

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΘΗΝΑΙ 1975

L9703

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1975

Κεφαλή ἀνδριάντος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐκ Μαγνησίας
(Μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως)

Τιούπονθηκε από το Ναυπλιώτικο Επαρχειακό Πολιτικό

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, δτι οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἰδη τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατα μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν δλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικήν ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητὴς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν "Ομηρον καὶ πολὺ ὀλίγοι ήμποροῦν νὰ συαγωνισθοῦν τὸν ἴδικόν μας λυρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὔριπίδην.

Ἄλλα καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἀφθαστος. Εἰς τὴν ιστορίαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς τὴν ᾧ τορικήν ὁ Δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τόσοι ἄλλοι, ἀφηγησαν ἔργα, τὰ ὅποια δεικνύουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ιστοριογραφίας.

Ο πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραδύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἔξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προϊὸν τῆς φαντασίας, τὴν ὅποιαν είχε πλουσίαν ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἐνῷ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὥριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἔβδομον αἰῶνα π.Χ.).

Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ιστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιοτάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἔνδοξον πάντοτε ιστορίαν του αὐ-

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἔχθεσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρωθὲν ἥσθανθη τὴν πρὸς τοῦτο ίκανότητα.

‘Ο πρῶτος ἄξιος τοῦ ὀνόματος ἴστορικός, ὁ ὄποιος καὶ πατήρ τῆς ἴστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡρόδος. Οὗτος γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας περὶ τὸ 484 καὶ ἀποθανὼν μετὰ τὸ 425 εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἴστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

‘Ο μέγας Ἀθηναῖος ἴστορικὸς Θουκυδίδης (470 - 397) ἐτελειοποίησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συνέγραψε τὴν ἴστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν συμπληρώσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου ἔτος. ‘Ο Ἀθηναῖος ἴστορικὸς Σενοφῶν (434 - 355) συνέχισε τὴν ἴστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἔξθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς τὰ «Ἐλληνικά» του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας «Κύρου Ἀναβάσεως», καθὼς καὶ ἄλλων ἴστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἴστορικοὺς καὶ ἄλλους κατὰ καιρούς ἀνεφάνησαν, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Πλούταρχος ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ.Χ.) καὶ Ἀρριανός, περὶ τοῦ ὄποιου ἥδη θ' ἀσχοληθῶμεν ίδιαιτέρως, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ'. ‘Ο βίος τοῦ Ἀρριανοῦ.

‘Ο Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ.Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὄποια ἔξετείνετο ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὁκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῆς Ἀφρικῆς. ‘Ο Ἀρριανὸς ἦτο σύγχρονος τῶν Ρωμαίων αὐτοκτρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ.Χ.), Ἀντωνίου τοῦ Εύσεβου (138 - 162 μ.Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αύρηλου (162 - 180 μ.Χ.). Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος ὅν ἤλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἡπείρου, ὅπου εἶχεν ίδρυσει φιλοσοφικὴν σχολήν ὁ ἐπιφανῆς στωικὸς φιλόσοφος Ἐπίκτητος (50 - 120 μ.Χ.). ‘Ο Ἀρριανὸς ἔγινε προσφιλέστατος μαθητής τοῦ φιλοσόφου τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

Αθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνθούσας τότε δητορικάς καὶ φιλοσοφικάς σχολάς. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν καὶ ἐξετιμήθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς Ρώμην, ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ Ρωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπονομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ.Χ. διωρίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικήν του ἴκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποχρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν Ἀλανῶν. Τὸ 147 ἐπανέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπώνυμος ἀρχῶν αὐτῶν. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρύτανις· τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθὺ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ'. Ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ο Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεύς. Εἰς τὸν ὅλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικήν του δρᾶσιν εἶχεν ως πρότυπον τὸν Σενοφῶντα. "Οπως ἐκεῖνος εἶχε πεφιλημένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἐτίμα καὶ ἡγάπα τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον. Ἐπίσης ὅπως ὁ Σενοφῶν, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα ἴστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά. "Εργα του εἶναι :

α) Ιστορικά : 'Η «Ἀνάβασις Ἀλεξανδρου», διηγημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως» τοῦ Σενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξιστορεῖ ὅχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ἴστορίας του, καθὼς ὁ Ἰδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ἴδιας τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ διοῖοι ησαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

"Άλλο ἴστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον «Ινδική», εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἔθη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἔγραφη εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου.

β) Γεωγραφικά ἔργα εἶχε γράψει ἀρκετά. Ἐκ τούτων περιε-

σώθη μόνον δ «Περίπλους Εὔξείνου Πόντου», εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὔξείνου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου; τὰ ὅποια δ ἵδιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ὅταν ἦτο τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) Στρατιωτικὰ ἔργα εἶναι: 1) «Τέχνη τακτική», διοπού πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἵππικοῦ τῶν Ρωμαίων. 2) «Ἐκταξίς τῶν Ἀλανῶν», διόπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλανῶν ἐκστρατείαν.

δ) Φιλοσοφικὰ ἔργα εἶναι: 1) «Ἐπικτήτου διατριβαί», εἰς τὰς ὅποιας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον», τὸ διοποῖον εἶναι περὶ ληψίς τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων δ 'Αρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνηγετικόν», ὃς συμπλήρωμα τοῦ ὅμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε'. Η γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοὶ μας συγγραφεῖς, δ 'Ξενοφῶν, δ 'Λυσίας, δ 'Ισοκράτης κ.ἄ., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἀττικὴν διάλεκτον, ἥτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα, τὸ διοποῖον ἥτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Η διάλεκτος αὕτη βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐν χρήσει ἑλληνικὰς διαλέκτους, ἥτοι τὴν Ἰωνικήν, τὴν Δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικήν. Τοιουτορόπτως διὰ τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ διοπία διὰ τῶν κατακήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβεν εὑρυτάτην διάδοσιν. Η κοινὴ αὕτη γλῶσσα ὠμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγράφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ διμώς συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρας ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὀνομάζονται ἀττικισταί, ἥτοι μιμηταὶ τῆς ἀττικῆς. Τοιοῦτος ἥτο καὶ δ 'Αρριανός, δ ὁδοῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῇ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Η μιμησίς του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχής, ἀν καὶ ἐνίστεται ἀστοχεῖ εἰς τινας τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ ὑφος του, ἴδιως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

καὶ φυσικότητα, εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ εύσυνειδησία καὶ ἡ ἀμεροληψία τοῦ ἴστορικοῦ.

ΣΤ'. 'Ο στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. 'Ο Μακεδονικὸς πεζικὸς στρατὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλούς.

α) 'Η φάλαγγα ἀπετέλει τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὀνομάζοντο πεζέταιροι. 'Η φάλαγξ διηρεῖτο εἰς ἕξ τάξεις, ἥτοι τάγματα· ἐκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόχους καὶ ἔκαστος λόχος 500 περίπου ἄνδρας.

Οἱ φάλαγγῖται ἦσαν πεζεῖταιροι ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἥτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημῖδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισσαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισσαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξεῖχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμάς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὀπλισμένοι. Ἐφερον ἐλαφροτέραν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἐπομένως ἦσαν ἐπιτήδειοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὅποια ἡ φάλαγξ δὲν ἤδυνατο νὰ κινηθῇ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάσθησαν «ὑπασπιστοί». Βραδύτερον δύμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἵδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὅποιον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοί ἦσαν πολὺ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι, ἥτοι ἔφερον ἐν εἶδος ὅπλου, ἀναλόγως τοῦ ὅποιου ὀνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταί ἢ σφενδόνηται.

2. Τὸ ὑπασπιστόν διεκρίνετο: 1) Εἰς τὸ βαρύ ὑπασπιστόν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρύ ὑπασπιστόν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ δόποιοι ὀνομάζοντο ἐπαῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἥτοι βραχεῖαν λόγχην. Οἱ ἑταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ἵλας· ἐκάστη δὲ ἵλη εἶχε 150 - 300 ἵππεῖς. 'Η ἀρίστη τῶν ἵλων τούτων ἀπετέλει τὴν βασιλικὴν ἵλην, ἡ ὅποια ἐλέγετο καὶ ἀγηματῶν ἐπαῖρων, ἥτο δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

τῶν Μακεδονικῶν ἵλων συνέπραττον καὶ ἵλαι Θεσσαλικαὶ ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἴππεάν.

β) Τὸ δὲ λαόν τοῦ πιπίκον ἀπετέλουν οἱ ἑλαφρῶς ὥπλισμένοι ἴππεῖς, οἱ δποῖοι ἀντὶ ξυστοῦ ἔφερον σάρισσαν. Οὗτοι ὡνομάζοντο πρόδρομοι καὶ ἐξετέλουν χρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἔχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν δίωξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. Ο στόλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ’ ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ δποῖα διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος ὑὰ ἔξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούστης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἴσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν δὲ Μ. Ἀλέξανδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ δποίου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. Μὲ τμῆμα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης ναύαρχος Νέαρχος ἔπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Z'. Η κατάστασις εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἔξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, δπως ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ δποία ὅμως διὰ τῆς ἀγεράχου πολιτικῆς της προύκαλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν πόλεων. Αὕται συνησπίσθησαν ἐναντίον της, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ δποῖοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλουν τὰς θελήσεις των, διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλκιδέου εἰρήνης (387). Μετ’ ὅλιγον αἱ Ἀθῆναι ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἴσχυν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρυνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινῶνδου καὶ τοῦ

Πειλοπίδου. 'Αλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). "Εκτοτε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἑλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ἵκανὴν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμούς των, μὲ τὴν τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοηθείας ἀπὸ τοὺς φυσικούς των ἔχθρούς, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἡθικὴν ἀναρχίαν περιέπεσαν ὅλαι εἰς πολιτικὴν ἀδυναμίαν καὶ ὀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταιὰ ἑλληνικὴ δύναμις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. 'Ο Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχέδιον τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἄγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν, ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων των, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίνθου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. 'Αλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἀφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιόν του. "Ηλθεν ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ τὴν μεγαλεπήβολον δρᾶσίν του, ἡ ὅποια ἴστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον βιβλίον.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως

Πτολεμαῖος δὲ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος δὲ Ἀριστοβούλου ὅσα μὲν 1 ταῦτα ἀμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντη ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δὲ οὐ ταῦτα, τούτων τὰ πιστότερα ἔμοις φαινόμενα καὶ ἄμφα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. "Αλλοι μὲν δὴ 2 ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδὲ ἔστιν ὑπὲρ ὃτου πλείονες ἢ ἀξιμφωνότεροι ἐς ἄλλήλους· ἀλλ' ἔμοις Πτολεμαῖος τε καὶ Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, δὲ μέν, δτὶ ξυνεστράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς τῷ ξυνεστρατεῦσαι, δτὶ καὶ αὐτῷ βασιλεῖ δτὶ αἰσχρότερον ἢ τῷ ἀλλῷ ψεύσασθαι ἦν ἀμφω δέ, δτὶ τετελευτήκοτος ἥδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη καὶ δι μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγράψαι ἀπῆν. "Εστι δὲ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, δτὶ καὶ αὐτὰ ἀξια- 3 φήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντη ἀπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. "Οστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὃτου ἐπὶ τοσούτοις ξυγγραφεῦσι καὶ ἔμοις ἐπὶ νοῦν ἥλθεν ἥδε ἢ ξυγγραφή, τά τε ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἥμετέροις ἐντυχών, οὕτω θαυμαζέτω.

•Ο Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται
ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.)

(Κεφ. 1)

I. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἀρχοντος Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν· εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τῷ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2 ξυναγαγόντα τοὺς Ἑλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

αίτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἦντινα Φιλίππων ἥδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἑκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρίνασθαι μὴ εἰναί σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς ἄλλων ἔξηγεῖσθαι. Νεωτερίσαι δ' ἀττα καὶ τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. Ἀλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλεξανδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππων δοθέντων Ἀλεξανδρῷ ἐς τιμὴν ξυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Γ' Ο Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ συνόδου τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγὸς τῆς ἐναντίου τῶν Περσῶν στρατιᾶς, ἐπιστρέψει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἔξασφαλίσῃ τὴν ἀρχὴν του, πρὸν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν, στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἄνοιξιν τοῦ 335 π.Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς πέριξ τῆς Μακεδονίας λαούς, Θρᾷκας, Γέτας, Τριβαλλούς, Ἰλλυριοὺς καὶ πλ. Ἀλλ' ἐν φ' ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφορεῖται τὴν ἀποστασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστραπὴ καταφθάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ στρατοπεδεύει ἔξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυριεύει τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾶ εἰς τὴν Καδμείαν μακεδονικὴν φρουράν. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέψει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, δπον συμπληρώνει τὰς ἐτοιμασίας του, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πορείαν].

Διάβασις τοῦ Ἀλεξανδρου εἰς Ἀσίαν (334 π. Χ.) (Κεφ. 11 - 12)

3 XI. "Αμα δὲ τῷ ἥρι ἀρχομένῳ ἔξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς "Ἑλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζούς μὲν ξύν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῷ πλείους τῶν τρισμυρίων. ἵππεας δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. Ἡν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῖτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς. Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Πάγγαιον δρος τὴν ὡς ἐπ' "Αβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἐλληνίδας ἐπὶ θαλάσσῃ ωκισμένας. "Ενθεν δ' ἐπὶ τὸν "Εβρον ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν "Εβρον εύπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἐς Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν 5 εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἰκοθεν ἔξορμήσεως. "Ελθὼν δ' ἐς Ἐλαιοῦντα θύει Πρωτεσιλάω ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν. Ἐλλήνων τῶν ἄμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἰλιον στρατευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἷ γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάω τὴν ἀπόβασιν.

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6 ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς "Αβυδον καὶ διέβησαν τριήρεσι μὲν ἐκατὸν καὶ ἑξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατῆραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἐλλησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρήισι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεώς ξὺν τοῖς ὄπλοις ἐκ- 7 βῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εύρωπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. Ἀνελθόντα δ' ἐς Ἰλιον τῇ τε Ἀθηνᾶς θῦσαι τῇ Ἰλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν Ἱερῶν τινα ὄπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σφέζομενα. Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

XII. Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἱλίον Μενοίτιος τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἐλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσεν. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὁμήρου κήρουκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν...

6 Ἐξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσβην ἤκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἐλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περκώτην· τῇ δ' ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, δις δέ τῶν ὀρῶν τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῦ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἐλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὔξείνου πόντου. "Ενθεν δ' ἐς Ἑρμωτὸν ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. Σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ἵλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἃς ἴλαρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων ἴλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῦσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψιμένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγύρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἐνὶ τῶν ἑταίρων.

8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἥσαν Ἀρσάμης καὶ Ρεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἐλλησπόντῳ Φρυγίας ὑπερχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελείᾳ πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἥσαν ξὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς "Ελλησι τοῖς μισθοφόροις.

Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκὼς ἡγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ρόδιος παρήνει μή διὰ κινδύνου ἱέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας τῷ τε πε-

ζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλέξανδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου προϊόντας δὲ τόν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γάρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων. Ἀρ- 10 σίτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἀν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷς τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτη προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβὰς ἐμποιεῖν ἔκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὔνεκα.

**‘Η πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π.Χ.)
(Κεφ. 13-16)**

α') **‘Η προετοίμασία διὰ τὴν μάχην.**
(Κεφ. 13-14)

XIII. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προύχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὁπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἵππους κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἥγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἵππους μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ξυνέταττεν ὡς μαχουμένους.

Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλέξανδρῳ τάδε· «Ἐ- 3 μοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἰναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἔχομεν. Τοὺς γάρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς τῷ

στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περά-
4 σαντεῖς, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶόν τ' ἐν
μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
αὐτοῦ ὁρᾶται βαθέα, αἱ δ' ὅχθαι αὗται ὁρᾶς ὅτι ὑπερύψηλοι
5 καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὔτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ
κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φά-
λαγγα ξυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἵππεῖς· καὶ τὸ πρῶ-
τον σφάλμα ἐς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπέρ παν-
τὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν».

6 ’Αλέξανδρος δέ, «ταῦτα μέν», ἔφη, «ὦ Παρμενίων, γι-
γνώσκω· αἰσχύνομαι δὲ, εἰ τὸν μὲν Ἐλλήσποντον διέβην εύ-
πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ῥεῦμα,—οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
νικὸν ἐκφαυλίσας,—εἰρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχο-
7 μεν. Καὶ τοῦτο οὕτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὕτε πρὸς
τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους δέντητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον».

XIV. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον
κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγε.
Προετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμε-
νίωνος, ἔχων τοὺς ἑταίρους τοὺς ἵππεας καὶ τοὺς τοξότας καὶ
τοὺς Ἀγριανας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δὲ ὁ Αρραβαίου
τοὺς τε σαρισσοφόρους ἵππεας ἔχων Φιλώτᾳ ἐπετάχθη καὶ
2 τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἰλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δὲ τού-
των ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, ὃν ἡγεῖτο Νι-
κάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὁ-
ρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ
ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρο-
3 μένους· ἐπὶ δὲ ὃν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἥρχε. Τοῦ δ' εὐωνύ-
μου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἵππεῖς ἐτάχθησαν, ὃν ἡγεῖτο

Κάλας δ 'Αρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεῖς, ὃν
ἡρχε Φίλιππος δ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾷκες, ὃν
ἡρχεν Ἀγάθων· ἔχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἡ τε Κρατέρου
φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον
τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἵππεῖς μὲν ἥσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ⁴
μισθοφόροι διάγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν
μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὅχθην ἐπὶ
φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἵππεων· καὶ
γάρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὅχθην χωρία. Ἡ δ' Ἀλέξαν-
δρον αὐτὸν καθεώρων — δῆλος γάρ ἦν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμ-
πρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ —
κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν
τῇ ὅχθῃ τὰς ἵλας τῶν ἵππεων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφότερα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου⁵
τοῦ ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν
ἥγον, καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἐκατέρων. Οἱ γάρ Πέρσαι προσ-
έμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅπότε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον,
ώς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας⁶
ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἐπεσθαί τε
καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἵππέας
καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν
ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν
τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους Ἰλην Πτολεμαῖον
τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἡ δὴ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ
ἵππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἔκεινη τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ⁷
δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλά-
ζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν ἀεὶ παρατείνων τὴν τά-
ξιν, ἢ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ
Πέρσαι κατὰ κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυ-
στὸν τῇ φάλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

β') "Εναρξις καὶ διεξαγωγὴ τῆς μάχης.

(Κεφ. 15)

XV. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἥ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἀνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς 2 ἐστ' ἐπὶ τὸ ὅδωρ καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἵππων ὡθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἴργειν τὴν ἐκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεσις, οἱ Μακεδόνες δὲ ξὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὐ βεβαίου τε καὶ ἀμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἵ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.

3 Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ξυμμείξαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γάρ ἥδη πλησίον ἦν, ἀμα οἶ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ πᾶν στῖφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν 4 τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ξυνειστήκει μάχη καρτερά· καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἥδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλόν τι ἐώκει· ξυνεχόμενοι γάρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἥγωντίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι ἐς ἄπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἰρξαί τε αὐτῶν τὴν ἐκβασιν, 5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αῖθις ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ

τούτου ἐπλεονέκτουν ἥδη οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο.

Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ 6 μάχῃ· ὁ δὲ Ἀρέτην ἦτει δόρυ ἔτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ξυντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλάσμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δεῖξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευσεν· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

Καὶ δις ἀναλαβὼν καὶ ἴδων Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου 7 γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προϊππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἄμα οἴ ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἵππεων, ἔξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει 8 τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δὲ ἔσχε τὸ κράνος. Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δὲ ἀνετέτατο μὲν ἥδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὅπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δὲ αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ἄμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὕμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες ἀεὶ τῶν ἵππεων ὅσοις προύχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

γ') Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Αἱ ἀπώλειαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων. Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

XVI. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοί τε πανταχόθεν ἥδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοί τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν

ιππέων ἔξωθιούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμεμειγμένων τοῖς ιππεῦσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτη πρώτον, ή 'Αλέξανδρος προεκινδύνευεν. 'Ως δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τῆς 2 ιππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. Τῶν μὲν δὴ ιππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. Οὐ γάρ πολλὴ ή δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἔξετράπη 'Αλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὃν τὸ στῆφος, η τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου η λογισμῷ βεβαίω ἔμενε· καὶ τούτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ιππέας πάντη προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὡστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς, 3 ἔζωγρήθησαν δ' ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. "Επεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης καὶ Σπιθιδάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθριδάτης ὁ Δαρείου γαμβρὸς καὶ 'Αρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ 'Αρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμών 'Ομάρης. 'Αρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.

4 Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἑταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστᾶσιν, 'Αλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ 'Αλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει. Τῶν δὲ ἄλλων ιππέων ὑπὲρ τοὺς ἔξηκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς 5 τριάκοντα. Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν 'Αλέξανδρος ξὺν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὅσαι ἄλλαι η τῷ σώματι λειτουργίαι η κατὰ τὰς κτήσεις ἑκάστων εἰσφο-

ραί. Καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελθών τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἵδων καὶ ὅπως τις ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅ τι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι οἱ παρασχών.

Ο δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ⁶ καὶ τοὺς μισθοφόρους "Ελληνας, οἱ ξὺν τοῖς πολεμίοις στρατεύοντες ἀπέθανον· δόσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε, τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς "Ελλησιν "Ελληνες ὄντες ἐναντία τῇ 'Ελλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. 'Αποπέμπει δὲ καὶ ἐς 'Αθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι τῇ 'Αθηνᾶ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε· «Αλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ "Ελληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν 'Ασίαν κατοικούντων».

[Η πρώτη μεγάλη νίκη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν κατέστησε τὸν Ἀλέξανδρον κύριον δῆλης τῆς Μικρᾶς 'Ασίας. Τὸ Δασκύλειον, ἡ καθέδρα τοῦ σατράπου τῆς Φρονγίας, αἱ Σάρδεις, ἡ μεγάλη πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, ἡ Ἐφεσος, ἡ Μαγνησία, αἱ Τράλλεις καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ιωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος παρεδόθησαν προθύμως εἰς αὐτόν. Ἀφοῦ κατέλυσε τὰ δλιγαρχικὰ πολιτεύματα, τὰ δοποῖα βιαίως είχον ἐγκαθιδρυθῆ, καὶ ἀποκατέστησε τὰς δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις αὗτάς, συνεχίζει τὴν πορείαν του. Κυριεύει κατόπιν πολιορκίας τὴν Μίλητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αἱ δοποῖαι μόναι είχον ἀντισταθῆ εἰς αὐτόν, καὶ προχωρεῖ. Διασχίζων δὲ τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν Πισιδίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Φρονγίαν καὶ φθάνει εἰς τὸ Γόρδιον].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

‘Ο Ἀλέξανδρος εἰς τὸ Γόρδιον
λύει διὰ τοῦ ξίφους τὸν δεσμόν.

(Κεφ. 3)

III. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν 2 ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν.

Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἔκεινης παρὰ τοῖς προσχώροις πολὺς κατεῖχε Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα πένητα, καὶ δλίγην εἶναι αὐτῷ ἣν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριῶν, τῷ δὲ ἀμαξεύειν τὸν Γόρδιον. Καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετὸν καὶ ἐπικυεῖναι ἕστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλαγέντα τῇ ὅψει ίέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θείου παρὰ τοὺς Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἔξηγεσθαι καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδόσθαι αὐτοῖς 4 καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. Προσάγοντα δὲ κώμη τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὑδρευομένῃ καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε· τὴν δέ, εἶναι γὰρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεῦσαι τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. Καί, δεηθῆναι γὰρ αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἔξηγήσασθαι, θῦσαι τε, ὅπως ἔκεινη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδὶ καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα 5 Μίδαν ὄνομα. “Ηδη τ’ ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ γενναῖον, καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύγας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἀμάξα ἄξει αὐτοῖς βα-

σιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἐτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαν ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξῃ. Τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκεῖνον 6 γνῶναι ὄντα, ὄντινα δὲ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἀμάξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαν, Μίδαν δὲ αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἀμάξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἀκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τόδε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσει τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἀρξαι τῆς Ἀσίας. Ἡν δὲ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κράνείας, καὶ τούτου οὕτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

Αλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ 7 δεσμοῦ, ἀλυτον δὲ περιιδεῖν οὐκ ἥθελε, μή τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσηται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἕστορα τοῦ ῥυμοῦ, διὸ ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. Οπως μὲν δὴ 8 ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἴσχυρίσασθαι. Ἀπηλλάγη δὲ οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἔξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε σημεῖα καὶ τοῦ-δεσμοῦ τὴν λύσιν.

Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρονγίας δὲ Ἀλέξανδρος προελαύνει καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἀγκυραν, ἡ δποία ἥτο κέντρον μεγάλων ἐμπορικῶν ὀδῶν. Τρέπεται ἐπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ δρμητικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν Ἀλυν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἄνευ ἀντιστάσεως. Ἐπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτόνουσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν δποίαν διαρρέει
δ Κύδνος ποταμός].

‘Ο ’Αλέξανδρος καὶ δ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

- 7 IV... ’Αλέξανδρος δέ, ὡς μὲν ’Αριστοβούλῳ λέλεκται,
ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι
ρίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὄδατος, ἰδροῦντα καὶ
καύματι ἔχόμενον. ‘Ο δὲ Κύδνος ῥεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως·
οἷα δὲ ἐκ Ταύρου ὅρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ
χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρός τέ ἐστι καὶ τὸ ὄδωρ καθαρός·
8 σπασμῷ τε οὖν ἔχεσθαι ’Αλέξανδρον καὶ θέρμακις ἴσχυραῖς
καὶ ἀγρυπνίᾳ ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατρούς οὐκ οἴε-
σθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ ’Ακαρνᾶνα, ἰατρόν, ξυν-
όντα ’Αλεξάνδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα
πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα,
καθῆραι ἐθέλειν ’Αλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν
καθῆραι.
- 9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ
’Αλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλά-
ξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γάρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρή-
μασιν, ὡστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι ’Αλέξανδρον. Τὸν δέ,
ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χεῖρας ἔχοντα, αὐτὸν
μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα, ἐν ᾧ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν
10 δὲ τῷ Φίλιππῷ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ δμοῦ τόν τε ’Αλέ-
ξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγιγνώσκειν τὰ παρὰ τοῦ
Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἔνδηλον γενέσθαι, δτι καλῶς
οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γάρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπι-
στολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι ’Αλέξανδρον καὶ
ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, δσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθῆσεσθαι γάρ
11 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρθῆναι τε καὶ ῥαῖσαι αὐτῷ

τὸν νόσημα· Φιλίππω δὲ ἐπιδεῖξαι, ὅτι πιστὸς ἐστιν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ' αὐτόν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὥν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἔρρωμένος.

[Μετὰ τὴν ἵασίν του ὁ Ἀλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμη. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν Ἀγχίαλον καὶ ὑποτάσσει τὰς ὁρεινὰς φυλὰς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχῃ τὰ νωτά του πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταρσὸν καὶ ἔκειθεν τὸ μὲν ἱππικόν του ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλώταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲν τὸν ὑπόλοιπον στρατόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. Ἐκεῖ πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Λαρεῖος μὲν πολυάριθμον στρατευμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σώχονς. Οὗτοι ἡσαν πόλις τῆς Ασσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν δρόμον ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἀμανοῦ ὅρους καὶ κειμένη εἰς πολὺ ἀναπεπταμένον πεδίον κατάλληλον διὰ τὰ κινῆται ἐλευθέρως ὁ πολυάριθμος περσικὸς στρατός.

Ο Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἰσσόν. Ἀφήνει ἔκεī τὸν ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυρίανδρον, ὅποθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Ασσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περισκοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ σφοδρὰ καταιγίς καὶ ὀρμητικὴ θύελλα τὸν ἥναγκασάν νὰ παραμείνῃ ἔκεī. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Λαρεῖος, παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐνόμισεν ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ. Τὴν ἴδεαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κόλακες, οἱ ὅποιοι περιεστοίχιζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸν οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σώχοντας καὶ διὰ τῶν πυλῶν τοῦ Ἀμανοῦ ὅρους νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰσσόν].

·Η μεγάλη μάχη τῆς Ἰσσοῦ (333 π.Χ.)
 'Αλέξανδρος καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7 - 12)

α') Η προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7 - 9)

VII. 'Υπερβαλών δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσσὸν προῆγε καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθών. Τὴν δ' Ἰσσὸν κατασχών, δσους διὰ νόσον ὑπολειειμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν.
 2 ἐξ δὲ τὴν ὑστεραίαν προούχωρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. Καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἥκουσεν ἐν τῷ ὅπισθεν αὐτοῦ ὅντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ δὲ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἑταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὁπίσω ἐπὶ Ἰσσόν, κατασκεψομένους, εἰ τὰ ὅντα ἔξαγγέλλεται. Οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὔπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

3 'Ο δὲ συγκαλέσας στρατηγοὺς τε καὶ ἵλαρχας καὶ τῶν ξυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἥδη σφίσι καλῶς κεκινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους δὲ γῶν νενικηόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἀμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρείῳ ἀγαγῶν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εύρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ἔνυμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δὲ ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίοις. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσαις καὶ Μήδοις,
 4 ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολε-

μικοῖς πάλαι ἥδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἀλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους ἐς χεῖρας ἤξειν· δσοι τε "Ελληνες" Ελλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἔν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ἔν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ελλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾳκας καὶ Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Ἀγριανας τοὺς εύρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εύρωπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξασθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξήει, τὰ δ' ἄθλα, δτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. Οὐ γάρ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε δτι περ ὅφελος καὶ Μήδων καὶ δσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειψθήσεται σφισιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι δτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κοι- 7 νὸν ἔν λαμπρότητι ἥδη πεπραγμένων ὑπεμίμνησκε καὶ εἰ δή τῷ ίδιᾳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὄνομαστὶ ἔκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὗτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξήει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι 8 μυρίων ἐς μνήμην ἐλθεῖν, ὡς οὐδὲν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεοικότες, οὐδὲ ἵππεων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοπονησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρᾳκῶν, οὐδὲ δση ἄλλη σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, δτι μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ

9 Ξενοφῶντος αὐτόσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ἔν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον καθ' ὄδὸν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινεῖσθαι εἰκός. Οἱ δ' ἄλλοις ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἥδη ἐκέλευον.

VIII. 'Ο δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων δλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκεψομένους τὴν ὄδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν γένει, ὡς κατασχεῖν αὖθις τὰς πύλας. 'Ως δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὖθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. 'Ὕπὸ δὲ τὴν ἔω κατήσει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὄδόν· καὶ ἔως μὲν πάντη στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἡγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν ἀεὶ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς τῇ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἤσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασσεν ἥδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τὸ τ' ἀγημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὃν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἔχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ 4 δεξιοῦ ἀρξαμένω τεταγμένοι ἤσαν. 'Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἔχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελτο αὐτῷ μὴ ἀπολεί-

πειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, δτὶ πάντη ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἥμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἔξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἥδη 5 'Αλέξανδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἵππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξειε. Καὶ πρώτους 6 μὲν τοῦ ὄπλιτικοῦ τοὺς "Ελληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἔξακισμυρίους· δπλῦται δ' ἥσαν καὶ οὗτοι. Τοσούτους γάρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. 'Επέταξε 7 δὲ καὶ τῷ ὅρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ 'Αλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἵ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς 'Αλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γάρ ὅρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῃ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὕσπερ ἐν θαλάσσῃ ἐγίγνετο, ἐπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προϊὸν τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ 'Αλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ 8 ψιλῶν τε καὶ ὄπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὅπισθεν ἦν τῶν 'Ελλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. 'Ελέγετο γάρ ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἔξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

'Αλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἴόντι τὸ χωρίον διεῖχεν 9 ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἵππας, τοὺς τε ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ ἀμά οἴ̬ ἔταξε, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἥδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, 10

τοὺς ἵππεας οὓστινας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προετετάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ἔυνθίματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσση κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτη μᾶλλόν τι ἵππασιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. ‘Ως δ’ ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριπεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

IX. ’Ἐν τούτῳ δ’ Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἔνυμαχῶν ἵππεας ταύτη τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἵππεας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριπεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος 2 ἀφανῶς διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἵππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὃν ἤγειτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὃν ἤγειτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὃν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ’ Ἀγριανας, ὃν ἤρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἵππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπῆν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νώτου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νώτου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρῆτες τοξόται καὶ οἱ Θρᾷκες, ὃν ἤγειτο Σιτάλ-

κης, πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὕτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3 ἔαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἥλας τῶν ἑταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἃς ἴλαρχης ἦν Περοίδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἃς ἤγειτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς το- 4 ξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἐλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὕτε κατήσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ῥάδιως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέψυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὃν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος ἐκείνοις δὲ ἵππας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

β') Ἡ διεξαγωγὴ τῆς μάχης.

*Ηττα καὶ ἐπαίσχυντος φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 10-11)

X. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαίᾳ γενέσθαι αὐτῷ ἡ πρόσοδος· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὅχθαις πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνοις οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε· καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἥδη ἦν τὰ στρατό- 2 πεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντη Ἀλέξανδρος παρεκάλει

ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὄνοματά ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἵλαρχας καὶ λοχαγοὺς ὄνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἥσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοὴ ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ’ ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3 Ο δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἥδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ξυντονωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ως δ’ ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δή οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον, καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ως τῇ τε δξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλῆξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι.

4 Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἴκασεν Ἀλέξανδρος. Εὔθυς γάρ ως ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ’ αὐτόν. Οἱ δὲ "Ελληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἢ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ ως ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἥδη τοὺς ταύτη τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὕτε τῇ ἵση σπουδῇ ἥψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὅχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι — ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ "Ελληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἢ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6 Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἥδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ’

’Αλεξάνδρου ἥδη φαινομένης εύπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσαι. Καί τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἐλ-⁷ ληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἄλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

XI. ’Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις τετραμένους ἥδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὅρῶντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπό τε τοῦ ποταμοῦ ἀπεώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἥδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς² τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ’ ἐπιδιαβάντες εὑρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς Ἰλας τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτη ξυνέστη ἵππομαχία καρτερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγότα ἥσθιοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ξυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ’ ἥδη λαμπρά τε ³ καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἵ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν βαρέως ὡπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενάς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες οὐ μεῖον ὑπ’ ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὑρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὡστε οὐ μεῖον ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἵππέων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ’ Ἀλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτη ἀπορρηγνύμενον κα-

τεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθὺς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἄρ-
5 ματος ἔν τοις πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν ὅμαλοῖς χω-
ρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσψύζετο·
ώς δὲ φάραγξί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν
ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κάνδυν ἐκδύς·
ὅ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου
ἐπιβὰς ἔφυγε.

6 Καὶ ἡ νῦν οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν
τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἄλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν
φάος ἦν, ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνεσκόταζέ τ' ἥδη καὶ
τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ⁷
τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
7 ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κάνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γάρ καὶ
ἡ δίωξις βραδυτέρᾳ αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρ-
ρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τούς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ
τῶν Περσῶν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομί-
θρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ ἱππι-
κοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης,
καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς
δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἱππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυ-
ρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος
τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς
ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν δια-
9 βῆναι τὴν φάραγγα. Τό τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθὺς
ἔξ ἐφόδου ἐάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ οἱδές Δαρείου
νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἐάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτὰς
Περσῶν τῶν ὄμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γάρ ἄλλοι
Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ξύν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δα-
10 μασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρη-

μάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὅμως συνέπεται, ἐπεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὃστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἔάλω. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὑστερον ἔάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἀρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοψυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 12)

XII. Τῇ δὲ ὑστερχίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος, δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγών ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένῃ λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπές ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ ξυμφωνούμενον ἔμαθε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας 2 μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἵνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἀρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Καὶ τοῖς Σολεῦσι τά τε πεντήκοντα τάλαντα, ἀ ἔτι ἐνδεῖ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὅμηρους ἀπέδωκεν.

Ο δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς 3 ἢ τῶν παίδων ἡμέλησεν. Ἀλλά, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραφάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς πυ-

θέσθαι οὖν, αἴτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι· καὶ τινα ἔξαγγεῖλαι, ὅτι « ὁ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἔξηγγέλθη αὐταῖς, ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κάνδυν τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπὶς ὅτι κεκόμισται δπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσι». Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἐνα τῶν ἑταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῆ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν κάνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι καὶ ταῦτα ὅτι μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνὴν τὰ τε Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπει οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐννόμως. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

6 Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστερχίᾳ ἐλθεῖν εἰσω ξύν Ἡφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἑταίρων· καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἴη αὐτοῖν, ἐστάλθαι γάρ ἀμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίωνι προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μεῖζον αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖνος. Ως δὲ ὁ Ἡφαιστίων τ' ὁπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν ἀμφ' αὐτήν, τὸν Ἀλέξανδρον δεῖξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν, Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἀμαρτεῖν· καὶ γάρ καὶ ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὕθ' ὡς ἀληθῆ οὕθ' ὡς πάντη ἀπιστα ἀνέγραψα. Ἀλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ τῆς ἐς τὸν ἑταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς ξυγγράψασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἀν πράξας καὶ εἰπών, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφοράν του ὁ Λαρεῖος φεύγει διὰ νυκτὸς μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολουθίαν του. Τὴν ἐπομένην συγκεντρώνων καθ' ὅδον τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ στρατοῦ του προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφράτην. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλουσίαν πόλιν Μάραθον. Καθ' ὅδον ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν ὑποδέχεται μὲ τιμάς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφανον τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

Ἐπιστολαὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. "Ετι δ' ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολήν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπό γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, 2 ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένετο καί, ἐπειδὴ "Αρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βοσιλέα "Αρσην ἥρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθών. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὕτε πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὕσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναι τε ξὺν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. Τούτου ἔνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῷαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι τῷ Ἀλέξανδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἥξειν Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμᾳ, τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἥκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληψιομένους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλέξανδρου δώσοντας.

- 4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἐλέξανδρος καὶ ξυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. 'Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἡ Ἐλέξανδρου ἔχει ὥδε' «Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμώνων κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπαρξάντων ὑμῶν.
- 5 Καὶ γάρ Περινθίοις ἐβοηθήσατε, οἵ τὸν ἐμὸν πατέρα ἤδικουν, καὶ ἐς Θράκην, ἃς ὑμεῖς ἥρχομεν, δύναμιν ἐπεμψεν Ὡγος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἄπαντας ἐκομπάσατε, καὶ .»Αρσην ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγώου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς "Ἐλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμποντος, ὅπως πρός με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμίας δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν τοῖς "Ἐλλησι κατεσκεύασα, διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας.
- 7 'Επεὶ δὲ μάχη νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σούς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχων τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέψυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοὶ εἰσιν, ἀλλὰ αὐτοὶ ἔκόντες ξυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. 'Ως οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἀπάσης κυρίου δύντος ἦκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῇ, μὴ ἐλθῶν πάθης τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν

φίλων τὰ πιστὰ ληψομένους. Ἐλθὼν δὲ πρός με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἴτει καὶ λάμβανε. "Ο, τι γάρ ἀν πείθης ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ λοιποῦ, ὅταν πέμπης παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἵσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὅντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ του δέῃ· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλεύσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείγας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὗ ἀν ἥς».

Γ' Ολόκληρος ἡ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα Ἀλέξανδρον. Μόνον ἡ Τύρος ἀρνεῖται ὑποταγὴν καὶ ξητεῖ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλῃ, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδετέραν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. Ο Ἀλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιότατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι δμως δὲν θέλουν νὰ ἴκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ Ἀλέξανδρου, δ ὁποῖος ἀγανακτήσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν του ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μὲ τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταύτης δὲν θὰ ἥσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσαι, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἰγυπτον, θὰ ἥσαν θαλασσοχράτορες καὶ θὰ ἥδύναντο νὰ προσλάβουν μὲ τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἐλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκέπτεται δὲ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηγολύνετο ἡ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψεις αὗται ἐπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του καὶ ἥρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. Ἡ πόλις ἦτο ὀχυρὰ καὶ ἡ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἐπτὰ μῆνας. Ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα ὀχυρὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόρθητα τείχη της ἐπεσαν πρὸ τῆς ὁρμητικῆς καὶ πείσμονος δυνάμεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν θριαμβεύταί (Αἰγυπτος 332]).

·Ο Δαρεῖος ζητεῖ εἰρήνην. ·Απάντησις τοῦ ·Αλεξάνδρου.
(Κεφ. 25.)

XXV. "Ετι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ξυνεχομένου ·Αλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπ-αγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρός τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἔθέλειν ·Αλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εύφρατου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν ·Ἐλληνικὴν ·Αλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναικα τὴν Δαρείου παῖδα ·Αλέξανδρον φίλον τε εἴ-ναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον.

2 Καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἑταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν ·Αλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἀν ·Αλέξανδρος ὃν ἐπὶ τούτοις ἥγαπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν ·Αλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀν, εἰπερ Παρμενίων ἦν, οὗτως ἐπραξεν, ἐπεὶ δὲ ·Αλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι
3 Δαρείῳ, ἀπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. "Εφη γὰρ οὕτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὕτε τῆς χώρας λαβεῖν ὀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναικα εἰ ἔθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἀν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευε τε αὐτὸν ἥκειν, εἴ τι εὑρέσθαι ἔθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς ·Αλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αῦθις ἦν.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληψιν τῆς Τύρου δ ·Αλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δίμηνον δὲ πολιορκίαν τὴν κυριεύει καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς δρμητήριον (Νοέμβριος 332). ·Απὸ τὴν Γάζαν προχωρεῖ τώρα ἀνεμπόδιστος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

BIBLION TRITON

‘Ο ’Αλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

‘Η κτίσις τῆς ’Αλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

I. ’Αλέξανδρος δ’ ἐπ’ Αἴγυπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων ἦκεν ἐς Πηγλούσιον τῆς Αἴγυπτου. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ’ Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηγλουσίῳ ὁρμούσας. Μαζάκης δὲ 2 ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἴγυπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν τ’ ἐν ’Ισσῳ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχρᾶ φυγῇ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Αραβίας τὰ πολλὰ ὑπ’ ’Αλεξάνδρου ἔχόμενα, αὐτῷ τ’ οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδένετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ ’Αλέξανδρον.

Ο δ’ ἐς μὲν Πηγλούσιον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ’ ἐπὶ 3 τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἐστ’ ἐπὶ Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ’ Ήλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ ὅσα καθ’ ὅδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ήλιούπολιν. Ἐκεῖθεν δὲ διαβὰς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν· 4 καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἀπιδὶ καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ’ αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς τε ὑπασπιστὰς ἐπὶ τῶν νεῶν λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς ’Αγριανας καὶ τῶν ἴππεων τὴν βασιλικὴν ἔλην τὴν τῶν ἑταίρων.

Ἐλθὼν δ’ ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν 5 περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν ’Αλεξάνδρεια πόλις ὡκε-

σται, 'Αλεξάνδρου ἐπώνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἀν εύδαιμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δείμασθαι ἔδει καὶ ἴερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὄντινων, τῶν μὲν Ἐλληνικῶν, 'Ισιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἢ περιβεβλῆσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθύετο, καὶ τὰ ἴερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνος, τὸ δόποιον ενδρίσκετο εἰς μίαν ὅσιν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. "Ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποίησε μὲ σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἄκοιξιν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκεῖθεν διλίγον ἀργότερον κατηνθύνθη εἰς Θάψακον].

**Ἐπιστροφὴ εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εὔφρατου
καὶ τοῦ Τίγρητος.**

(Κεφ. 7)

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἐκατομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐζευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γάρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἵππεας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δὲ ἔξακισχιλίους καὶ τούτων Ἐλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως 2 μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσεν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχὴς ἡ γέφυρα ἐζευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὅχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι, μὴ ἐπιθοῦντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἥκουσεν ἥδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὣχετο φεύγων ξύν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ

ὅχθη τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

"Ενθεν δ' ἔχωρει ἀνω, ἐν ἀριστερῷ ἔχων τὸν Εύφρατην ³ ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὅρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ Εύφρατου ὀρμηθεὶς, ὅτι τὴν ἑτέραν οὔντι εύπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπιφλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ ⁴ Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἔνεκα ἀπεσκεδασμένων ἔξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος προταμοῦ κάθηται ἐγνωκώς εἰργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνοι· καὶ εἴναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ξὺν ἢ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἦει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα. ⁵ Ως δ' ἀφίκετο, οὕτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὕτε τὴν φυλακήν, ἥντινα ἀπελελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι'. δξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενὸς δ' εἰργοντος.

'Ενταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ ⁶ πολὺ ἐκλιπές ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῇ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἢ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλέξανδρῳ. "Αρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἦει διὰ τῆς Ἀσσυρίας ⁷ χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυηγῶν ὅρη, ἐν δεξιᾷ δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτη δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἴππεῖς πολέμιοι ἀνὰ τὸ πεδίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Ξυντάξας οὖν τὴν στρατιὰν προύχωρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὗτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖν εἶναι σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἴππεας.

Ι.'Ο Ἀλέξανδρος τότε παραλαβὼν τὴν βασιλικὴν ἔλην καὶ μίαν τῶν ἑταίρων, καθὼς καὶ ἀρχετοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπενσμένως, ἐνῷ τὸν ἄλλον στρατόν του διέταξε ν' ἀκολουθῇ μὲ κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἵππεῖς τῶν Περσῶν, δταν εἰδαν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἥρχετο δρμητικῶς ἐναντίον των, ἐστράπησαν εἰς φυγήν. Ό Ἀλέξανδρος τὸν καταδιώκει ἀκάθεκτος, τὸν διασκορπίζει καὶ φονεύει ἀρχετοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδοντι τὴν πληροφορίαν ὅτι δὲ Δαρεῖος ἡτο πλησίον μὲ πολυάριθμον στράτευμα. Πράγματι δὲ Δαρεῖος εἰχε συγκεντρώσει τεραστίας δυνάμεις ἀπὸ δλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπεράντου κράτους του καὶ ἥρχετο μὲ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλύῃ τὴν ἤτταν, τὴν δποίαν εἰχεν ὑποστῆ εἰς Ἰσσόν. Ἐλέγετο δτι τὸ στράτευμα τοῦ Δαρείου ἀνήρχετο εἰς 1.000.000 πεζούς, 40.000 ἵππεῖς καὶ 200 δρεπανηφόρα ἄρματα. Εἰχε μαζί του καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τὸν δποίους ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν ἡτο στρατοπεδευμένος δὲ Δαρεῖος εἰς τὰ Γανγάμηλα πλησίον τοῦ Βουνμήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περίπου σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀρβήλων, εἰς τόπον τελείως ὀμαλόν. Ἐναντι τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὁ Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζούς καὶ 7.000 ἵππεῖς. Δέν ἔχασεν δμως τὸ θάρρος του καὶ μὲ τὴν μεγαλοφυΐαν του συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἔκει ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ δὲ καταπεπονημένος στρατός του. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ χαράκωμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικὰ καὶ τὸν δινικάνους πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχιμον δύναμίν του, ἐν καιρῷ ωκυτὸς ἐκινήθη μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἔξημερώματα. Ἐξ ἄλλου δὲ Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἥρχετο ἐναντίον του καὶ παρέταξε τὸν στρατόν του πρὸς μάχην.

Οἱ δύο στρατοὶ ἀπεῖχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ὁ Ἀλέξανδρος κατέβαινε μὲ τὸν στρατόν του κάτω ἀπὸ τὸν λόφον τοῦ πρὸς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, δταν εἰδε τὸν δινικάνους, ἐσταμάτησε τὴν φάλαγγά του. Παραλαβὼν δὲ τὸν ἐλαφρὰ ὀπλισμένονσι στρατιώτας καὶ τὸν ἑταίρους ἐκ τῶν ἵππεων, περιήρχετο ἐξετάζων δλον τὸν τόπον, δπου ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν δλον τὸν δρχηγὸν τοῦ στρατεύματος καὶ τὸν προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τὸν στρατιώτας διὰ τὸν μεγάλον ἀγῶνα. «Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν — ἔλεγε — δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περὶ

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φοινίκης, οὐδὲ χάριν τῆς Αἰγύπτου, ὅπως προηγουμένως, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὴν θὰ κριθῇ τελικῶς ἡ τύχη δῆλης τῆς Ἀσίας καὶ θὰ ἀποφασισθῇ ποῖοι θὰ λάβοντι τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς». Αφοῦ ἀπηρθυνε τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ ν' ἀναπαυθῇ. Λέγουν δτι ὁ Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη δτι δὲν ἥτο καλὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, ἀλλ' δτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ φανερὰ καὶ χωρὶς πανονηγίαν.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ δλας τὰς ἀπαιτούμενας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας, ἀνέμενον ἔως τὰ ἐξημερώματα, δτε ἥρχισαν κινούμενοι].

Ἡ κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π. Χ.).

Νέα φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13-15)

XIII. ‘Ως δὲ ὄμοι ἥδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὥφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἀμφ’ αὐτόν, οἵ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ’ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν Ἰλην τὴν βασιλικήν. Ἡ γέ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὔωνύμῳ. Ἡδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἵππεῖς 2 περιπτεύοντες ἥπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὄμως ἤγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὀδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. Ἐνθα δὴ δείσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὄμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εύωνύμου περιπτεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ἥ Ἀλέξανδρος ἤγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τούτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς 3 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἵππεας, ὃν Μενίδας ἤγειτο. Ἀν-

τεκδραμόντες δ' ἐπ' αὐτοὺς οἵ τε Σκύθαι ἵππεῖς καὶ τῶν Βάκτρίων οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῷ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσί τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἥδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἔπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' ἵλας προσπίπτοντες ἔξεώθουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς. ἀναταράξοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτη μάλιστα ἐψεύσθησαν. Τὰ μὲν γάρ εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἵ τ' Ἀγριανες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἑταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς τ' ἀναβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιιστάμενοι ἔκοπτον. "Εστι δ' ἀκαὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὥσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτη μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σῶα καὶ οἵς ἐπηλάθη ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἵ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἥδη τὴν φαλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλω-²σιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἥγεν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἵππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ

δεξιὸν παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρ-
βάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιή-
σας τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτη
τεταγμένης ἦγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δα-
ρεῖον. Καὶ χρόνον μέν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· 3
ώς δὲ οἵ τε ἱππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξαν-
δρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε γρώμενοι καὶ τοῖς
ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἡ τε φάλαγξ
ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἔμβε-
βλήκει ἥδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὅμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἥδη
φοβερῷ ὅντι Δαρείῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας
ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ
κέρχες ἔμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφὶ Ἀρέτην.

Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ 4
Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ'
ἀμφὶ Σιμμίαν καὶ ἡ τούτου τάξις οὐκέτι ξυνεξορμῆσαι Ἀλε-
ξανδρῷ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες
τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἤγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μα-
κεδόνων πονεῖσθαι ἤγγέλλετο. Καὶ ταύτη παραρραγείσης 5
αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν
τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μα-
κεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερὸν ἐγίγνετο. Οἱ τε γάρ
Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ
προσδοκήσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινας διακόψαντας
διπλῆν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἔμβαλόν-
των τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν
ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ 6
ἥγεμόνες δέξεως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἥπερ
παρήγγελτο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νώτου τοῖς
Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευο-
φόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες

ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὕπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἡσθημένοι περιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλεξανδρον σπουδῇ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἔξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἑταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἥγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππεῦσιν, τοῖς τε Παρθιαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἵς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ 2 κρατίστοις ἐμβάλλει. Καὶ ἵππομαχίᾳ αὕτῃ καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἵληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφὶ Ἀλεξανδρον ξυμπεσόντες οὔτ' ἀκοντισμῷ ἔτι οὔτ' ἔξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἥπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὖσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἔξήκοντα τῶν ἑταίρων τοῦ Ἀλεξανδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3 Καὶ τούτων μέν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφὶ Ἀλεξανδρον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσμεῖξαι ἥδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γάρ ἥδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, δόποτ' Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὗθις 4 Δαρεῖον ἔξωρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. 'Αλλ' Ἀλέξανδρος μὲν διαβάσας τὸν ποταμὸν τὸν Λύχον κατεστρατοπέδευσεν αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους. Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

'Αλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἵππεας ἔστ' 5 ἐπὶ μέσας νύκτας προύχωρει αὐθίς κατὰ σπουδὴν ἐπ' "Αρβηλα, ὡς Δαρεῖόν τε αἱρήσων ἔκει καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν. Καὶ ἀφίκετο ἐς "Αρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἔξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν 'Αρβήλοις, ἀλλ' ἐφευγεν οὐδέ τι ἐλινύσας Δαρεῖος τὰ χρήματα δ' ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου αὐθίς ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπὶς αὐθίς καὶ τὰ τόξα ἔάλω.

'Απέθανον δὲ τῶν ἀμφ' 'Αλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἕκα- 6 τὸν μάλιστα, ἵπποι δ' ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἐταιρικῆς ἵππου σχεδόν τι οἱ ἡμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἐάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἄρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτη ἐγένετο ἐπὶ ὥρχοντος 7 'Αθηναίοις 'Αριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιῶνος· καὶ 'Αριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ, ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλιπής ἐφάνη, τὴν τε μάχην 'Αλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Ο 'Αλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.

(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὅρη τὰ 'Αρμενίων ἥλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἵ τε Βά-

- χτριοι ἴππεῖς, ώς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον
καὶ Πέρσῶν οἵ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων
2 καλουμένων οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῷ κατὰ τὴν φυ-
γὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων
τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἦγον. Ταύτη δ' αὐτῷ
ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίγνετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε
καὶ Βαβυλῶνος ἥξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμέ-
νη τ' ἐκείνη πᾶσα ἦν καὶ ὀδός τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή,
καὶ ἄμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἡ Βαβυλὼν καὶ τὰ Σοῦσα
ἐφαίνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλω στρατεύματι οὐκ εὔπορος.
- 3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γάρ ἐξ Ἀρβή-
λων ὁρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προύχώρει. "Ηδη
τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην
ώς ἐς μάχην ἦγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐ-
τῷ ἔνι ιερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἔκαστοι φέροντες
καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα.
4 Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ιερά, ἀ
Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνθικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις, τὰ
τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ιερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι
5 Βαβυλώνιοι... "Ενθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ
ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ιερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐπραξε,
τὰ τ' ἄλλα καὶ τῷ Βήλῳ, καθ' ἀ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.
- 6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ
κατὰ τὴν ὁδὸν ὃ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ
Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γάρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης
ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ
Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παρα-
δεδώκασι καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ.
7 Ἀφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέ-
ραις εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τά τε χρήματα παρέ-
λαβεν, ὅντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἤλθε, τά τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. Καὶ ταύτας Ἀθηναίοις δόπισω πέμπει Ἀλέξανδρος, 8 καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ἣ ἀνιμενές πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου.

[Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν τον δ Ἀλ. διέρχεται διὰ τῆς δρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (B.A. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἰχε πληροφορηθῆσθαι δ Δαρεῖος εὑρίσκετο ἔκει. Ἀλλ' δ Δαρεῖος εἰχε προλάβει νὰ φύγῃ. Ὁ Ἀλ. προχωρεῖ εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἵχνη τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πύλας. Ἐκεῖ μανθάνει δτὶ δ σατράπης τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε δ Ἀλ. εἰς καταδίωξιν τοῦ Βῆσσου. Ἀλλ' οὗτος φεύγων πληγώνει καθ' ὅδὸν θανασίμως τὸν Δαρεῖον, τὸ δποῖον ἐθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν τον. Ὁ Ἀλ. ενδίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρόν. Κατόπιν προχωρεῖ. Υποτάσσει τοὺς Μάρδονς, Υρκαίους καὶ Παρθναίους, εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σημερινὸν Ἀφγανιστάν), διέρχεται τὴν Ἀραχωσίαν καὶ τὸν Ἰνδικὸν Καύκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, τὴν δποίαν κυριεύει ἄνευ ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἐπειτα τὸν Ὡξον ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. Ἐκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσον, τὸν δποῖον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν Ἰαξάρτην ποταμόν, τὸν δποῖον οἱ ἀρχαῖοι ὡγόμαζον καὶ Τάναιν, καὶ δ ὁδοῖς χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Ἐκεῖ κτίζει πόλιν, ἥ δποία ὀνομάσθη Ἀλεξάνδρεια (ή Ἀλεξάνδρεια) παρὰ τῷ Τανάϊδι). Ἀπ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδιανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παραιτακηνῶν, διαβαίνει τὸ δρός Παραπάμισον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆνα ποταμόν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Υδάσπου. Υποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πόρον. Τὸ βασίλειον τούτον ἔκειτο πέραν τοῦ Υδάσπου καὶ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Υδραώτου. Ὁ Πῶρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. Ἰνδοὺς πεζούς, 4 χιλ. ἵππες, 30 ἄρματα καὶ 200 πυργοφόρους ἐλέφαντας. Ἡ ἀντίστασίς τον δμως συνετρίβη].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεῖδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμῆτες ἀντὶ κεκυηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη καὶ Πώρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτη Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἄρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἵππαρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πώρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.

3 Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἔξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὄγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἵπποτοξοτῶν, οἵ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἥψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἵππέων ὡς διακόσιοι.

4 Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἵππέων τὸν φόνον κατεῖδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἔρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἥπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἔξαρχων τοῖς ἀμφ'

αύτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γάρ οὐπέμενέ τι τῶν 5
 'Ινδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος,
 τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὄμον, δν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων
 ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γάρ τοῦ ἄλλου σώματος
 ἥρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττὸς ὅν κατά τε τὴν ἴσχὺν
 καὶ τὴν ἀρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν),
 τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ 6
 'Αλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ιδὼν ἐν τῇ
 μάχῃ σῶσαι ἐπειθύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν
 Ταξίλην τὸν 'Ινδόν· καὶ Ταξίλης προσιππεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ
 ἀσφαλὲς ἐφαίνετο, τῷ ἐλέφαντι, δις ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπι-
 στῆσαί τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γάρ εἶναι οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ
 ἀκοῦσαι τῶν παρ' 'Αλεξάνδρου λόγων. 'Ο δὲ ιδὼν ἄνδρα
 ἔχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς
 ἀκοντίσων· καὶ ἀν καὶ κατέκανε τυχόν, εἰ μὴ οὐποθάσας
 ἔκεινος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πώρου πρόσω τὸν ἵππον. 'Αλέ-
 ξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πώρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ'
 ἄλλους τε ἐν μέρει ἐπεμπει ταὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα 'Ινδόν,
 ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πώρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε.
 Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δί-
 ψους ἄμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη 8
 ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπιέ τε καὶ ἀνέψυξεν, ἀγειν αὐτὸν σπουδῇ
 ἐκέλευσε παρ' 'Αλέξανδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἥγετο. 'Αλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα
 ἐπύθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξύν οὐλίγοις τῶν
 ἑταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πώρῳ· καὶ ἐπιστῆσας τὸν ἵππον τό τε
 μέγεθος ἐθαύμαζεν, οὐπέρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον,
 καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ
 γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὡσπερ ἀνὴρ ἀγαθὸς ἄνδρι ἀγαθῷ
 προσέλθοι οὐπέρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον κα-
 λῶς ἥγωνισμένος. "Ενθα δὴ 'Αλέξανδρος πρῶτος προσει- 2

πών αὐτὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅ τι οἱ γενέσθαι ἔθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι «βασιλικῶς μοι χρῆσαι, δ' Ἀλέξανδρε». Καὶ Ἀλέξανδρος ἡσθεὶς τῷ λόγῳ «τοῦτο μὲν ἔσται σοι, δ' Πῶρε», ἔφη, «ἐμοῦ ἔνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἔνεκα ὅ τι σοὶ φίλον ἀξίου». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι.
 3 Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἡσθεὶς τὴν τε ἀρχὴν τῷ Πώρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὕσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἄπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρον τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[¹ Απὸ τὸν Ὑδάσπην δ' Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ διαβὰς τὸν ποταμὸν Ἀκεστήνην καὶ Ὑδραώτην φθάνει ἐώς τὸν Ὑφασιν ποταμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶται τὸν ἀργονυνταί νὰ βαδίσουν περαιτέρῳ, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφοῦ ἀνήγειρεν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὅχθης τοῦ Ὑγάσιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βωμοὺς πρὸς τυμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ὅριον τῶν κατακτήσεών του πρὸς ἀνατολὰς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται μὲ τὸν στρατόν του εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ δύο πλοῖα ἐν τῷ μεταξὺ ἐναντηγίθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδόν ποταμόν, ὑποτάσσει τὸν παραποταμίον λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μαλλοί, πολεμικώτατον ἔθνος τῆς Ἰνδικῆς. Ἐξακολουθεῖ τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐκεῖ ὅπου δ' Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλτα. Ἀπ' ἐκεῖ δὲ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέαρχον, τὸν δόποῖον διώρυσεν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ δόδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὥκεανον καὶ τὸν Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμώδους καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πράγματι, κατ' Αἴγυοντον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὡρειτῶν. Ἐκεῖ κτίζει τὴν ἐν Ὡρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν δύοίαν καθιστᾶ πρωτεύονσαν τῆς χώρας ἐκείνης.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23 - 26)

XXIII. "Ενθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦσει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἅπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὅδωρ πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἡγαγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἵδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα δρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὅρμου ἐπιμεληθέντας. 'Αλλ' ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσση τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ 2 Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἴππεῦσι, κατασκεψόμενον, εἴ πού τις ὅρμος ὡν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὅδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας 3 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς· πεποιησθαι δὲ τὰς καλύβας ξυνθέντας τὰς κόργχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὅδατι ὀλέγω διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ πάντη γλυκεῖ τῷ ὅδατι.

"Ως δ' ἀφίκετο 'Αλέξανδρος ἐς χῶρόν τινα τῆς Γαδρω- 4 σίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἐκατοῦ σφραγῖδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. 'Εν δὲ ἦσει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθενπερ ἐγγυτάτῳ ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγῖδος

αύτοί τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἔχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα
 5 λιμῷ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γὰρ
 πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα
 ἥδη ὅλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὅντος ἐκ τοῦ
 βασιλέως κινδύνου ξὺν λογισμῷ ἔδοξε σφισιν ἔμπροσθεν
 ποιήσασθαι! Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυ-
 νέγνω τοῖς πράξασιν. Αὔτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπι-
 δραμῶν ξυναγαγεῖν ἥδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ
 περιπλεούσῃ ξὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρη-
 6 θέα τὸν Καλλατιανόν. Καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ
 τῶν ἄνω τόπων σιτόν τε, ὅσον δυνατοί ἦσαν, κατακομίσαι
 ἀλέσαντες καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρό-
 βατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἀλλον αὖ τόπον Τή-
 λεφον κατέπεμψε τῶν ἑταίρων ξὺν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀληλε-
 σμένῳ.

XXIV. Αὔτὸς δὲ προύχωρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γα-
 δρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵναπερ ἀφίκετο ἐξ
 "Ωρῶν ὁρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἔξήκοντα. Καὶ λέγου-
 σιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ
 τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἡ
 στρατιά, ξυμβληθῆναι ἀξια εἶναι τοῖς τῇδε πονηθεῖσι πόνοις.
 2 Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα
 ταύτη ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὕπω τις πρόσθεν διελθὼν
 ταύτη ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν
 ἔφυγε. Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι μόνοις
 3 τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ξὺν ἐπτά
 τούς μόνοις καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους
 τούτους ὡς ἐπιβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς
 ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολ-
 λὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἔξαγγελλόμενα ἔριν
 ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τ' οὖν ἔνεκα καὶ

άμα ώς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον.

Τὸ τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν 4 πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρμης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γάρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἵας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἥ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἄμα 5 ἐν ταῖς προσβάσεσί τε καὶ καταβαίνοντας τούς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἄμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορίᾳ γάρ ὕδατος οὐ ξυμμέτρους μᾶλλόν τι ἥγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. Ὁπότε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἥντινα ἀνύσαι 6 ἔχρην, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντη ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ δόσιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἀν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἄμα δίψει ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζύγιων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγίγνετο· ξυνιόντες γάρ, ὃπότε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἥ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἵσσιν δὲ τῶν παρόντων ἐώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλόν τι ἥ τὴν ώς γιγνωσκομένων ἐπιχώρησιν.

Οὕκουν οὐδὲ τοὺς νόσῳ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ 2 τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι

ἢν εὔμαρῶς ἀπορίᾳ τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὕσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς φάμπου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηγαγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἴέναι τῶν ὁδῶν, 3 ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὕτε οἱ ἀξοντες ἥσαν οὕτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ καθ' ἔκαστους ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὕπνῳ κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδούς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἵς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἵχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὕσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ φάμπῳ ἀπώλυντο.

- 4 Ευηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἀλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥκιστα ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. "Τεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονται τε. αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὄρῶν τὰς 5 κορυφάς. 'Ως δ' ηὐλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἐνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὅμβρων ὁ χειμάρρος δ ταύτη ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὅμβρων τοσούτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξύν τοῖς ὅπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.
- 6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, δύπτε ἐκ καύματός τε καὶ δί-

ψους ὕδατι ἀθρόῳ ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. Καὶ τούτων ἔνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασιν αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ώς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἄμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ῥεύματα διαφθείρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. "Ἐνθα δὴ ἔργον καλὸν εἴπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου. οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραγμήν ἢ ἐμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ώς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. Ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ φάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἥδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἔχοην ἔξανυσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἥγεισθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἰάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἴσοτητι τῆς ταλαιπωρήσεως. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινας κατὰ 2 ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εύρειν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἐν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ώς μέγα δή τι ἀγαθὸν φέροντας· ώς δ' ἐπέλαζον ἥδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς 3 κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν δψει πάντων ἐκχέαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἀν τινα πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. Τοῦτο ἐγώ, εἴπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἄμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλέξανδρου.

Ἐυνηγέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκεί- 4

νη. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνῆσθαι εἴφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ-εἶναι ἐν τῇ φάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὅμοιᾳ πάντῃ νενημένη, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὔτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὕτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξ, τὴν ὄλιγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις 5 ἀνθρώποις, τὴν μείζονα. "Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρον ξυνέντα, ὅτι ἐν ἀριστερῷ δεῦ ἀποκλίναντα, ἄγειν, ἀναλαβόντα ὄλιγούς ἄμα οἱ ἴππεας προχωρῆσαι· ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἔξεκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι καὶ εὑρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖν καὶ καθαρῶς καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἐπτὰ ἡμέρας 1έναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡιόνος. "Ἐνθεν δέ, ἥδη γὰρ γιγνώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, - ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

(Οἱ Ἀλέξανδρος ἔπειτα φθάνει εἰς Καρμανίαν μὲν πολλὰς ἀπωλείας. Ἐκεῖ συναντᾶται μὲν τὸν Κράτερον, ὃ δόποις είχε διέλθει ἐπιτυχῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρχος μὲν τὸν στόλον καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν μὲν Νέαρχον ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα μὲν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστειλεν εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς Πασαργάδας, δπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου)

·Οἱ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.
(Κεφ. 29)

4 XXIX. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἡ ἐς τὸν

Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἔκεινου τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἀλσος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πόσαν βαθεῖαν περιουσέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐξ 5 τετράγωνον σχῆμα πεποιησθαι, ἄνωθεν δὲ οἰκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσω στενήν, ὡς μόλις ἀν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. Ἐπεῖναι δὲ καὶ κάνδυς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς 6 Βαβυλωνίου ἔργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑπακινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο. αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χρόας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ 7 τὸν τάφον φερούσῃ οἰκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἱ δὴ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν φυλακήν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐξ ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· καὶ ἐδήλου περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρος εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀ-

σίας βασιλεύσας· μὴ οὖν φθονήσῃς μοι τοῦ μνήματος.

9 Ἐλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, διπότε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωβήσαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὔογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτην εὔφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνθλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προύχώρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.

10 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσάπερ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα. καὶ ἐπιβαλεῖν 11 τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατειπεῖν τοὺς δράσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλῃ πῃ ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

Γ' Ἀπὸ τὰς Πασαργάδας δὲ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλέει ἔκει καὶ δὲ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον του. Εἰς τὰ Σοῦσα δὲ Ἀλέξανδρος ἡσχολήθη εἰς τὸ δυσχερές ἔργον τῆς ἐνώσεως τῶν ἐλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοιχείων, διὰ νὰ καταστήσῃ δμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος του. Δίδων πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἐνώσεως ταύτης νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πείθει δὲ καὶ δγδοήκοντα ἐπιφα-

νεῖς στρατηγούς καὶ φίλους του νὰ νυμφευθοῦν Περσίδας εὐγενῶν οἰκογενειῶν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχεται 30.000 Πέρσας ὀπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατόν, τοὺς δποίους ὥπλισεν ἐλληνικῶς καὶ ὡρόμασεν Ἐπὶ γ ό ν ο ν ζ. Ἀπὸ τὰ Σοῦσα καταπλέει διὰ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Τίγρητος φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὁπιν. Ἐκεῖ δὲ Ἀλέξανδρος δοκιμάζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶται του στασιάζουν, παραπονούμενοι διὰ τὴν εὔνοιαν, τὴν δποίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δριμὺν λόγον ὑπενθυμίζων δσα δ πατήρ του καὶ αὐτὸς ἐπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθεναρὰν στάσιν του ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ζητήσουν δακρύοντες συγγράμμην. Ὁ βασιλεὺς μεγαλοψύχως φερόμενος συγχωρεῖ δλονς. Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινὴν ἑστίασιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐορτάζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνες, ἀνίκανοι διὰ πόλεμον, δέχονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλει δὲ αὐτὸὺς ὑπὸ τὴν δδηγίαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέρου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξεώς των καὶ ἀνὰ ἐν τάλαντον ὡς δῶρον.

Ἐπειτα δὲ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν του καὶ φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, δπον ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ ἐορτάς. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνήσκει δ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστήθιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτου κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὅλιγον ἥλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ δὲ Ἀλέξανδρος, δπον ἐδέχθη πρεσβείας ἀπὸ δλα μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν διὰ τὰ πατορθώματά του. Εἶχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὄψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαρρούθμισιν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του καὶ ἐσχεδίαζε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ δλοκληρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδὸν, ἡ δποία συνενώνει τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Εὐφράτην. Ἀλλ' ἐνῷ ἥρχισε τὰς μεγάλας παρασκευὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἥλθεν ἡ μοιραία ὥρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἡσθένησε βαρέως καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθενείας τον ἀπέθανε (323)].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπίλογος τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30)

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὁλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἀρχοντος Ἀθήνησιν· ἔβιώ δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὄκτω, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὄκτω τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ δεξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμότατος καὶ φιλικινδυνότατος καὶ τοῦ 2 θείου ἐπιμελέστατος· ἥδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὃν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαν-3 τα ταῦτα γενναιότατος. Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἦ δμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἥδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὔποιίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' δεξύτητα ἦ νπ' ὄργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μεγάλα τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθείη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ

τοὺς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγνῶναι γε, ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησε, μόνω οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καί τι ἔγνωσαν 2 πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἀμαρτίαν, κακῶς γιγνώσκοντες. Μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἵασις ἀμαρτίας δμολογεῖν τε ἀμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσι τι ἀχαρι οὐ πάντη χαλεπά τὰ παθήματα φαινόμενα; εἰ δὲ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τινι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ ποτε ἀν παραπλήσιόν τι ἀμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

"Οτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ 3 τοῦτο ἔμοι δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα· οὕκουν δοκεῖ ἔμοιγε ἡ Μίνωας γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθυος· οἵ δὴ ἐς Δία ἀνενεγθεῖσα ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶς αὐτῶν ὕβρει προστίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἰωνος τοῦ Ἀπόλλωνος. 'Ως ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ 4 εἶναι πρός τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντη ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφήν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὁξύτητός τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμεῖξαι μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγήμασι τοὺς δμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἔνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἑταίρους.

XXX. "Οστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια κακίζεσθαι ἐστιν, προφερόμενος κακιζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου ἐξ Ἑορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φύλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς μεγάλης αἰληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδείχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ δόποια δὲ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα. — **Ἀριστόβουλος**, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσε καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἴστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς δόποιας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. — **ταύτα**, δηλ. συμφωνοῦντες μεταξύ των. — **ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον μου. — **ἐπιλεξάμενος** (ἐκλέξας), ἐνν. **ἀναγράφω**. — **ὑπὲρ** = **περί**. — **οὐδὲ** = **καὶ οὐ**. **οὐδὲν** = **ἔστι** (τις) **ὑπὲρ** **ὅτου** (= **περὶ οὗτινος**), ἐνν. **ἀνέγραψαν** καὶ δὲν **ὑπάρχει** κανεὶς (ἄλλος) περὶ τοῦ δοποίου συνέγραψαν (καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου συνέγραψαν). — **ὅτι**, αἵτιολ. — **Ἀριστόβουλος**, ἐπεξήγησε τοῦ δὲ μέν. — **πρὸς** τῷ **ξυστρατεῦσαι**, **ὅτι** διότι ἐκτὸς τοῦ **ὅτι** δὲ **ἴδιος** μετέσχε τῇς ἐκστρατείας. — **αἰσχρότερον**. ἀττ. **αἰσχιον**. — **τῷ** **ἄλλῳ** = **ἄλλῳ** **τινὶ**. — **ἄμφω** δέ, ἐνν. **πιστότεροι** **ἔδοξαν**. — **ὅτι** **ξυγγράψουσι** (μτχ.) **αὐτοῖς...** **ἀπῆν** διότι εἰς αὐτοὺς, **ὅτε** συνέγραψον, δὲν **ὑπῆρχεν**. — **ἀνάγκη** φόβος. — **μισθὸς** ἐπὶ τοῖς ἀμοιβῆς. — **τοῦ** **ἄλλως** **τι** **ξυγγράψαι** ὥστε νὰ συγγράψουν κάτι κατ' ἄλλον τρόπον. — **ἢ** ὡς **ξυνηνέχθη** (= **συνέβη**) **ἢ** ὅπως πράγματι συνέβη. — **ἔστι** δὲ **ἄτιν** δέ, ἐνν. **ἀνέγραψα**. — **πρὸς** μὲν γεν. = **ὑπὸ** (ποιητ. αἵτ.). — **ὡς** λεγόμενα ὡς φήμας. — **ἀνθ'** **ὅτου** διὰ ποῖον λόγον. — **ἐπὶ** **τοσούτοις** συγγραφεῦσι μετὰ τοσούτους συγγραφεῖς. — **ἀναλέγω** ἀναγιγνώσκω. — **ἐντυγχάνω** **τινὶ** συναντῶ, συναναστρέφομαι κάποιον. ἐπὶ βιβλίων (ὅπως ἐδῶ) = **ἀναγινώσκω**, μελετῶ. — **οὕτω** = **τότε**.

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει. — **ἐπ'** **ἄρχοντος** **Πυ-**

θοδήμου, ητοι τὸ 336 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἔχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἀρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὄποιος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο ἐπώνυμος).— **παραλαβόντα... Ἀλέξανδρον... παρελθεῖν** τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγεται (ἐδῶ ή σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τ' ἀπαρέμφ. μέχρι τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ λέγεται· κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ν' ἀποδοθοῦν διὰ ῥημάτων ἀρ. ή παρατ.).— **ἔς Πελοπόννησον**, δηλ. εἰς Κόρινθον.— **παρέρχομαι** πορεύομαι— **Φιλίππω ἔδοσαν** (= εἶχον δώσει), τὸ 337 π.Χ. κατὰ τὴν τότε κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ.— **παρ'** **ἐκάστων παρ'** ἐνὸς ἑκάστου, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων).— **πλὴν Λακεδαιμονίων**, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν.— **ἔξηγοῦμαί τινος προηγοῦμαι**, εἶμαι ἡγεμών τινος.— **νεωτερίζω** στασιάζω, δεικνύω στασιάστικὴν διάθεσιν.— **ἄττα = τινὰ** (= **νεωτερίσαι** **ἄττα** διτι **ἔδειξε** κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρικῇ).— **ἔφοδος** ἐμφάνισις.— **ἐκπλήττομαι** φοβοῦμαι.— **ἔς τιμὴν ξυγχωρῶ τινὶ τι παραχωρῶ** τιμητικῶς εἰς κάποιον κάτι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμάς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ «ώς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα). Ηδη ψηφίζουν ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοῦς στεφάνους καὶ ἀπονέμουν εἰς αὐτὸν θείας τιμάς.— **στόλος** ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3 - 5. ἔξελαύνω ἔκχινῶ, ἔξορμῶ.— **ἐπιτρέπω τινὶ τι** ἀναθέτω εἰς κάποιον κάτι.— **Ἀντίπατρος**, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανῆς στρατηγὸς καὶ ἔμπιστος τοῦ Φιλίππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπονοσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου.— **πεζοὺς** μὲν ἔνν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις· βλ. εἰς εἰσαγ. σελ. 11.— **ὁ στόλος** ή πορεία.— **Κερκινῖτις**, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1 - 3 μ.).— **ώς ἐπὶ = πρός**.— **Αμφίπολις**, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὅχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ **Στρυμὼν** ποταμὸς διαρρέει ὅλην τὴν Μακεδονίęν καὶ μετὰ ῥοῦν 430 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸν δμώνυμον κόλπον.— **παρήμειβε τὸ Πάγγαιον ὄρος τὴν (δόδον) ὡς ἐπ'** **"Αβδηρα** παρακάμψας τὸ Πάγγαιον ὄρος ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς **"Αβδηρα**.— **Πάγγαιον**, ὄρος τῆς **'Ανατ.** Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

νος καὶ Νέστου.—**Αβδηρα**, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου (οἱ κάτοικοι αὐτῆς **Αβδηρῖται** εἶχον φήμην ἀνθρώπων ἀνοήτων). **Μαρώνεια**, πόλις πλησίον τῶν Αβδήρων.—ἐπὶ θαλάσσῃ ὥκιμενας παραθαλασσίους.—**ἔνθεν = ἔγτεῦθεν**.—**Ἐβρος**, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλην. Χερσονήσου, πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Ρίλου (ἀρχ. Σκόμιον), διαρρέει τὴν Ἀνατολ. Ρωμυλίαν καὶ Θράκην καὶ μετὰ ᾧ οὖν 490 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος.—**εὐπετῶς** εὐκόλως.—**Παιική**, χώρα τῆς Β. Θράκης, μεταξὺ Εὐρωπῆς καὶ Μέλανος ποταμοῦ, ὁ ὅποιος ἐκβάλλει εἰς τὸν δύμανυμον κόλπον (νῦν Σάρον).—**Σηστός**, πόλις τῆς Θράκης. Χερσονήσου ἔναντι τῆς Αβύδου, ἀποικία τῶν Μυτιληναίων (παρ’ αὐτὴν ὁ Ξέρξης ἔζευξε τὸ 480 π.Χ. τὸν Ἑλλήσποντον διὰ τὴν εἰς Εύρωπην διαπεραίωσιν τῶν στρατευμάτων του).—**Ἐλαιοῦς**, πόλις τῆς Θράκης. Χερσονήσου εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Ἑλλησπόντου.—**Πρωτεσίλαος**, ἡρως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· οὗτος πρῶτος ἔξεπήδησε κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴν καὶ ἐφονεύθη παρευθὺς ὑπὸ τοῦ "Εκτορος.—**τῶν Ἑλλήνων**, ἡ γεν. ἐκ τοῦ **πρῶτος**.—**τῶν ἄμ' Ἀγαμέμνονι** τῶν μετὰ τοῦ Ἀγαμένονος (ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων).—**Ιλιον**, ἡ Τροία, πρωτεύουσα τῆς Τρωαδός (ἐλαχέ τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς "Ιλου").—**ὁ νοῦς** ὁ σκοπός.—**οἱ = ἔαυτῷ** (τῷ Ἀλεξάνδρῳ).

6. Παρμενίων, διακεκριμένος Μακεδών στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· οὗτος ἐλαχεῖ μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ.—**ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν.—**Αβυδος**, πόλις τῆς Τρωαδός ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔναντι τῆς Σηστοῦ.—**τριήρεις**, ἡ τριήρης ἦτο τὸ κυριώτερον πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἀρχαίων, φέρον εἰς ἐκάστην πλευρὰν τρεῖς ἐπαλλήλους σειρᾶς κωπῶν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα).—**πλοίοις** δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις πρὸς τούτοις δὲ (= ἄλλοις) καὶ μὲ πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα (τὰ ὅποια εἶχον στρογγύλον σχῆμα).—**ἔς τῶν Ἀχαιῶν λιμένα**, οὗτος ἦτο κολπίσκος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τρωαδός, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγέιου, ὀνομάσθη δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.—**κατάραι**, τοῦ ρ. **καταίρω** καταπλέω, προσορμίζομαι.—**ὁ πλείων λόγος κατέχει** ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει (κοινῶς λέγεται).—**αὐτὸν αὐτοπροσώπως**, διὰ τῆς ιδίας αὐτοῦ χειρός.—**διαβάλλω** διαβάίνω, διαπεραίσκωμαι.—**ἡ στρατηγὶς ναυς** ἡ ναυαρχίς.—**τῷ Ποσειδῶνι** καὶ

Νηρηίσι, ίνα δέ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηίδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν.— **σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ χύσεως οἴνου).— **φιάλη**, ἥτο πλατύ καὶ ἀβαθὲς δοχεῖον μὲν δύο λαβάς.— **πόντος** θάλασσα.

7. **βωμός**, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὅποίου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι).— **στέλλομαι** ἐκπλέω.— **ἐκ τῆς Εύρώπης**, δηλ. ἐν Σηστῷ.— **τῆς Ἀσίας**, δηλ. ἐν Αβύδῳ.— ἀποβατήριος καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως.— **τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰλιάδι**, ἡ Ἀθηνᾶ ὄνομάζεται Ἰλιάς (Ἰλιακή), διότι ἐπιμάκτο εἰς τὸ "Ιλιον".— **θῦσαι** ἐκ τοῦ λέγουσι (ώς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. ἀναθεῖναι, καθελεῖν).— **καθαιρῶ** καταβιβάζω καὶ λαμβάνω.— **ὑπασπισταί**, ἐδῶ: οἱ ἀσπιδοφόροι.— **θύσαι δ' αὐτόν**, ἐκ τοῦ κατωτέρω λόγος κατέχει.— **Πρίαμος**, ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας.— **τοῦ Ἐρκείου** ὁ Ζεὺς καλεῖται **Ἐρκεῖος**, διότι εἰς τὸ προαύλιον τῶν οἰκιῶν (= ἔρκος) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας.— **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (παραιτούμενον, διότι ἐζήτει νὰ ἔξιλεώσῃ).— ἡ **μῆνις** (γεν. μήνιος) ἡ ὄργη.— **μῆνιν Πριάμου...** **Νεοπτ.** γένει, ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἐρκείου Διός: διὰ τοῦτο τώρα ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἔξιλεώσῃ τὴν ὄργην, τὴν ὅποιαν ἦσθάνετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου.— **καθῆκε**, τοῦ καθίημι κατέρχομαι: **δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν** εἰς τὸ ὅποῖον (γένος), ὡς γνώστον, ἀνῆκεν αὐτός: (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατρὸς μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρὸς δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸ ὅποῖον ἀνῆκον καὶ ἡ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. **ἀνιόντα** (μτχ. χρον.), τοῦ **ἀνέρχομαι**.— **ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τοῦτον.— **ἐκ Σιγείου**, τὸ Σίγειον ἥτο πόλις τῆς Τρωάδος, παρὰ τὴν εἰσοδον τοῦ Ἐλλησπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον.— **ἄρα** κατόπιν.— **Ἡφαιστίων**, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχὼν πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π.Χ.— **Πάτροκλος**, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποιὸν νόημα ἔνειχεν ἡ πρᾶξις τοῦ Ἡφαιστίωνος;).— **εὐδαιμονίζω** μακαρίζω.— **κήρυκος**, κτυ.

ἔς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ νὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ γὰρ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6 - 7. Ἀρίσβη, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τῆς Ἀβύδου.—οὗ, διπού.—**Περκώτη,** πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἐλλήσποντον μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου· ἡ Λάμψακος, πόλις παρελλησπόντιος καὶ αὐτῆς (ἐναντὶ τῆς Καλλιπόλεως), ἐξ ἣς ὁρμώμενος τὸ 405 π.Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγάδῃ πόταμοῖς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων.—**παραμείβω** παρακάμπτω, προσπερνῶ.—**πρός**, μὲν δοτ.=πλησίον.—**Πράκτιος**, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδῃ.—**ἐκ τῶν ὁρῶν τῶν** 'Ιδαίων ἐκ τοῦ ὄρους "Ιδης".—**ἐκδίδοι** (= ἐκδίδωσι). ἐκβάλλει.—**ἔς θάλλασσαν**, δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα.—"Ερμωτος, κάμη μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Κολωνῶν· **αἱ Κολωναί**, πόλις τῆς Μυσίας ἄνωθεν τῆς Λαμψάκου.—**σκοποί**, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν, ἀνιχνευτὰς.—**αὐτῷ** ὑπ' αὐτοῦ.—**τῶν ἐταίρων**, βλ. εἰσαγωγήν.—**ἔξ Απολλωνίας**, αὕτη ἡτο πόλις τῆς Μυγδονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.—**πρόδρομοι** οἱ ἐλαφρῶς ὥπλισμένοι ἵππεῖς, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.).—**πάροδος** δίοδος, διέλευσις.—**Πρίαπος**, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Μιλησίων.—**ἐνδίδομαι** παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἐλλησπόντῳ Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἡ δοιά ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικὸν).—**Ὕπαρχος** ὑποστράπτης.—**Ζέλεια**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς "Ιδης".—**τοῖς Ἐλλησι τοῖς μισθοφόροις**, εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρέτουν "Ἐλληνες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες" ίδιον σῶμα.

9 - 10. ὑπὲρ (= περὶ) τῶν παρόντων (δηλ. πραγμάτων) περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων.—**Μέμνων** ὁ 'Ρόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατόν.—**διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρός τινα** διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον καποιου.—**περιόντας** (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ **περίειμι** ὑπερέχω.—**προϊόντας** (αἰτιολ.) τοῦ **προέρχομαι** βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ,—**χιλὸς** ὁ χόρτος (τὸ χορτάρι).—**ἀφανίζω** καταστρέφω.—**ἔμπιπρημι** καίω (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω παρήνει).—**τῶν πόλεων αὐτῶν τῶν ιδίων** τῶν πόλεων.—**μενεῖν**, ἐκ τοῦ νοούμενου ἔλεγε.—**Ἀρσίτην** δὲ τού-

ναντίον ὁ Ἀρσίτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλήσποντον Φρυγίας ὑπαρχος).— ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι=ὅτι οὐ περιόψεται· περιορῶ ἀδιαφορῶ, ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω.—τῶν ὑφ' οἱ (=τῶν ὑφ' ἔσυτῷ) τεταγμένων ἀνθρώπων, τῶν ὑπηκόων του.— Ἀρσίτη = τῇ Ἀρσίτου γνώμῃ.— προσθέσθαι (ἐκ τοῦ λέγεται)· προστίθεμαι τινι συμφωνῶ μὲ κάπιον.— ὅτι καὶ καὶ διότι (δηλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων).— ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐξ τὸν Μέμνονα ὑπάπτευον καπῶς ὅτι ὁ Μέμνων.—τριβὰς ἐμποιῶ τινι ἀναβάλλω κάτι.—έκόντα ἐπίτηδες.— τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὖνεκα ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτῦς τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα.— **διπλῆν**, διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα.—**ἐπιττάσσω** διατάσσω.— **σκευοφόρα** τὰ φορτηγὰ ζῷα, τὰ μεταγωγικά.—**τοὺς προκατασκεψομένους** ἐκείνους οἵ ὄποιοι ἔμελλον ν' ἀνιχνεύσουν.— **τὰ τῶν πολεμίων** τὰς ἐχθρικὰς θέσεις.— **αὐτῷ**, δοτ. ἡθικὴ (εἰς τὴν ἔρμην. δύναται νὰ παραλειφθῇ).—**σαρισσοφόροι** οἱ φέροντες **σάρισσαν**, δηλ. τὸ μακεδονικὸν μαχρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.).—**οἱ ἀπὸ** (= ὑπὸ) τῶν **σκοπῶν**, δηλ. προπεμφθέντες οἱ προηγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων.—**ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν** ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὅχθης τοῦ Γρανικοῦ.—**ἔφεστάναι** (ἐκ τοῦ ἀπήγγελλον) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῆ.— **ώς μαχουμένους** (ἀντὶ ὡς μαχουμένην, κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελική.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δηλ. ἔνοπλοι.—**αὐλισθῆναι**, ἐκ τοῦ **τολμήσειν** αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.—**ταύτη** (ἐπίρ.) = οὕτω, ἔνεκα τούτου.—**παρέξειν**, τοῦ ἀπροσ. **παρέχειν** εἶναι δυνατὸν (τὸ **παρέξειν** ἐκ τοῦ δοκῶ).—**ἔωθεν** τὸ πρωὶ (πρωὶ - πρωὶ).—**τῷ στρατῷ**, ἐκ τοῦ **παρέξειν** (θὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατὸν).—**διαβάλλω** διαβαίνω.—**πόρος** τὸ πέρασμα, ὁ ποταμός.—**εὐπετῶς** εὐκόλως, χωρὶς κόπου.—**ὑποφθάνω** (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά...— **ἐξ τάξιν καθίσταμαι** παρατάσσομαι πρὸς μάχην.—**ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ ἀρχίζω** τὴν μάχην.—**ἐν μετώπῳ** (= φάλαγγι) εἰς ἐκτεταμένην (εὔρεται) γραμμὴν (ώστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάθους). **Ἀντιθέτως:** **κατὰ κέρας** η ἐπὶ κέρως (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βαθεῖαν)

σειράν (ώστε ή παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον 2 - 4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν).—πολλὰ (μέρη) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ.—εἰσὶν αἱ=τινές.—ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι (μτχ. ὑποθ.), ἐνν. ήμιν ἐὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ εἰς μαχρὰν σειράν.—ἐπικείσονται, τοῦ ἐπιτίθεμαι.—ἡ περ ἀσθενέστατον, ἐνν. ἐστὶ ἔκει ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεως μας.—σφάλμα ἀτυχία.—χαλεπὸν ἐπιζήμιον.—ἔς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ ὄλου ἀγῶνος.—σφαλερὸν ἐπικίνδυνον.

6 - 7. οὔτω τῷ δνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως.—ἐκφαυλίζω τινὰ διμιλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον.—εἴργω τινὰ τοῦ οὐ μὴ ποιεῖν τι=κωλύω τινὰ ποιεῖν τι.—πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης ἀρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων.—οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς.... δξύτητος οὔτε ἀρμόζον εἰς τὴν ἰδικήν μου ἀποφασιστικότητα.—ποιοῦμάι = ἡγοῦμαι.—ὅτι, αἰτιολ.—ἀξιον τοῦ σφῶν δέους τὸ δποῖον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των.—ἐν τῷ παραυτίκα ἀμέσως.—ἐπαθον, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἡγησόμενον (μτχ. τελ.) ἐνν. αὐτοῦ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος. **ἡγοῦμαι**, ἐδῶ=ἀναλαμβάνω τὴν διοίκησιν.—**παράγω** (ἀμεταβ.) πορεύομαι, προχωρῶ.—**προετάχθησαν** τοῦ δεξιοῦ ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας.—**αὐτῷ=ὑπ’ αὐτοῦ**.—**τοὺς ἐταίρους τοὺς** ἱππέας τὸ βαρύ ἵππικὸν (πρβλ. κεφ. 12, § 7).—**τοὺς Ἀγριάνας**, λαδὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν ‘Ροδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν δόποῖον ἡχολούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—**σαρισσοφόρος**, βλ. κεφ. 13, § 1.—**Φιλάττα** ἐπετάχθη ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλάτα.—**τοὺς Παιονας**, οὗτοι ἥσαν ἀρχαῖος λαδὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρᾳ τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος.—**τὴν Ἰλην τοῦ Σωκράτους**, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7).—**ἔχόμενοι** δὲ τούτων πλησίον δὲ τούτων.—**οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων**, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 11).—**ἐπὶ τούτοις** (ἐνν. ἐτάχθη) πλησίον τούτων.—**ἡ φάλαγξ**, ἐδῶ=ἡ τάξις, τὸ τάγμα (δμοίως κατωτέρω).—**ἐπὶ δὲ** (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ. —**ἐπὶ δὲ ὡν=ἐπὶ δὲ** (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι), ὡν.—**ἡ Κρατέρου φάλαγξ**, ὁ Κρά-

τερος ἡτο εἰς τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, δόποῖς είχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ πεζικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ως καὶ ἐν Ἰσσῷ καὶ ἐν Ἀρβήλοις).—**ἔστ(ε)** ἐπὶ τὸ μέσον μέχρι τοῦ μέσου (τῆς ὅλης παρατάξεως).· ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων διηρεῖτο συνήθως εἰς ἑταῖρος τάξεις· ἐδῶ δύος διαιρεῖται εἰς 8.

4. δλίγον ἀποδέοντες δλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν.—**ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν.—**παρατείνω** ἔκτείνω.—**τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν δχθην** κατὰ μῆκος τῆς δχθης τοῦ ποταμοῦ.—**ὑπερδέξιος** ὑπερύψηλος.—**τὰ χωρία** τὰ μέρη, τὸ ἔδαφος.—**ἡ... ταύτη** ὅπου... ἔκει.—**καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ** καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπέλρου σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν.—**ἐπέχοντα**, ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ καθεώρων· **ἐπέχω=έχω** θέσιν.—**κατὰ τὸ εὔώνυμον σφῶν** ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. χρόνον ἐπί τινα χρόνον.—**τὰ στρατεύματα** (=οἱ στρατοὶ) **ἐφεστῶτες** ιστάμενοι (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον).—**ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον δκνεῖν** (= ἔνεκα τοῦ δκνεῖν τὸ μέλλον) ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ ἀδηλον μέλλον τοῦ ἀγῶνος.—**ώς ἐπικεισόμενοι**. (μετ. τελική), τοῦ **ἐπιτίθεμαι**.—(**αὐτοῖς**) ἐκβαίνουσιν, μτχ. χρονική.—**ἀγαθὸς γεννητικός**.—**καὶ μὴν** καὶ μάλιστα.—**προεμβάλλω** δίπτομαι πρῶτος.—**ἔταξε** διέταξε· ἡ σειρά; **'Αλέξανδρος...** **ἔταξε** **'Αμύνταν τὸν Ἀρρ.** **ἔχοντα τοὺς προδρόμους** ἴππεας καὶ μὴν καὶ τοὺς **Παιόνας** καὶ μίαν τάξιν τῶν πεζῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ **Πτολεμαῖον** τὸν **Φιλ.** ἀγοντα πρὸ τούτων (= ἐμπροσθεν τούτων) τὴν **Σωκράτους Ἡλην** (ἐνν. **ἔταξε** προεμβαλεῖν).—**τὴν ἡγεμονίαν** τὴν πρώτην θέσιν (τὴν δόποίαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα).—**ὑπὸ σαλπίγγων** ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων.—**καὶ ... ἀλαλάζοντας** (κατὰ τὸ νούμενον ἀντί: **ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρας**) καὶ μὲ πολεμικὰς κραυγάς.—**τῷ Ἐνυαλίῳ** πρὸς τιμὴν τοῦ **Ἐνυαλίου** (θεοῦ τοῦ πολέμου)· καὶ εἰς τὴν «Κύρου Ἀνάβασιν» Ξενοφ. εἰδομεν: «**τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι**» (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 8, § 17).—**παρατείνω** ἔκτείνω.—**λοξὴν πλαγίαν**.—**ἡ παρεῖλκε τὸ δεῦμα** ἔκει ὅπου παρέσυρε τὸ δεῦμα, δηλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δεῦματος.—**κατὰ κέρας** ἐκ τῶν πλαγίων.—**ώς ἀνυστὸν** ὅσον ἡτο δυνατὸν (ἐκ τοῦ ἀνύω καὶ ἀνύτω ἔκτελῶ, κατορθώ-

νω).—τῇ φάλαγγι ἐν μετώπῳ, εἰς ἔκτεταμένην γραμμήν.—προσμεί-
γνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ή... ταύτῃ, βλ. κεφ. 14, § 4.—προσέχω τινὶ πλησιάζω
κάποιον (ἢ κάτι).—βάλλω ρίπτω ἀκόντια.—ἔξι ύπερδεξίους ἔξι ύψηλῶν
θέσεων.—χθαμαλὸς χαμηλός.—ἔστ’ ἐπὶ τὸ ὕδωρ μέχρι τοῦ ὕδατος
τοῦ ποταμοῦ.—καὶ ἦν ὡθισμὸς τῶν ἵππεων (γεν. ὑποκ.) = καὶ ἐω-
θοῦντο οἱ ἵππεῖς.—τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ’ εἴργειν, ἐνν.
πειρωμένων (αἵτιοι. μτχ.).—πολλῶν παλτῶν ἀφεσις, ἐνν. ἦν
πολλὰ παλτὰ ἀφίετο· παλτὸν ἀκόντιον.—ἐλαττούμενοι ἐπειδὴ
ἥσαν ὀλιγώτεροι.—ἔξι οὐ βεβαίους ἔξι ἐδάφους ἐπισφαλοῦς (διότι ἐκεῖ
ἥτο λασπῶδες καὶ ὀλισθηρὸν).—οἱ δὲ Πέρσαι...=οἱ δὲ Πέρσαι
οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἔξι ύπερδεξίους τῆς ὅχθης (ἔξι ύψη-
λῶν θέσεων ύπεράνω τῆς ὅχθης).—ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις
ἀκόμη.—ταύτη εἰς τὴν θέσιν ταύτην.—κινδυνεύω μάχομαι.

3 - 5. ξυμμείγνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.—πρὸς αὐ-
τῶν, ποιητ. αἴτιον.—γενόμενος, μτχ. ἐναντιωμ. —ὅσοι γε μὴ ἔξαιρέ-
σει βεβαίως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι —ἀποκλίνω καταφεύγω.—ἄμα οἱ=
σύν ἔαυτῷ.—ἴνα ὅπου.—τὸ πᾶν στῖφος τὸ πυκνότατον πλῆθος.—
ξυνειστήκει εἰχε συναφθῆ.—ἄλλαι ἐπ’ ἄλλαις ἡ μία κατόπιν τῆς
ἄλλης.—τοῖς Μακεδόσι=τῶν Μακεδόνων.—έώκει, τοῦ ἔοικα
ὅμοιάζω.—ξυνέχομαι συνωθοῦμαι.—οἱ μέν... οἱ δέ, ἐνν. πειρώ-
μενοι.—ἔξωσαι τοῦ ἔξωθῶ.—ἔς ἄπαν παντελῶς.—βιάζομαι τινα
ἔξωθῶ κάποιον βιαίως.—οἱ Μακεδόνες, ἐπεξήγησις τοῦ οἱ μέν.—ξυ-
στοῖς διὰ δοράτων (τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ ἵππεῖς ὡς δόρυ ἢ
ἀκόντιον).—κρανέινος κατεσκευασμένος ἔξι ξύλου κρανεῖας (διὰ ν’ ἀν-
τέχη ὡς στερεόν).

6. ἔνθα δὴ τότε ἀκριβῶς.—ἥτει (τοῦ αἴτῶ), μὲ διπλῆν αἴτ.—
ἀναβολέα, παράθ. εἰς τὸ Ἀρέτην, ὁ ὅποιος ἥτο ἀναβολεύς, ἵππο-
κόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ύποβοηθῇ τὸν ἵππεύοντα, ίνα ἀναβῇ εἰς τὸν
ἵππον.—τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων), γεν. διαιρ.—πονοῦμαι
μετὰ κόπου ἀγωνίζομαι.—κεκλασμένου, τοῦ κλάσιμοι = ὄμαι θραύ-
μαι.—οὐκ ἀφανῶς λαμπρῶς, γενναίως.

7 - 8. καὶ δς καὶ οὗτος (ὁ Ἀλέξ).—ἐπάγω ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἵππεων ὁδηγῷ τοὺς ἵππεῖς εἰς σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν.—**ἄμα οἱ**, βλ. § 3.—**ἔξελαύνω** ἔξορυμῶ.—**παίω** κτυπῶ.—**καταβάλλει** ρίπτει κάτω (νεκρόν),—**ἐν τούτῳ** αὐτὴν τὴν στιγμήν.—**Ῥοισάκης**, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.—**ἐπελαύνω** ἐπέρχομαι (ἐφιππος).—**κοπίς**, ξίφος (καμπύλον).—**τὴν πληγὴν** ἔσχε ἐσταμάτησε, ἐματαίωσε τὸ κτύπημα.—**Σπιθειδάτης**, βλ. κεφ. 12, § 8.—**ἀνετέτατο**, τοῦ ἀνατείνομαι οὐψώνω.—**ὑποφθάνω** φροφθάνω.—**τὸν ὅμον**, ἕδῶ = τὸν βραχίονα.—**ἐπεκβαίνω** ἔξέρχομαι κατόπιν.—**προχωρεῖ** (ἕδῶ ἀπρόσ.) = εἶναι δυνατὸν.—**προσγίνομαι τινι** συνενώνομαι μὲ κάπιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἵππεῖς καὶ οἱ ἵπποι.—**πολλά**, σύστ. ἀντικ. τοῦ **βλαπτόμενοι**.—**έγκλινω** τρέπομαι εἰς φυγήν.—**προκινδυνεύω** μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμήν.—**ἐνδίδωμι** ὑποχωρῶ.—**τὸ μέσον...** αὐτοῖς τὸ κέντρον αὐτῶν.—**παραρρήγνυμαι** ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως).—**τὰ ἄφ'** ἐκάτερα ἀμφότεραι οἱ πτέρυγες τῆς παρατάξεως.—**καρτερὰ γενική**.—**ἐκτρέπομαι** στρέφομαι.—**ῶν = τούτων δέ**.—**ἢ ἐκεῖ** δῆπον.—**ἐκπλήξει** τοῦ **παραλόγου** ἔξι ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων).—**βέβαιος λογισμὸς** σταθερὰ ἀπόφασις.—**ἐπάγω τινὶ τὴν φάλαγγα** ὁδηγῷ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάπιοιν.—**πάντη** ἀπὸ δλα τὰ μέρη.—**ἐν μέσῳ** (συλληφθέντας) εἰς τὸ μέσον.—**δι? ὀλίγου**, ἐνν. χρόνου.—**ὅτι μή...** τις ἐκτὸς ἐὰν κανείς.—**ζωγρῶ** συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω.—**διαλανθάνω** διαφεύγω τὴν προσοχήν.—**πταῖσμα** ἀποτυχία, ἥτα.

4 - 5. **εἰκὼν** ἀνδριάς.—**ἐν Δίῳ** τὸ Δῖον ἦτο πόλις τῆς N. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ 'Ολύμπου ἔχουσα δύνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων· ἐκεῖ ἴδρυθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεσόντων ἑταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπήχθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς τὴν 'Ρώμην μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν 'Ρωμαίων τὸ 146 π.Χ.—**Λύσιππος**, περίφημος γλύπτης ἐκ Σικυῶνος, ἀκμάσας τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.—**Ἀλέξανδρον** ἐποίει

κατεσκεύαζεν ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου.—προχρίνομαι προτιμῶμαι..—καὶ ἄλλω κόσμῳ καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμάς.—ἀτέλεια τῶν κατὰ τὴν χώραν (δηλ. γιγνομένων) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων.—τῷ σώματι λειτουργίαι σωματικὴν ὑπηρεσία (ἀγγαρεῖαι).—κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραὶ συνεισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἐκάστου.—ἐπέρχομαι ἐπισκέπτομαι.—ἔρομενος, τοῦ ἔρωτῶ.—ὅπως τις ἐτρώθῃ καὶ ὅ τι πράττων (ἐτρώθη), ἐκ τοῦ ἔρομενος.—παρασχῶν οἱ ἐπιτρέψας εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἔκαστον τῶν τετρωμένων).—εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι, ἐκ τοῦ παρασχών.—ἀλαζονεύομαι ὑπερηφανεύομαι διὰ κάποιο κατόρθωμα.

[Πῶς τιμᾶ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πεσόντας; Ποία ἡ διαγωγή του πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας; Πῶς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων;]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν.—**δήσας**, τοῦ δέω - δῶ δένω.—ἐν πέδαις μὲ χειροπέδας.—**ἔργαζεσθαι** (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.) ἐνν. τὴν γῆν.—**παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἑλλησιν** παρὰ τὴν κοινῇ ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ δηλαδή;).—**ἀνάθημα** (κτυρμ.) ἀφιέρωμα.

[Ποία ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῶν νεκρῶν ἀντιπάλων του; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς Ἑλληνας μισθοφόρους καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν; Διατί; Ποιὸν τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς;]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐς Γόρδιον., τὸ Γόρδιον ήτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.—**παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.—**ἄκρα** ἀκρόπολις.—**δ Γόρδιος**, δ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου.—**καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου**, δ υἱὸς τοῦ Γορδίου. Μίδας εἶναι ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλούτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲν διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο δ Μίδας μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον.—**καὶ τοῦ ζυγοῦ**, ζυγὸς τῆς ἀμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ δποῖον δένεται σταυροὶ δῶς ἐπὶ τοῦ ρυμοῦ (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἔκατέρωθεν τοῦ δποίου ζευγνύονται τὰ ζῷα).

2 - 6. λόγος πολὺς κατεῖχεν ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη.—**πρόσχωρος** πλησιόχωρος, γείτων.—**τῷ μέν**. . . **τῷ δέ**, δοτ. δργ.—**ἀροτριᾶν** κτλ., τὰ ἀπαρέμφατα μέχρι τῆς παραγράφου 6 ἐκ τοῦ **λόγος... κατεῖχεν** (εἰς τὴν ἐρμηνείαν δύνανται ν' ἀποδοθοῦν μὲν ῥήματα ἴστορ. χρόνου).—**ἀμαξένω** σύρω ἀμάξαν.—**ἀροῦντος** (χρον. μτχ.), τοῦ **ἀρόω-ῶ** ἀροτριῶ.—**δ βουλυτὸς** (ἐνν. καιρὸς) ἡ ὥρα τῆς ἀποζεύξεως τῶν βοῶν: ἡ ἐσπέρα.—**ὅψις** θέαμα.—**κοινόω-ῶ** ἀνακοινώνω.—**ὑπὲρ τοῦ θείου** περὶ τοῦ θείου τούτου σημείου.—**παρὰ τοὺς Τελμισσέας**, Τελμισσεῖς ήσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικήν των ἱκανότητα.—**σοφὸς ἔξηγεθαι** ἵκανός εἰς τὸ νὰ ἔξηγῃ.—**ἀπὸ γέγους** ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς.—**μαντεία** μαντικὴ τέχνη.—**προσάγω τινὶ** πλησιάζω κάποιον.—**ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ κάποιον.—**δπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν.—**θύειν**, ἐκ τοῦ κελεῦσαι.—**δεηθῆναι γάρ** κλπ., ἡ σειρά: **δεηθῆναι γάρ (=έπει)** Γόρδιον αὐτῆς ξυνεπισπομένην οἱ τὴν θυσίαν ἔξηγήσασθαι ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) δ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας.—**ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω.—**συγγίγνομαι** ἐπὶ γάμῳ τινὶ νυμφεύομαι.—**ἐν τούτῳ**, δηλ. τῷ χρόνῳ.—**στάσει πιέζεσθαι σφίσι = στασιάζειν** ἀλλήλοις.—**καὶ ἐπιστῆναι τῇ** ἐκ-

κλησία και (ότι) παρουσιάσθη κατά τὴν συνέλευσιν.—**αὐτῇ ἀμάξῃ** μετὰ τῆς ἀμάξης του.—**ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον ἐπειδὴ συνεδύασαν τὸν χρησμὸν** (μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης).—**φράζω λέγω, ὑποδεικνύω.**—**ἐν τῇ ἀκρᾳ εἰς τὴν ἀκρόπολιν.**—**χαριστήριον** (κτυριμ.). ὡς εὐχαριστήριον δῶρον.—**ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ** διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετόν).—**μυθεύεται** ὑπάρχει παράδοσις.—**χρῆναι** (τοῦ χρή) δτι πρέπει, δτι εἶναι πεπρωμένον.

7 - 8. ἀπόρως ἔχω ἀπορῶ, δὲν δύναμαι.—**περιορῶ** ἀφήνω.—**μή τινα . . . κίνησιν ἐργάσηται** (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακὴν ἀντύπωσιν.—**Ἄριστόβουλος,** περὶ τοῦ ὄποιου βλ. Βιβλ. Α', προϊμίου § 1 - 3, σελ. 75.—**ἔξελόντα, τοῦ ἔξαιρω** ἀφαιρῶ.—**δ ἔστωρ** ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν δυμόν, βλ. § 1).—**τύλος** ξύλινον καρφίον.—**διαβάλλομαι** διαπερῶμαι.—**διαμπάξ** πέρα - πέρα.—**ξυνέχω** συγκρατῶ.—**ἔξελκύσαι, ἐκ τοῦ λέγει** ἔξελκύω ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—**ἰσχυρίζομαι** λέγω μετὰ βεβαιότητος.—**δ' οὖν** πάντως ὅμως (ἀπόδοσις τοῦ προγηγθέντος ὅπερς μὲν).—**ἀπαλλάττομαι** ἀπό τινος ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιον.—**ώς τοῦ λογίου** ξυμβεβηκότος μὲ τὴν πεποίθησιν δτι ὁ χρησμὸς εἶχεν ἐκπληρωθῆ.—**καὶ γάρ καὶ διότι καί...**—**σέλας ἀστραπή.**—**ἐπισημαίνω** ἐπιβεβαιώνω.—**ἐπὶ τούτοις** ἔνεκα τούτων.—**τοῖς φήνασι** τοῦ ῥ. φαίνω φανερώνω.

Κεφάλαιον 4.

7 - 8. Ἄριστοβούλω, ποιητ. αἵτ. (βλ. Βιβλ. Α', προϊμίου, § 1 - 3 σελ. 75).—**οἱ δὲ** ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ἐνν. νοσῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον.—**δίψαντα,** ἐνν. ἐσυτὸν (μτχ. αἵτιολ.).—**νήχομαι** κολυμβῶ.—**καύματι** ἔχομαι κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τὴν ζέστην.—**οἷα (= ἄτε,)** μὲ αἵτιολ. μτχ. δηλοῦ δτι ἡ αἵτιολογία εἶναι πραγματική: οἷα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ὅρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάζει.—**ἔχεσθαι** δτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—**ξυνόντα** φίλον, ἀκόλουθον.—**τὰ ἀμφὶ** ιατρικὴν ὡς πρὸς τὰ ιατρικὰ ζητήματα.—**ἔς τὰ μάλιστα** πιστεύομαι ἀπολαύω μεγίστης ἐμπιστοσύνης.—**ἀδόκιμος** ἀσήμαντος, ἀνευ ὑπολήψεως.—**καθῆραι,** ἐκ τοῦ ἔθελειν (τὸ ὄποιον ἐκ τοῦ λέγουσι): **καθαίρω** τινὰ

φαρμάκω παρέχω εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον.—**καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι καὶ (λέγουσιν ὅτι) παρεκάλει (ὅ δὲ Αλέξ.) τοῦτον (τὸν ἱατρὸν Φίλ.).** νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον.—**παρασκευάζειν**, ἐξακολουθεῖ ἡ ἔξαρτησις ἐκ τοῦ λέγουσι καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11.—**δμοῦ συγχρόνως.**—**ἔνδηλος γίγνομαι** φαίνομαι, φανερώνομαι.—**ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου** ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ως πρὸς τὸ φάρμακον.—**ἀκούω**, μὲ ἀπαρ =**ἔχω πληροφορίας** (ὅτι...).—**καὶ ἔς τὰ ἄλλα καὶ ως πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα.**—**ἔπαγγέλλομαι** ὑπόσχομαι· **ὅσα ἔπαγγέλλοιτο** δσα (φάρμακα) ἥθελεν ὑποσχεθῆ (ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ).—**βαῖζω καλυτερεύω.**—**ὅτι βέβαιος ἔς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει** ων ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εἰλικρίνειαν (αὐτῶν).—**ἔρρωμένος θαρραλέος.**

[Ἐκ τῶν ἀπαρεμφ. τῶν § 9 - 11 ποῖα ἔξαρτῶνται ἐκ τοῦ προγνηθέντος λέγοντος τῆς § 7; Ποία ἡ συντακτικὴ θέσις ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ.; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Αλέξανδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν ἱατρὸν του; Ποία ἡ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους του ἐντύπωσις;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. **ὑπερβάλλω διαβαίνω.**—**τὸ δρος τὸ Αμανὸν δρος τῆς Μ. Ασίας** ἐκτείνεται μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας· βορείως μὲν ἐνώνεται μὲ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπτόμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰστικοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλουμένας **Αμανικὰς πύλας**, αἱ ὅποιαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείας Συρίας δίοδον.—**προάγω προχωρῶ.**—**ἐγένετο κατόπιν Αλεξάνδρου λαθὼν** (=ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Αλεξάνδρου) χωρὶς νὰ γίνη ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῶτα τοῦ Αλεξάνδρου (εὑρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ).—**χαλεπῶς αἰκίζομαι τινα σκληρῶς βασανίζω κάποιον.**—**Πίναρος**, μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Αμανοῦ δρούς καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰστικὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**τριακόνταρος** (ἐνν. ναῦς) τριακοντάκωπος (πλοϊον, τὸ ὅποιον ἔχει πρὸς ἐκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας μὲ ἵσαριθμους κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειράν).—**τῶν ἔται-**

ρων (βλ. εἰσ. σ. 11).—κατασκεψομένους (τοῦ κατασκοποῦμαι) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπεύσεως.—εἰ τὰ δηντα ἔξαγγέλλεται ἐὰν δσα ἔξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ.—μᾶλλόν τι εὔπετῶς κάπως εὕκολα.

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω.—ἐκ τῶν ἥδη σφίσι (ποιητ. αὐτ.) καλῶς κεκινδυνευμένων ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγώνων, οἱ δόποιοι ἐνδόξως εἴχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν.—**στρατηγῶ** διευθύνω τὸν ἀγῶνα.—ἐπὶ νοῦν τινι ἄγω ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ἴδεαν.—**καθείργυνμι** ἐγκλείω.—ἐκ τῆς εὑρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὑρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώχων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος.—ἐς τὰ στενόπορα, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ.—ἵνα ὅπου.—**ξύμμετρον χωρίον** κατάλληλος τοποθεσία.—τοῖς δέ, δηλ. Πέρσαις.—ἀχρεῖος ἀχρηστος.—**παραπλήσιος** δόμοιος.—οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίοις (οὖσι) οἱ δόποιοι οὔτε κατὰ τὰ σώματα οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὄμοιοι (πρὸς αὐτούς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας).—**Μακεδόνας...** ἐς χειρας ἥξειν (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐννοούμενου ἔλεγεν ἐπίσης καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπαρέμφ. **μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν**).—**τρυφῶσι** (μτχ.) οἱ δόποιοι ζοῦν βίον μαλθακόν.—ἀλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη.—ἐς χειρας ἥκω συμπλέκομαι.—ὅσοι τε "Ἐλληνες" Ἐλλησι, ἐνν. ἐς χειρας ἥξουσι.—ὑπὲρ τῶν αὐτῶν (οὐδ.). διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν.—ἐπὶ μισθῷ καὶ τούτῳ οὐδὲ πολλῶ διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὅχι πολύν.—**ξὺν σφίσιν** = σὺν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν).—**ἄπονος** ὀκνηρός.—μαλακὸς μαλθακός.—**ἀντιτάξεσθαι** (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἀντιταχθοῦν.—ἐπὶ δὲ πρὸς τούτοις δέ.—**ἀντιστρατηγῶ** τινι ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέτωπος πρὸς κάποιον.

[Τρέψατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν § 3 - 5 εἰς εὐθύν. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνες; Πᾶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ δ Ἀλέξανδρος λέγων ὅτι «δ θεὸς ὑπὲρ ἥμῶν στρατηγεῖ ἀμειων;»]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακεδόνες) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα.—**ἐπεξήιει**, τοῦ ἐπεξέρχομαι διηγοῦμαι, λέγω.—τὰ **ἄθλα** τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

καρποὶ τοῦ ἀγῶνος).—**κρατῶ** νικῶ.—ἐν τῷ τότε, ἐνν. **χρόνῳ**.—ὅτι περ δρελός (ἔστι) ὅ, τι ἀκριβῶς εἶναι γρήσιμον· κατ' ἔννοιαν=τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος.—καὶ ὡς. . . , ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν (μετάβασις ἐκ τοῦ εἰδ. ἀπαρ. **κρατήσειν** εἰς εἰδ. πρότασιν).—ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι, μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα.—ὅτι μὴ εἰ μή.—τὰ ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἥδη πεπραγμένα τὰ μέχρι τοῦδε λαμπτρὰ κατορθώματα, τὰ ὅποια ἀπὸ κοινοῦ εἴχον συντελεσθῆ. —καὶ εἰ δὴ καὶ εὖν μάλιστα.—τῷ (ποιητ. αἰτ.) ὑπὸ τινος.—**ἰδίᾳ** κατ' ἴδιαν, ἀτομικῶς.—τι. . . τετολμημένον (ἐνν. ἦν) εἴχε πραχθῆ τολμηρόν τι ἔργον.—**διαπρεπὲς** ἐς κάλλος ἔξιον εἰς ὠραιότητα: ἔξαιρετικῶς ἔνδοξον.—ἐπὶ τῷ ἔργῳ διὰ τὸ κατόρθωμά του.—**ἀνακαλῶ** προσφωνῶ.—τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον τὸ διψοχίνδυνον αὐτοῦ.—**ώς** ἀνεπαχθέστατα χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλῇ (διὰ τῆς καυχησιολογίας του), ἥτοι=μὲ μεγίστην μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἐλθεῖν=ἀναμνησθῆναι.—**ώς. . .** (λέγων) ὅτι. . . (ἐκ τούτου συνδέεται τὸ δ. ἐτρέψαντο).—οὐδέν τι σφίσιν ἐπεοικότες (ἐναντ. μτχ.): ἐνῷ οὐδόλως (οὗτοι) ὄμοίαζον (ἥδύναντο νὰ συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας) — **ἀξίωσις** ἀξία.—ὅτι μὴ ἔκτος.—**ἀύτοσχεδιάζομαι** παρασκευάζομαι προχείρως.—οἱ δὲ οὔτοι παρ' ὅλα ταῦτα.—**ἐτρέψαντο** ἐτρεψάν εἰς φυγήν.—**πρὸς Βαβυλῶνι** αὐτῇ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κάποιαν ὑπερβολήν, διόπι τὰ Κούναξα, ὅπου ἔγινεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίπου). **κατιόντων** (μτχ. χρον.), τοῦ **κατέρχομαι** ἐπιστρέψω· **κατιόντων** (αὐτῶν) κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των.—**ἐπιγίγνομαι** τινι ἐπιπίτω ἐναντίον κάποιου. —**ἐπῆλθον** διῆλθον.—**ὅσα τ(ε)** ἄλλα εἰκός (ἔστι). . . παραινεῖσθαι, ἐνν. **παρήνει** ἔλεγεν, ἀνέφερεν.—ἐν τῷ τοιῷδε εἰς τοιαύτην περίστασιν.—**πρὸ τῶν κινδύνων** (τῆς μάχης) πρὸ τῆς μάχης.—**παράκλησις** παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.—**ἄλλος** ἄλλοθεν δεξιούμενοι πανταχόθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες· κυρίως **δεξιοῦμαι**=χαιρετίζω λαμβάνων τὴν δεξιάν.—**τῷ λόγῳ ἐπαίροντες** (αὐτὸν) διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἐξάπτοντες αὐτόν.

[Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαλιᾶς τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατόν του; (§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν;]

Κεφάλαιον 8.

1 - 4. δειπνοποιοῦμαι δειπνῶ.—**προκατασκεψομένους**, τοῦ προκατασκοποῦμαι προαινιχνεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων.—**ώς κατασχεῖν** (=ώς καθέξων)=ίνα καταλάβῃ.—**κρατῶ τι-**νος γίνομαι κύριος.—**τῶν παρόδων**, δηλ. τῶν παραλίων στενῶν (τοῦ Ἀμανοῦ δρους).—**πέτρα βράχος**.—**ἀκριβεῖς** (=ἀκριβῶς) με-τὰ περισκέψεως.—**ὑπὸ τὴν** ἔω περὶ τὴν αὐγῆν.—**κατὰ τὴν** δόδον, δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς Ἰσσόν.—**ἔως** ἐν δσῷ. —**ἐπὶ κέρως** ἥγεν ἐπορεύετο εἰς μακρὰν (βαθεῖαν) σειρὰν (ώστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον 2 - 4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ φά-λαγγος ἢ ἐν φάλαγγι, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4). —**διεχώρει** (**τὰ χωρία**) ἐς πλάτος ηύρυνετο ὁ τόπος.—**ἄλλην καὶ ἄλλην** τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην.—**παράγω** διατάσσω κάποιον νὰ βαδίσῃ.—**τῇ** μὲν ἔνθεν μέν.—**ἐν ἀριστερῷ** δὲ ἔνθεν δέ.—**τέως** μὲν ἐπὶ τινα χρό-νον.—**τῶν πεζῶν τὸ ἄγημα** τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν.—**τοὺς** ὑπασπιστὰς τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 11).—**ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ** (**τινὶ**) ἐὰν ἀρχίσῃ κανεὶς νὰ ὑπολογίζῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κρέας.—**ώς μή** ίνα μή.—**πάντη** πανταχόθεν.

5 - 8. προσάγω προσέρχομαι.—**τοῦ Πινάρου**, βλ. κεφ. 7, § 1 - 2. **μάλιστα** περίου.—**τῶν Φιλῶν**, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—**κατὰ τὴν φά-λαγγα** ἀπέναντι τῆς φάλαγγος.—**τῶν Καρδάκων**, οἱ Κάρδακες ἥσχαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ μὲ βαρύν ὅπλισμόν, τὸ ὅποῖον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξεως **κάρδα**, ἢ ὅποια παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐσήμαινε κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον.—**ἐπὶ φαλ.** ἀπλῆς εἰς μίαν γραμμήν.—**ίνα** ὅπου.—**ἐπέταξε τῷ** ὅρει πα-ρέταξεν ἐπὶ τοῦ δρους.—**ἔστιν οἱ** τινές.—**πῃ** μὲν κάπου μέν.—**δια-χωρῶ** διαχωρίζομαι, διασχίζομαι.—**ἔς** ἐπικαμπήν προϊὸν καταλη-γον εἰς καμπυλότητα.—**ἔς βάθος οὐκ ὠφέλιμον** εἰς ἀνιψελές βάθος (διότι οἱ ὅπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἥδυναντο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν δτε ηύρυνετο ὁ χῶρος.—**Ιόντι**, χρονικ. μτχ.—**παράγω**, βλ. ἀνωτ. § 2.—**τοὺς ἐταίρους**, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—**ἄμα οἱ**=σὺν ἔσυτῷ πλησίον του.—**ώς πρός**.

10 - 11. αύτῷ, ποιητ. αἰτ.—έπι τῷδε διὰ τὸν ἔξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ δπως ἀσφαλῶς κλπ).—**ἔκταξις** παράταξις.—ἀπὸ ξυνθήματος διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου.—κατὰ Παρμενίωνα ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος.—**ταύτη** ἐνταῦθα.—ίππασιμα ἦν (τὰ χωρία) ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἴππικόν.—**ἀχρεῖοι** . . . ἐφαίνοντο ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (οἱ ἴππεῖς).—**παριππεύω** ἔρχομαι (ἔφιππος).—**καθάπερ** νόμος, ἐνν. ἦν καθὼς ἦτο συνήθεια.—**τὸν νοῦν** τὴν αἰτίαν. 'Ο Ξενοφῶν εἰς «Κύρου Ἀνάβασιν» (Βιβλ. Α', κεφ. 8 § 22) γράφει ὅτι κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάζουν ταχύτερον διαταγὰς εἰς τὸ στράτευμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. ὀλίγου (ἐνν. δεῖν) σχεδόν.—**μεταχωρῶ** μετακινοῦμαι.—**αὐτῷ** (ποιητ. αἰτ.) δὲ . . . **τεταγμένους** ἐνῷ αὐτὸς εἶχε παρατάξει.—**ταύτη** ἐνταῦθα (δηλ εἰς τὸ εὐώνυμον).—**παριππεύω**, ἐδῶ=παρελαύνω, διέρχομαι ἔφιππος.—**προέταξε τῶν ἴππεων**, ἐδῶ=ἔταξε πλησίον τῶν ἴππεων.—**πρόδρομοι** πρόσκοποι, τὸ ἐλαφρὸν ἴππικὸν (βλ. εἰσαγ., σελ. 12).—**τοὺς Ἀγριάνας**, περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—**ἐς ἐπικαμπήν** εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφραλαγγήσεως).—**τὸ κατὰ νώτου** τὸ εὑρισκόμενον ὅπισθεν αὐτῶν.—**αὐτῷ=αὐτοῦ**.—**διέχουσσα** κεχωρισμένη.—**προετάχθησαν τῶν πεζῶν** ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν.—**ἐπιτάσσομαι** τάσσομαι τελευταῖος: **πᾶσιν ἐπετάχθησαν** ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως).

3 - 4. **ταύτη** ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα).—**δύο Ἰλας τῶν ἐταίρων**, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—**Ἀνθεμουσίαν**, ἐκ τοῦ Ἀνθεμοῦντος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βιρ. τῆς Ὄλύνθου· (τὰ τάγματα, τοῦ ἴππικοῦ ὡνομάζοντο ἡ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἡ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν πύλεων, ἐκ τῶν ὅποιων ἐστρατολογοῦντο).—**Λευγαίαν** ἀδηλὸν πόθεν ὡνομάσθη.—**ἔστιν οὓς=τινάς**.—**παράγω**, ἐδῶ=όδηγῶ.—**ἐπεί**, αἰτιολ.—**ἐκδρομῆς** . . . γενομένης, ἡ σειρά: γενομένης (χρον. μτχ.) **ἐκδρομῆς** ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ δλίγων τῶν τοξοτῶν

κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου.—έκδρομή ἐπιδρομή.—ἀναστέλλομαι ἀποκρούομαι.—ἡ ύπώρεια οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους.—τὸ ἀκρον ἡ κορυφή.—ἔγνω... δυνατὸν δὲν χρήσασθαι ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ.—τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δῆλ. τοὺς Ἀγριᾶνας, τοὺς τοξότας κτλ.).—**ἀναπλήρωσις** ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις.—**ἔκεινοις δὲ κατ'** ἔκεινων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους).—**ἐπιτάσσω** ἀντιτάσσω.—**ἰππέας τριακοσίους**, δῆλ. τὰς δύο Ἰλας τῶν ἑταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1 - 2. προάγω ὁδηγῶ πρὸς τὰ ἐμπρός.—**σχολαῖος** βραδύς.—**πρόσοδος** πορεία.—**ἀντεπάγω** ὁδηγῶ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου.—**ἔστι δὲ ὅπου εἰς μερικὰ δὲ μέρη.**—καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένω ὠχυρωμέναι αἱ ὅποιαι ἥσαν ὠχυρωμέναι δι' ἐκτεταμένου χαρακώματος.—**ἴνα** ὅπου.—**εδεφοδώτερος** μᾶλλον εὐπρόσβλητος.—**ταύτη = οὔτω.**—τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοις διτι εῖχε χάσει τὸ θάρρος του.—**όμοιο.**... ἦν ἐπλησίαζον.—**παριπεύω** τρέχω ἔφιππος.—**ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ** μετὰ τῆς πρεπούσης διακρίσεως.—**ἀνακαλῶ** φωνάζω.—**ἀξίωσις** ἀξίωμα.

[Πῶς ἐνθαρρύνει δ 'Αλέξανδρος τὸν στρατόν του δλίγας στιγμὰς πρὸ τῆς μάχης; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀνυπομονησία τοῦ στρατοῦ του;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μέν.—**ἐν ἀπόπτῳ** ἔχω βλέπω ἀπὸ μακράν.—**ξύντονος** ἐπίμονος, ἐδῶ=ταχύς.—κυμαίνω ἀποσπῶμαι ὡς κῦμα, ἔξέρχομαι τῆς γραμμῆς.—**ἐντὸς βέλους** ἐντὸς βολῆς βέλους (ἔως ἔκει ὅπου φθάνει τὸ βέλος).—**ώς ἐκπληξᾷ** ἦν τρομάξουν.—καὶ τοῦ... δλίγα... βλάπτεσθαι καὶ ἦν πάθουν δλίγας βλάβας.

4 - 5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω.—**ώς ἐν χερσὶν** ἡ μάχη ἐγένετο μόλις ἤρχισεν ἡ συμπλοκή.—**ταύτη** ἐνταῦθα.—**ἡ διέσχε** ὅπου διεχωρίσθη.—**παραρραγεῖσα** τοῦ παραρρήγνυμαι διασπῶμαι, ὑφίσταμαι ῥῆγμα.—**ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας** ἐλθὼν εἰς συμπλοκήν.—**ἄπτομαι** τοῦ ἔργου μετέχω τῆς μάχης.—τὸ μέτωπον τῆς

φάλαγγος. . . ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος.—ταύτη εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ ἦ διέσχε).—οἱ Ἔλληνες, δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου.—ἢ ὅπου.

6 - 7. ἔργον μάχη.—καρτερὸς πεισματώδης.—τῶν μὲν (μισθοφόρων). . . ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας κτλ., τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα, ἐκ τῆς παραλειπομένης μτχ. πειρωμένων (ἥ δοποία νοεῖται ἐκ τοῦ ἔργον. . . ἦν).—ἀνασώζομαι ἀνακτῶ.—τοῖς ἥδη φεύγουσι σφῶν διὰ τοὺς φεύγοντας ἥδη ἐκ τῶν ἴδιων των.—φαινομένη εὑπραγία φανερὰ ἐπιτυχία.—λείπομαι ὑπολείπομαι.—διαβοῶμαι φημίζομαι.—καὶ τι φιλοτιμίας (γεν. διαιρ.) = καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλα.—οὐκ ἡμελημένος ἐπιφανής.

Κεφάλαιον 11.

1. αἱ... τάξεις, ὁρῶντες ἀντὶ ὁρῶσαι (κατὰ τὸ νοούμενον).—τετραμένους ὅτι εἶχον τραπῆ εἰς φυγήν.—κατὰ σφᾶς ἀπέναντί των.—καὶ (ἐπὶ) τὸ πονούμενον σφῶν καὶ πρὸς τοὺς ἴδιους των, οἱ δόποιοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου).—ἐπικάμπτω ἐπὶ τινα στρέφομαι πρὸς κάποιον.—ἀπεώσαντο αὐτούς, δηλ. τοὺς μισθοφόρους.—παρερρωγός, τοῦ παραρρήγυματι, βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4.—κατὰ τὸ παρερρωγός, εἰς τὸ μέρος, τὸ δόποιον εἶχεν ὑποστῆ ῥῆγμα.—κόπτω κτυπῶ.

2 - 3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου).—ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης.—εὐρώστως πάσῃ δυνάμει.—ἀπορραγῆναι τοῦ ἀπορρήγνυματι ἀποσπῶμαι.—ἐκ πάντων γενική.—ἀμβάτης ἀναβάτης.—πεφοβημένως ἐν πανικῷ.

4 - 5. ἐφοβήθη φοβήθεν ἐτράπη εἰς φυγήν.—ταύτη εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.—ἀπορρήγνυματι, βλ. ἀνωτέρω § 2.—ἔστε ἐφ' ὅσον.—δυσχωρία ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους,—ἐνέκυρσεν, τοῦ ποιητ. ῥ. ἐγκυρῶ = ἐντυγχάνω συναντῶ.—κάνδυς μανδύας (περσικός).—ὅ δὲ ἐπίσης δέ.

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης; Εκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, ὅπως φαντάζεσθε, δλας τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεών του ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ ἵππου].

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. χρόνου) = μετ' ὀλίγον. — **ἀφείλετο** αὐτὸν τὸ . . . **.ἀλῶναι** ἀπήλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῇ (**ἀλῶναι** ἀπαρέμφ. ἀσρ. τοῦ **ἀλίσκομαι**). — **φάος** (ποιητ. ἀσυναίρ. τύπος) = φῶς. — **συσκοτάζει** ἀρχίζει νὰ σκοτεινάζῃ. — **ἔς τὸ ἔμπαλιν** πρὸς τὰ δύσισ. — **ἀποτρέπομαι** στρέφομαι. — **καὶ γάρ καὶ διότι** ἀκόμη καὶ — **βραδυτέρα** ἔγεγόνει εἶχεν ἐπιβραδυθῆ. — **ἔς τὸ διώκειν**, ἐνν. τὸν **Δαρεῖον**.

[Ποῖα αἴτια συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν; Παρακολουθήσατε τὴν δίωξιν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν του, τὴν διαφυγὴν του· ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὑρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸ στρατόπεδον].

8 - 10. ἔντιμος εὔγενής. — **τὸ ἄλλο πλήθος**, αἰτ. τοῦ κατὰ τινας τοῦ ἄλλου πλήθους, — **μάλιστα** περίπου. — **Πτολεμαῖος ὁ Λάγου**, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — **ξυνεπισπόμενος** τοῦ **ξυνεφέπομαί** (τινι) παρακολουθῶ κάποιον. — **ώς ἐγένοντο** ὅτε ἔφθασαν. — **ἐν τῇ διώξει** κατὰ τὴν καταδίωξιν. — **έάλω, έάλωσαν** τοῦ **ἀλίσκομαι**, ἐπὶ πόλεων = κυριεύμααι ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι. — **νήπιος**, μικρὸς (ἥτο ἔξαετής). — **όμοτιμοι** εὐγενεῖς, μεγιστᾶνες. — **ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ** καὶ πρὸς τούτοις τὰ οἰκιακὰ σκεύη των. — **Δαμασκός**, πόλις τῆς Συρίας πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **ἔς πολυτελῆ δίαιταν** πρὸς μεγαλοπρεπῆ τρόπον ζωῆς. — **καὶ (=καίπερ)** στρατευομένω ἀν καὶ εὑρίσκεται εἰς ἐκστρατείαν. — **πεπόμφει = ἐπεπόμφει**. — **ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους** ἥτοι τὸ 333 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογοῦνται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, δ ὅποιος διὰ τοῦτο λέγεται **ἐπώνυμος**). — **μηνὸς Μαιμακτηριῶνος**, ἥτοι τὸν πέμπτον ἀττικὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

[Πᾶς χαρακτηρίζεται δὲ Δαρεῖος, δέ δποιος ἔφυγεν ἀφήνων πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ . . . ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσκέφθη.—**λόγω** ἐπικοσμῶ ἐγκωμιάζω διὰ λόγου.—**ὅσοις** ἐκείνους, τῶν δποίων,—**συγγιγνώ-**
σκω=σύνοιδα ἔχω ἀμεσον γνῶσιν.—**ξυμφωνούμενον** δμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον.—**χρημάτων** ἐπιδόσει διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς.—**Σολεύς**, ὁ κάτοικος τῶν Σόλων· οἱ Σόλοι ήσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κι-
λικίας.—**ἄ** ἔτι ἐνδεῖ ήν ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῆνται.—**ἐκ** τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ.
προστίμου.—**ἀνῆκεν** ἔχάρισε.

3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ οὗτος.—**ἐπανῆκεν**, ἐνν. εἰς τὸ στρα-
τόπεδον.—**παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.—**ἐξηρημένη** ήν αὐτῷ εἶχε δοθῆ
εἰς αὐτὸν ὡς ἐξαίρετον δῶρον.—**πυθέσθαι**, τοῦ πυνθάνομαι ἐρωτῶ
(τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—**αἴτινες** (=τίνες) γυναῖκες, ἐνν.
εἰσὶν.—**ἄνθ'** ὅτου ἔνεκα τίνος.—**καὶ τινα** ἐξαγγεῖλαι καὶ (λέγουσιν)
ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη.—**κάνδυς** μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5).—**ώς**
ἐπὶ τεθνεῶτι νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῆ.—**ἀνοιμώζω** θρηνῶ με-
γαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλλω.—**φράζω** λέγω.—**θεραπεία** βασι-
λικὴ βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία.—**καὶ τὸν** ἄλλον κόσμον καὶ
τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμάς.—**ξυγχωρῶ** παραχωρῶ.—**οὐδὲ** γενέσθαι
οἱ (=αὐτῷ) τὸν πόλεμον ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔγινεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι
αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε.—**κατ'** ἔχθραν ἔνεκα (προσωπικῆς) ἔχθρας.—
ἀρχὴ κυριαρχία.—**διαπεπολέμηται** ἐννόμως ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλε-
μος νομίμως.—**Πτολεμαῖος** καὶ Ἀριστόβουλος, βλ. Βιβλ. Α', προ-
οίμιον, § 1 - 3, σελ. 75.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται.—**ἔλθειν** εἰσω=εἰσελθεῖν (εἰς τὴν
σκηνήν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου).—**ξύν** 'Ηφαιστίωνι, περὶ
αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1.—**ἀμφιγνῶ** ἀμφιβάλλω.—**ὅστις**
(=τις) αὐτοῖν (δυϊκ.) ἐκ τῶν δύο τούτων.—**ἐστάλθαι**, τοῦ στέλ-
λομαι στολίζομαι.—**μείζων** ὑψηλότερος.—**καταιδοῦμαι** τινι κατεν-

τροπιάζομαι διὰ κατί.—**διαμαρτία λάθος.**—καὶ γὰρ καὶ διότι ἐπίσης καὶ.—καὶ ἔκεινον εἶναι 'Αλέξανδρον ποῖον τὸ νόμημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πεφιλημένον του Ἡφαιστίωνα;—πάντη κατὰ πάντα, ὀλωσδιόλου.—ἀναγράφω ἐκθέτω, ἀναφέρω.—κατοίκτισις οἰκτος.—πιθανὸς πιστευτός.—πιθανὸς δοκεῖ (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.)=φαίνεται πιστευτόν.—ώς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν ὅτι ἥδυνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ.—καὶ ἐπὶ τῷδε καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη· (διατὶ ἐπαίνει τὸν Ἀλεξάνδρον καὶ διὰ τοῦτο;).

(Πῶς χαρακτηρίζεται ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου; Τί θὰ ἔκαμνεν ὁ Δαρεῖος, ἐάν ήτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου;)

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν Μαράθῳ, μεγάλη καὶ πλουσία πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. γεωγρ. χάρτην). ἀπὸ γλώσσης προφορικῶς.—**πρὸς Ἀρταξέρξην**, τὸν ἐπονομαζόμενον Ὁχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362—339 π.Χ., τὸν ὃποῖον δολοφονηθέντα ὑπὸ τινος Αἰγυπτίου αὐλίκου Βαγώου διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱός του Ἀρσης· καὶ τοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγώου δολοφονηθέντα διεδέχθη ὁ Δαρεῖος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμοδιανός).—**Φίλιππος ἀδικίας . . . ἥρξε,** διότι τὸ 336 π.Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἀτταλὸν καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν Ασίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοὺς Πέρσας.—**οὐδὲν ἄχαρι** κανὲν δυσάρεστον.—**ἔξ οὖ δὲ** (ἐνν. χρόνου) ἀφ' ὅτου δέ.—**βεβαίωσις** διαπίστωσις.—**ἀμύνω** ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν).—**ἀναστάζω** διασψήσω.—**θεῶν τῷ = θεῶν τινι εἰς** κάποιον ἐκ τῶν θεῶν.—**ὑπὲρ τούτων** περὶ τούτων.—**τὰ πιστὰ** αἱ ἐπίσημοι (ἔνορκοι) διαβεβαιώσεις.—**ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου** ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

4 - 6. ἀντιγράφω ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς).—**οὐδὲν προηδικημένοι** χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχουν ἀδικηθῆ. —**ὑπαρξάντων**, ἐνν. τῆς ἔχθρας· **ὑπάρχω** κάμνω ἀρχήν.—**Περινθίοις**, οὓτοι ἦσαν κάτοικοι τῆς Περίνθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα· τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβοήθησαν οἱ Πέρσαι.—**Ωχος**, ὁ Ἀρταξέρξης · βλ. § 2.—**ὑμεῖς συνετά-**

Ξατε σεῖς ὡργανώσατε τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π.Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπό τινος τῶν σωματοφυλάκων του ὄνόματι Παυσανίου) δὲ Ἀλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὀργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν).—**κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος.—**Βαγώας**: δὲ Αἰγύπτιος αὐλικός, δὲ ποιος ἐδολοφόνησε τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Ὦχον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἀρσην καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν φίλον του Δαρεῖον (βλ. § 2).—**οὐκ ἐπιτήδεια ἐχθρικά.**

7 - 9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θείαν παραχώρησιν.—**ῆκε,** προστ. τοῦ ἥκω.—**ἄχαρι**, βλ. § 2.—**τὰ πιστά**, βλ. § 3.—**ἔξ ίσου** ὡς ίσος πρὸς ίσον.—**ἐπιστέλλω** στέλλω ἐπιστολήν, γράφω.—**εἴ του** (=τινος) δέη ἐὰν χρειάζεται τίποτε.—**οὕ** δηπού.

Κεφάλαιον 25.

1. ξυνέχομαι ἐν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι.—**ἀπαγγέλλω** ἀνακοινώνω. **τάλαντον**, ὅχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ίσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δραχμάς.—**ἄγομαι γυναικα** νυμφεύομαι.

2. ξύλογος συνέλευσις.—**ὅτι αὐτὸς ἂν κτλ.,** ή σειρά.: **ὅτι αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὃν ἤγάπησεν** ἂν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις.—**ἐπὶ τούτοις** μὲ τοὺς δρους τούτους. —**ἀγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος.—**καταλύω** τελειώνω.—**τὸ πρόσω** περαιτέρω, εἰς τὸ ἔξης.

3. εύρέσθαι λαβεῖν.—**τι... φιλάνθρωπον** κάποιαν ἀπόδειξιν τῆς φιλανθρωπίας του (τῆς καλωσύνης του).—**ξύμβασις** συμφωνία.—**ἀπογιγνώσκω τι** ἀπελπιζόμενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

(Πῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται δὲ Δαρεῖος, δὲ Παρμενίων καὶ δὲ Ἀλέξανδρος;)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. στέλλομαι ἐπί τινα πορεύομαι ἐναντίον κάποιου. — Ἰναπέρ ἔκει ἀκριβῶς ὃπου. — τὸ πρῶτον ὡρμήθη (ἐνν. στέλλεσθαι) ἀρχικῶς διενοήθη νὰ πορευθῇ. — **Γάζα**, πόλις τῆς Παλαιστίνης ὁχυρά, τὴν ὅποιαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας. — **ἔς Πηλούσιον**, αὕτη ἥτο ὁχυρὰ πόλις εἰς τὸ Β.Δ. ἄκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς θέσεώς της ἡ πόλις ἐθεωρεῖτο ἡ κλείς τῆς Αἴγυπτου. — **ὁ ναυτικὸς στόλος** (έλληνικὸς καὶ συμμαχικὸς) ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἡφαιστίωνος ὁρμηθεὶς ἐκ Φοινίκης ἐπλεεις κατευθυνόμενος διόλοκληρος πρὸς τὴν Αἴγυπτον. — **δρμέω - ω** ἀγκυροβολῶ. — **πεπυσμένος**, τοῦ πυνθάνομαι (μὲν κτυρμ. μτχ. ἷ μὲ εἰδ. πρότ.) πληροφοροῦμαι. — **ἔχόμενα** ἐκ τοῦ **πεπυσμένος**. — **δυνάμεως** στρατοῦ.

3 - 4. φυλακὴ φρουρά. — **ἀναπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου). — **ἔστι' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος ἡ πόλις αὕτη ἥτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἴγυπτου πλησίον τῆς Δ. ὁχθῆς τοῦ Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραὼ Μηνός. — **Ἡλιούπολις** ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἴγυπτου μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὁρέων· ἥτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ θεοῦ Ρᾶ ('Ηλίου). — **ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων** δι' ἔκουσίας παραδόσεως τῶν κατοίκων. — **τῷ "Απιδι**, ὁ "Απις ἥτο ἱερὸς ταῦρος λατρευόμενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἴδιαιτέρως εἰς τὴν Μέμφιν, ὃπου ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ ('Απίειον). εἰκονίζετο φέρων μεταξὺ τῶν κεράτων του ἡλιακὸν δίσκον. — **οἱ ἀμφὶ ταῦτα** οἱ ἀσχολούμενοι εἰς αὐτὰ (δηλ. εἰς τὰ διάφορα εἴδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος). — **δοκιμώτατοι** ικανώτατοι. — **καταπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς).

5. ἐς Κάνωβον οὗτος ἥτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἴγυπτου ἐπὶ τοῦ δυτικῶτάτου στομίου τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὅποιαν ὑπῆρχε περίφημον 'Ασκληπιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **Μαρία** λίμνη ἷ **Μαρεῶτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἀλε-

ξάνδρειαν.—τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως: (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης).—ίνα ὅπου.—δείμασθαι, τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) δέμω κτίζω (οἰκο - δόμος).—ὅσα πόσα.—ῶντινων τίνων.—”Ισις, μεγάλη θεὰ Αἴγυπτίᾳ ἀντιστοιχοῦσσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἐλλήνων.—καὶ τὸ τεῖχος ἡ περιβεβλῆσθαι (ἐνν. ἔδει) καὶ ποῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

(Διατὶ δὲ Ἀλέξανδρος ἐξέλεξε τὴν θέσιν ταύτην, ίνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν;)

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μηνὸς Ἐκατομβαιῶνος. ὁ Ἐκατομβαιῶν εἶναι ὁ πρῶτος μῆν τοῦ ἀττικοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου — 13 Αὐγούστου). κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἕορται καὶ ἐθυσιάζοντο ἐκατόμβαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του.— ἐπ' ἄρχοντος Ἀριστοφάνους, ἣτοι ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1. § 1).—καὶ καταλαμβάνει... τὸν πόρον καὶ εὑρίσκει τὸν ποταμὸν ἔξευγμένον μὲ δύο γεφύρας ἐκ πλοίων.—καὶ γὰρ καὶ πράγματι. φυλακὴ φρουρά.—ἐπετέτραπτο εἰχεν ἀνατεθῆ.—τέως ἔως τότε.—δειμαίνω φοβοῦμαι.—ίνα ἀνεπαύετο ἐκεῖ ὅπου (ἡ γέφυρα) ἐτελείωνε.—προσάγω πλησάζω.

3 - 5. ἔνθεν = ἔντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὁρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην).—Βαβυλών, ἡ πρωτεύουσσα τῆς Βαβυλωνίας.—τὴν ἑτέραν (οδὸν) ιόντι... τῷ στρατῷ εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἄλλην ὁδόν· ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὁδόν, ἡ ὁποία ἔχει τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—εὐπορώτερα εὐκολώτερα.—τὰ ἔντυπαντα ἄλα τὰ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὴν συντήρησίν του.—χιλὸς χόρτον.—ἀλόντες συλληφθέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ ἀλίσκομαι). ἐπὶ πόλεων=κυριεύομαι: ἐπὶ προσώπων=αἰχμαλωτίζομαι).—ἀποσκεδάννυμαι διασκορπίζομαι.—ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ῥοῦν δὲ 1870 χλμ. συνεγοῦται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.— ἔγνωκώς ἀποφασισμένος,—εἴργω ἐμποδίζω.—ἀπολελοίπει — ἀπελελοίπει.— δι' δεξύτητα τοῦ ῥοῦ ἔνεκα τοῦ ὁρμητικοῦ ῥεύματος.—ούδενὸς δὲ εἴργοντος ἄλλ' ἀνεύ ἐμποδίων.

6 - 7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἔκλιπες ἐγένετο συνέβη σχεδὸν διτικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π.Χ.).—**δτων (=ῶντινων)** τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει ἐκ τῶν ὄποιων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦτο· (ὅρθῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς ἀλλ' ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει τὸ πρᾶγμα ὃς κάτι λεγόμενον καὶ ὅχι ὃς ὅλως βέβαιον.)—**Ἀρίστανδρος**, μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του.—**πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου** πρὸς ὅφελος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—ἐκ τῶν ιερῶν (οὐδ.) ἐκ τῶν θυσιῶν.—**ἄρας** (τοῦ ρ. αἴρω), ἐνν τὸν στρατὸν ἐκκινήσας.—**τὰ Γορδυηνῶν** ὅρη, τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδούχεια ὅρη, παρὰ τὴν Ἀρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**εἰκάζω** ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. ὁμοῦ ἐγίγνετο ἐπλησίαζον.—τὸ στρατόπεδον ὁ στρατός.—**ἄφθη**, παθ. ἀδρ. τοῦ ὀρῶμαι.—οἱ μηλοφόροι, σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, οἱ ὄποιοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δοράτων ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία).—**Ινδοί**, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας, πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.—**Ἀλβανοί**, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου.—**Κᾶρες**, οἱ κάτοικοι τῆς Καρίας, ἡ ὄποια ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκραν τῆς Μ. Ασίας.—οἱ ἀνάσπαστοι, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὄποιοι μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας.—**Μάρδοι**, λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ τοξόται.—**κατ' ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἥγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ.** μᾶλλον ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος, ὅπου δὲν θὰ ἥδυνατο ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποιήσῃ δρεπανηφόρα ἀρματα).—**ἀντιπαρῆγον** ἐπεχείρουν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ. πρὸς τ' ἀριστερά).—**ὑπερφαλαγγοῦντες**, ἐνν. τὸν ἐχθρόν.—**ἐπὶ τῷ σφῶν εύωνυμῳ** ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι.—**Σκύθαι**, ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτίζομένην σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν Ρωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Ἰρανικὴν**

φυλήν· ούτοι ἔζων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον.—παριπεύω ἐφορμῶ μετὰ καλπασμοῦ.—ἄπτομαι πλησιάζω.—ἄγομαι ἐπὶ δόρυ κινοῦμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα κινοῦμαι πρὸς τὰ ἀριστερά).—ἔξαλλάσσω ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ.—πρὸς τῶν Περσῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν.—ώδοποιημένος ἔξωμαλισμένος· (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἰχον ἔξομαλίσει τὸν χῶρον, ἵνα καταστῇ κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἴππικου).—ἀχρεῖς ἀχρηστος.—περιπεύω τρέχων μετὰ καλπασμοῦ, προσβάλλω.—ἢ Ἀλέξανδρος ἦγεν ὅπου διώκει ὁ Ἀλέξανδρος.—τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἔξαγειν τὸ κέρας ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτὸι (οὖν ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἔξαγουν τὸ κέρας περαιτέρω· δηλ. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. ἐμβάλλειν κελεύει κτλ., ἡ σειρά: κελεύει τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὃν Μενίδας ἤγειτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου).—ἐμβάλλω ἐφορμῶ.—Βάκτριοι, κάποιοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην).—Παιονες, οἱ κάποιοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μεταξύ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος).—έγκλινω ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ.—ἀναστρέψω ἐπαναφέρω.—τὴν ἱππομαχίαν ἔυστηναι ἐποίησαν ἐνήργησαν νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἱππομαχία (τοὺς ἡγάρχασαν νὰ συνάψουν ἱππομαχίαν).—βιάζομαι πιέζομαι.—καὶ δτι καὶ διότι.—ἀκριβέστερον ἀσφαλέστερον.—ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἥσαν ἥσαν ἔξωπλισμένοι πρὸς ἀμυναν (δηλ. ἔφερον θώρακα). τὸ πεφραγμένοι τοῦ φράσσομαι.—καὶ ὡς καὶ οὕτως, παρ' ὅλα ταῦτα (δηλ. ἂν καὶ ἔπιπτον περισσότεροι).—βίᾳ δρμητικῶς.

5 - 6. ἐφῆκαν, τοῦ ἐφίγημι ἔξαπολύω.—ταύτη ὡς πρὸς τοῦτο.—ψεύδομαι ἀπατῶμαι.—τὰ μέν.. .τὰ δὲ ἄλλα μὲν.. . ἄλλα δὲ (ἐνν. ἄρματα).—προσφέρομαι ἐπέρχομαι.—κατηκόντισαν, δηλ. τοὺς ἵππους τῶν δρεπαν. ἀρμάτων.—Ἄγριανες, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—τῶν ῥυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων.—κατασπῶ σύρω πρὸς τὰ κάτω.—ἔστι δὲ ἡ τινὰ δέ.—διεκπίστω διέρχομαι.—διέσχον, ἐνν. οἱ Μακεδόνες· διέχω διαχωρίζομαι.—ἵνα ὅπου.—ταύτη ἔνεκα τούτου.—αὐτά τε σῶα δηλ. τὰ ἄρματα.—οἵς ἐπηλάθη (τοῦ ἐπελαύνομαι) ἀβλαβῶς καὶ χωρὶς νὰ

βλάψουν τούτους, κατά τῶν ὄποιων τρυπανία ἐπηλθον.—τούτων, δηλ. τῶν ἀρμάτων.—κοατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἔμβαλλω ἐφορμῶ.—τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν, βλ. κεφ. 13, § 2.—τέως ἐπὶ τινα χρόνον.—ἐπὶ κέρως εἰς μακρὰν σειρὰν (βλ. Βιβλ. Α΄, κεφ. 13, § 4).—τῶν δ' ἐκβοηθησάντων κτλ., ἡ σειρά: τῶν δὲ ἵππεων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοηθησάντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιὸν (τοῦ Ἀλεξ.) παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ὅτι δὲ οἱ ἵππεις τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούντων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἵππεις τοῦ Δαρείου ἀφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὄποιαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως).—**ἔπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον στραφεὶς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.**—**ῶσπερ ἔμβολον ποιήσας σχηματίσας σφηνοειδῆ** (τριγωνικὴν) παράταξιν (πρβλ. Βιβλ. Λ΄, κεφ. 13, § 7).—**ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο** ἔγινεν ἡ συμπλοκή, ἥρχισεν ἡ ἐκ τοῦ συστάδην μάχη.—**εὐρώστως γενναίως.**—**ἔγκειμαι ἐπιτίθεμαι.**—**ώθισμοῖς χρώμενοι = ὠθοῦντες** (πρὸς διάσπασιν τῶν ἔχθρικῶν τάξεων).—**ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα** ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένας (καὶ προκαλοῦσα φρίκην).—**φοβερὸς πλήρης φόβοι.**—**ἔπιστρέψας στραφείς.**—**ἔριοθήθησαν** περίφοβοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.—**καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὄποιοι περιπτεύοντο τὸ (δεξιὸν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).**

(Ἡ φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσσῷ πρβλ. Βιβλ. Β΄, κεφ. 11, § 4: «Δαρεῖος... ἔν τοῖς πρώτοις ἔφευγε». Ἐπομένως ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Δηλαδή;).

4 - 6. ταύτη, ἐδῶ (δηλ. ποῦ;).—**οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν,** ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλαγγος.—**ἔφιστημι σταματῶ.**—**αύτοῦ** εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου εὑρίσκοντο.—**πονοῦμαι στενοχωροῦμαι.**—**ταύτη ἐνταῦθα.**—**παραρήγνυμαι** ὑφεσταμαι φῆγμα.—**κατὰ τὸ διέχον εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.**

διεκπαίω ἐπιπίπτω.—ώς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα ἐναντίον τῶν μεταγωγικῶν.—τὸ ἔργον ἡ μάχη.—καρτερὸς πεισματώδης.—πρόσκειμαι ἐπιτίθεμαι.—διακόπτω διασπῶ.—οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ τεταγμένοι ὅπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς.—δξέως... μεταβαλόντες... τὴν τάξιν ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὅπισω. —. ἥπερ=ῶσπερ.—ξυνέχομαι ἀμφὶ τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι.—κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἀμφιβόλων 'γενομένων ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς δυσχερῆ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ') ἐνὸς ἔνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔνεκα τῆς πιέσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν Περσῶν).—τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς.—ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται εὐρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται.—τὸ κατὰ σφᾶς τὸ πλησίον των κέρας.—τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο ἔπαυσα τὴν περαιτέρω καταδίωξιν.—τοῖς τε Παρθυαίοις κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς φεύγουσιν... ἵππεῦσι.—ἔστιν οἷς = τισί.—τοῦ παντὸς ἔργου ἐξ ὅλης τῆς μάχης.—ἔσ βάθος (ἐνν. τεταγμένοι) εἰς βαθεῖὰν παράταξιν (ὡστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος).—οἰα (= ἄτε), μὲ αἰτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική: οἰα... τεταγμένοι ἐπειδὴ ἥσαν τεταγμένοι.—ἰληδὸν κατὰ ἵλας.—ἀναστρέψω (ἀμτβ.) στρέφομαι.—ἔξελιγμὸς περιστροφή, περιστροφικὴ κίνησις.—ἥπερ ἵππομαχίας δίκη (ἐνν. ἔστι) ὅπως εἶναι συνήθεια τῆς ἵππομαχίας: ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἵππομαχίαν.—**διεκπαίω** ἐπιπίπτων διαπερῶ.—τὸ καθ' αὐτὸν πᾶν ὅ,πι εὑρίσκετο ἐνώπιον του.—ἐπείγομαι σπεύδω.—οἰα (ἄτε) δή... ἀγωνιζομένους ἐπειδὴ φυσικὰ ἥγωνιζοντο.

3 - 4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσφύθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου).—προσμείγνυμι συμπλέκομαι.—ἔστε ἐν δσῷ,—φάος (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα,—τὸ καθ' αὐτοὺς τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.—**Λύκος**, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὁποῖον διενομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. —καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικὰ) **σκεύη.** — **τοὺς πάντας...** **σταδίους ἔξακοσίους** εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἔξακοσίων σταδίων (τὸ στάδιον, πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι = μονάς μήκους ἵσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα τὸ στάδιον ὑποδιῃρεῖτο εἰς 6 πλέθρα, ἔκαστον δὲ πλέθρον εἶχεν 100 πόδας). — **μάλιστα** περίπου. — **ἔλινύω** ἀναπαύομαι. — **αὔθις...** αὔθις τονίζεται ἡ ἐπανάληψις τῶν γενομένων ἐν Ἰσσῷ (πρβλ. Βιβλ. Β'. κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ μάλιστα ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ προσέγγισιν βλ. καὶ § 5). — **ἔς ἔκατόν**, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρός· ὁ ἴστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Ζήσας κατὰ τὸ β' ἥμισυ τοῦ α' π.Χ. αἰώνος) ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τούτων εἰς 500. — **τῆς ἐταιρικῆς ἵππου** τοῦ ἵππικου τῶν ἐταιρίων (βλ. εἰσαγ.). — **τριάκοντα μυριάδες**, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβής· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περσῶν ἀνήρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ’ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους, δηλ. ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1). — **Πυανεψιών**, εἶναι ὁ τέταρτος ἀττικὸς μῆν (15 Ὁκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου). — **ξυνέβη ἡ μαντεία ἐξεπληρώθη** ἡ προφητεία. — **ἐν ὅτῳ (= ἐν ψ.)** = καθ' ὃν (μῆνα συνέβη ἡ ἔκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6)

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἡ ὁποίᾳ κεῖται εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης). — **Βάκτριοι**, βλ. κεφ. 13, § 3. — **συγγενεῖς βασιλέως** οὕτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐλὴν οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγιγνόμενοι τῷ βασιλεῖ). — **μηλοφόροι**, βλ. κεφ. 13, § 1. — **προσγίγνομαι τινι** συνενώνομαι μὲ κάποιον. — **ταύτη** ἔνεκα τούτου. — **ἐδόκει**, ὁ Δαρεῖος. — **Σοῦσα**, ἡ περιώνυμος πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας. — **Βαβυλών**, ἡ δημοκαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ασσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **οὐ χαλεπή** εὐκολοδιάβατος. — **ἢ δ'** ἐπὶ Μηδίας, ἐνν. δδός. — **οὐκ εὗπορος** δυσκολοδιάβατος.

3 - 5. Φεύδομαι ἀπατῶμαι. — **ξύν** ιερεῦσι, οἱ Βαβυλώνιοι ιε-

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἡσαν σοφοί, ἵδιως ἀστρολόγοι.—ἡ ἄκρα ἡ ἀκρόπολις.—καθαῖρω καταχρημάτω, καταστρέφω—τοῦ Βήλου τὸ ιερόν, τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ιερὰ τῶν Βαβυλωνίων, δὲ Εέρξης εἶχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφῆν του· εἶχεν ὅψις 192 μ. μὲν ἐπὶτὰ καθέτους σειρὰς πύργων καὶ ἔθεωρεῖτο ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἥτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βῆλον, τὸν ὄψιστον θεὸν "Ηλιον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς γῆς.—**Χαλδαῖοις**, οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ιερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ ὃν ἀνωτέρω (ἐνῷ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλωνίας προερχόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστὰν καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η' π.Χ. αἰῶνα).

6. στέλλομαι (= στέλλω ἐμαυτὸν) πορεύομαι.—παρὰ **Φιλοξένου** ἐπιστολεὺς κομιστῆς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου.—ἀργυρίου τάλαντα ἔξι πεντακισμύρια, 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ὅτοι τριακόσια ἑκατομμύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν.—**ὅσα Σέρενης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἤλθεν** ὅσα δὲ Σέρενης ἔφερεν ἐπανελθὼν ἔξι Ἑλλάδος (τὸ 478 π.Χ.).—**εἰκόνες ἀνδριάντες.**—**Ἀριστογείτων**, οἱ τυραννοκότονοι (οἱ φονεύσαντες τὸν "Ιππαρχον τὸ 514 π.Χ.). Οὗτοι βραδύτερον ἔθεωρήθησαν ώς συντελεσταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατίδῶν καὶ ἐπιμήθησαν ποικιλοτρόπιας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης.—**δ Κεραμεικὸς** ἔξετείνετο ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κολωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἕσω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ἐπου τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἕσω Κεραμεικόν ἔδω πρόκειται περὶ τοῦ ἕσω Κεραμεικοῦ, δὲ ποιοῖς περιείχετο μεταξὺ Ἀκροπόλεως, Πνυκὸς καὶ Ἀρείου Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων.—**ἡ ἄνιμεν ἔς πόλιν ἔκει** ὅπου ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (፡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητρώου· ἦτο δὲ τὸ Μητρῷον ναὸς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθῆκαι κτλ.).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Κεφάλαιον 18.

1. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ (ἐγν. χρόνῳ) καὶ συγχρόνως.—**‘Υδάσπης,** μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὄνομα-ζόμενος Τζιλάμ.—**οὐ μείονα τὸν φόνον...** τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν δὲν ἐφόνευσαν ὀλιγωτέρους Ἰνδούς· ἐκαλοῦντο Ἰνδοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας πέραν τοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**ἀκμῆς** (γεν. ἀκμῆτος) ἀκούραστος, ἀκμαῖος.—**κεκμηκῶς** (τοῦ κάμνω κουρασμένος) ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων κλπ.=ἐπιπεσόντες πρὸς καταδίωξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεπονημένων ἐκ τῆς μάχης.

2 - 3. ὀλίγον ἀποδέοντες σχεδόν.—**δ** νομάρχης δ διοικητής.—τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἰνδῶν.—**ἰππάρχαι** οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἵππου.—**ἰπποτοξόται** ἔφιπποι τοξόται —**ἀπομαι,** τοῦ ἔργου λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην.—**τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου,** βλ. εἰσαγ. σελ. 11.

4 - 8. μὴ ὅτι ὅχι μόνον.—**λυπρὸς** (ἐκ τοῦ λύπη) ἐλεσινός, ζθλιος.—**ἥπερ** ὅπως.—**ἔξαρχων** τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς φεύγων πρῶτος ἐξ ὅλων τῶν ἴδικῶν του (πρβλ. Βιβλ. Β'. κεφ. 11, § 4: «Δαρεῖος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε»).¹ Επίσης Βιβλ. Γ', κεφ. 14, § 3: «πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν»).—**ἔστε** ἐν ὅσῳ.—**ὑπέμενέ τι τῶν** Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ **ξυνεστηκός** παρέμενε σταθερὸν ἔστω καὶ ἐν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην.—**ἐν** τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο ἔξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην.—**ἀπὸ** γάρ τοῦ ἄλλου **σώματος** ἥρκει **αὐτῷ** τὰ βέλη δ θώραξ διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη δ θώραξ (δ θώραξ ὑπερήσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματός του, τὸ ὅποιον καὶ ἐκάλυπτεν, ἐνῷ δεξιός ὁμός του ἦτο γυμνὸς καὶ ἀκάλυπτος).—**περιττὸς** ὅν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν καὶ κατὰ τὴν ἀρμονίαν ὁ ὅποιος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἰσχυρὸς καὶ καλῶς συναρμολογημένος.—**καταμαθεῖν** θεωμένοις ἦτο δυνατὸν γὰ τὸ ἀντιληφθοῦν δσοι

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θώρακα). — ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα στρέψας δύσιω τὸ ἐλέφαντα . — προσιππεύσας ... τῷ ἐλέφαντι ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα . — ἐπιστῆσαι ἡξίου τὸ θηρίον ἐζήτησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) γὰρ σταματήσῃ τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὄποιου ἐπέβαινε). — οὐ γάρ εἶναι (= ἔξειναι) οἱ ἔτι φεύγειν διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν· νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω τὴν φυγὴν . — καὶ ἀκοῦσαι , ἐκ τοῦ ἡξίου . — ἀνάγομαι ἐτοιμάζομαι . — κατέκανε , ἀρ. β' τοῦ κατακαίνω (= κατακτείνω) φονεύω . καὶ ἀν κατέκανε τυχὸν καὶ ἵσως θὰ τὸν ἐφεύρενεν . — ὑποφθάνω προφθάνω . — ἀπελαύνω ἀπομακρύνω . — πρόσω μακράν . — ἐπὶ τῷδε ἔνεκα τούτου . — χαλεπὸς γίγνομαι τινι ὁργίζομαι ἐναντίον κάποιου . — ἐν μέρει ἴδιαιτέρως . — καὶ (ὡς) ἐκ τοῦ δίψους ἄμα ἐκρατεῖτο καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατέχετο ὑπὸ τῆς δίψης . — ἐφίστημι τινα σταματῶ κάποιον . — ἀναψύχω δροσίζομαι , ἀναζωγονοῦμαι .

Κεφάλαιον 19.

1 - 3. ἄγομαι ὁδηγοῦμαι . — προσάγω (ἀμετβ.) πλησιάζω . — καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ τὴν ὡραίαν ἐμφάνισιν τοῦ Πώρου . — ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον τὸ ὄποιον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὁ πῆχυς ὑπολογίζεται ἔχων μῆκος 0,46μ. (πάντως ἐδῶ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμοῦ). — ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὕσπερ ἀν ἀνήρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνήρ γενναῖος πρὸς ἄλλον . γενναῖον ἀνδρα . — προσειπών , τοῦ προσαγορεύω . — λόγος , ἐνν. ἔστι λέγεται . — χρῆσαι , προστ. ἀρ. τοῦ χρῶμαι . — ἡσθείς , τοῦ ἥδομαι εὐχαριστοῦμαι . — ἐμοῦ ἔνεκα ἔξι ἴδικῆς μου θελήσεως . — δ, τι σοὶ φίλον (ἐνν. ἔστιν) ἀξίου ζήτει δ, τι ἀγαπᾶς . — ἔνειναι τοῦ ἔνυπάρχω — ἐν τούτῳ , δηλ. ἐν τῷ βασιλικῷ αὐτῷ χρῆσθαι . — αὐτός τε , δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος . — βασιλικῶς κεχρημένος ἦν μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον . — καὶ ἔκεινω ... πιστῷ ἐχρήσατο καὶ εἴχεν ἔκεινον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του . — ἐς ἅπαντα (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός .

(Χαρακτηρίσατε τὸν Πῶρον . Συγκρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον . Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πώρου ; Ποῖα συναισθήματα τὸν κατέχουν ; Πῶς τὰ ἐκδηλώνει ; Προσέξατε τὴν ψυχικὴν συγγένειαν Ἀλέξανδρου καὶ Πώρου) .

BIBLION EKTON

Κεφάλαιον 23.

1 - 2. διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας: οἱ Γαδρωσοὶ κατώκουν τὴν Γαδρωσίαν ἡ Γεδρωσίαν, χώραν τοῦ ἀργαίου περσικοῦ κράτους, ὃπου τὸ σημερινὸν Βελουχίσταν (βλ. γέωγρ. χάρτην).—**χαλεπὴ** δύσβατος.—**τῶν τ' ἄλλων καὶ μεταξὺ ἄλλων.**—**πολλαχοῦ** εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας.—**τὴν πολλὴν** (ἐνν. ὁδὸν) μακρὰν ὁδόν.—**καὶ προσωτέρω** καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ὅποστασιν.—**ἐπει,** ἐδῶ = ἂν καὶ.—**αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ** ἦν αὐτὸς βεβαίως ἐπεζήτει, σφοδρῶς ἐπεθύμει.—**ἔλθειν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας** νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλάσσιον χώραν.—**ὅσα ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο** ὅσον τούλαχιστον ἡδύνατο κατὰ τὴν διέλευσιν του.—**τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι** νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του.—**ὁρύξαντας, ἐπιμεληθέντας,** μτχ. τροπικά.—**ἀγορᾶς** διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων.—**ἢ ὄρμου** ἡ διὰ τόπουν κατάλληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν (διὰ τὸν στόλον του, ὃ ὑποῖος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροβολήσῃ κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ καὶ τρόφιμα).—**ἄλλ' ἦν γάρ ἔρημα ἄλλ' ἐπειδὴ ἥσκαι ἔρημα.**—**ο δὲ διὰ τοῦτο οὗτος** (οἱ Ἀλέξανδρος).—**κατασκοποῦμαι ἀνιγνεῖω,** ἔρευνω. —**ταύτη εἰς τὸ μέρος τοῦτο.** —**καταλαμβάνω** εὑρίσκω. —**πνιγηρὸς στενόχωρος,** μικρός.—**πεποιῆσθαι** (μέσον) ὅτι ἔχουν κατακευάσει (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν).—**ξυνθέντας τὰς κόγχας** συνθέσαντες τὰ δστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσίων δστράκων).—**διαχρῶμαι** ἔχω πρὸς χρῆσιν μου.—**διαμάομαι - ὄμαι** σκαλίζω, ἀνασκαλεύω.—**τὸν κάχλημα τὰ χαλίκια** (τῆς παραλίας).—**χαλεπῶς** μετὰ κόπου. —**πάντη ὅλως, τελείως.**

4 - 6. ἵνα ὅπου. —**σημαίνομαι** σφραγίζω. —**λιμὸς πεῖνα** (ἐνῷ. λοιμός;).—**ἐξ τοσόνδε τόσον πολὺ.**—**πρὸς τοῦ κακοῦ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.** —**ώς (= ὕστε)** ... ξὺν λογισμῷ ἔδοξε σφισιν ὕστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν.—**ἔμπροσθεν ποιήσασθαι** νὰ θεωρήσουν προέχοντα, νὰ λάβουν ὑπὸ δψει μᾶλλον.—**τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἥδη ὅλεθρον** τὸν φανερὸν καὶ ἐπικείμενον ἥδη ὅλεθρον (ἐκ τῆς πεινῆς).—**τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω** ἔτι ὅντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου (γεν. συγκρ. ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ποιήσασθαι) παρὰ τὸν

& δηλον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως). — Ξυγγιγνώσκω συγχωρῶ. — **Καλλατιανόν**, ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θράκῃ παρὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον. — **τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων τοὺς καρπούς τῶν φοινίκων, χουριμάδες.** — ἐς ἀγορὰν πρὸς πώλησιν.

Κ ε φ á λ α i o n 24.

1 - 3. τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα. — **Ιναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **ἐξ "Ωρων ὁρμητείς ἀφ' ὅτου ἔξεκίνησαν ἐκ τῶν "Ωρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὅποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ὡρεῖται).** — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα... πόνοις** ὅτι οὐδὲ ὅλαι αἱ ταλαιπωρίαι, εἰς τὰς ὅποίας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι ἄξιαι νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς κακουχίας, τὰς ὅποίας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδρωσίαν). — **οὐ μὴν ... ἐλθεῖν** (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ἄλλ' ὅμως (λέγουν ὅτι) δὲν ἥλθε. — **ἀγνοήσαντα, ἀκούσαντα, αἰτιολ. μτχ.** — **τὴν χαλεπότητα τὸ δύσβατον.** — **ταύτη** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — **ὅτι μὴ εἰ μή.** — **Σεμίραμις**, ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὁποία ἐπεχείρησε μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἔξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἥτο σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ἰδρυτοῦ τῆς Νινεύτ). — **ἐξ 'Ινδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὅποίας εἶχεν ἐκστρατεύσει ἡ Σεμίραμις). — **Κύρον**, τὸν μέγαν (ἡ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καρμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἰδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550—529 π.Χ.). — **φθάσαι...** ἀπολέσαντα (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ὅτι πρότερον ἔχασε. — **ἔρις ἔμιλλα.** — **καὶ ἄμα ὡς...** **ἐκπορίζεσθαι** καὶ **συγχρόνως** **ἴνα προμηθεύῃ.** — **Νέαρχος**, ὁ ἐπιφανῆς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὅποῖος τὸ 326 ἐπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἔφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἥτο καὶ ιστορικὸς συγγραφεὺς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὅποιον ἔξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλῳ»· ἐπίσης συνέγραψε καὶ ιστορίαν «Ὕπερ Ἀλεξάνδρου»· ἀμφοτέρας τὰς σύγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθείσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ιστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. διαφθεῖραι, ἐξακολουθεῖν ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἡ

ὅποία συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5. — διαφθείρω καταστρέφω. — τὸ ἐπιφλέγον καῦμα ὁ φλογερὸς καύσων. — πρὸς τοῦ βάθους ἔνεκα τοῦ βάθους. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καὶ. — νεναγμένης, τοῦ ρ. νάσσομαι στοιβάζομαι. — ἀλλ' οἵας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἦ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας ἀλλὰ (ἡ ἄμμος) ἦτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζωνται ὅπως εἰς πηλὸν ἦ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον. — ἐν ταῖς προσβάσεσί τε καὶ καταβαίνοντας κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — τῷ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ (δοτ. τῆς αἰτίας) ἔνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς. — οὐ ξυμμέτρους ἀσυγκρίτως μακράς. — μᾶλλόν τι ἔτι μᾶλλον (ἡ ἄλλοτε). — ἄγω πρὸς ἀνάγκην ἀναγκάζω. — ὅπότε... ἔλθοιεν δσάκις ἥρχοντο. — τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — εἰ δοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν (τοῦ ἐγκαταλαμβάνομαι) ἐάν προσεβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνῷ ἀκόμη ἐπορεύοντο. — ἐνταῦθα ἀν ἐταλαιπώρουν τότε ἐταλαιπωροῦντο. — ξυνέχομαι κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἡ φθορά. — ξυνιόντες, τοῦ ξυνέρχομαι (ὑποκ. οἱ στρατιῶται). — τὰ κρέα ἐσιτοῦντο ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἱμίονων). — δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἱμίονοι). — ἀτρέκεια ἡ ἀλήθεια (ἀτρεκής ἀληθής: ἐκ τοῦ στερ. α καὶ τοῦ θ. τρεπτρέπω). — ὑπό τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ', ἐτέρου δὲ διότι. — ἐλελήθει τοῦ λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχήν. — ίασις θεραπεία (ίασμαι - ὢμαι, ιατρός).

(Ιηλαδὴ πῶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ διατί;)

2 - 3. οὔκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον. — εὔμαρῶς εὐκόλως. — ἀπόρους ούσας αὐτοῖς... ἀγεσθαι διότι ἐδύνατον εἰς αὐτούς νὰ μεταφέρουν αὐτάς. — ἀλλὰ τὰς εὔπορωτάτας τοῖς ζεύγεσιν ἀλλὰ ἔκείνας, αἱ ὅποιαι ἡσαν καταληλέτεραι, διὰ νὰ βαδίζουν τὰ ἔζευγμένα ζῶα. — οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἦδύναντο νὰ περιποιηθοῦν

(αύτοὺς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν τῶν.— δ στόλος ἡ πορεία.— ἐν τῷ
ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ συνόλου.—
τὸ καθ' ἔκάστους ξὺν ἀνάγκῃ αἱ ἴδιαιτεραι ἀνάγκαι ἔκάστου.— οἱ
ὕπνω κάτοχοι οἱ καταλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπνου.—οἷα (= ἄτε)
δή... ποιούμενοι ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον.— ἔξανίσταμαι ἐγείρομαι
(ἐκ τοῦ ὑπνου).— ἐφομαρτῶ παρακολουθῶ,— ἐκπίπτω χάνομαι,
ἀποπληνῶμαι.

4-5 Ξυνηνέχθη συνέβη (τοῦ ῥ. ξυμφέρομαι).— γάρ, διασαφη-
τικός.— ὕεται ἔχει βροχάς· ὕεται ἡ Γαδρωσίων γῆ βρέχει εἰς τὴν
χώραν τῶν Γαδρωσίων.— ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων ἔνεκα τῶν ἐτη-
σίων ἀνέμων· ἐτήσιοι ἀνεμοὶ ἡ ἐτησίαι εἶναι οἱ καθ' ὥρισμένους
καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἀνεμοὶ.— ἵναπερ ἔκει ἀκριβῶς δπού.—
προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.—
ἀναχέονται διαλύονται (εἰς βροχήν).— αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.—
ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας
νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν "Ἐλληνες διήρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς¹
εἰς τρεῖς τετραώρους φυλακάς, οἱ δὲ 'Ρωμαῖοι, τοὺς διοίους ἔχει ὑπ'
ὅψει του δ 'Αρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6 - 9 μ.μ. 9 - 12 μ.μ.
κτλ).— ἀφανῶν τῇ στρατιᾳ γενομένων τῶν ὅμβρων χωρὶς νὰ
γίνη ἀντιληπτῇ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἡ βροχή.— τοσούτῳ ἐπῆλθε. (ἐνν.
τὸ στρατόπεδον) τῷ ὕδατι τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρα-
τόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος.— ως... διαφθείραι ώστε νὰ παρασύρῃ.—
μόλις καὶ χαλεπῶς μόλις καὶ μετὰ βίας.

6. ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ἐπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ
δίψαν.— ὁπότε... ἐπιτύχοιεν ὁσάκις εὔρισκον.— σταδίους, τὸ στά-
διον (πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι) μονὰς μήκους = 184,87 μ.
τοῦτο διηρεῖτο εἰς 6 πλέθρα, ἔκαστον δὲ πλέθρον εἰς 100 πόδας).—
ὅσον... μάλιστα ως ἔγγιστα, περίπου. — ἀκράτωρ ἀσυγχράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1 - 3. Έργον καλὸν εἴπερ τι ἄλλο ὥραιάν πρᾶξιν (τοῦ Ἀλεξάν-
δρου) ἀνωτέραν πάσης ἀλλης.— οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι δὲν ἐθεώ-
ρησα καλὸν νὰ παραλείψω.— ἐν Παραπαμισάδαις, εἰς τὴν χώραν τῶν
Παραπαμισαδῶν οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπά-

μισον (ἢ Ἰνδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτην). — μετεξέτεροι ἄλλοι τινὲς (συγγραφεῖς). — **ἰέναι** (ἐκ τοῦ ἐνν. λέγουσι οἱ συγγραφεῖς) ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — **ὅτι** (αἰτιολ.) ἔχρην ἔξανύσαι (ἐνν. τὴν δδὸν) διότι ἐπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν δόδον. — τὸ δὲ τοῦτο δὲ (τὸ ὄδωρ). — **πρόσθεν** μικράν. — **καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον...** ἡγεῖσθαι καὶ ὅτι ὁ ὄδιος ὁ Αλέξανδρος προηγεῖτο (τῶν στρατιωτῶν). — **οἰάπερ φιλεῖ** (γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῷδε ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **δλίγος καὶ φαῦλος** μικρὸς καὶ ἀσήμαντος. — **ἡ πῖδαξ** ἡ πηγὴ (ὄδατος). — **σπουδῇ λέναι**, ἔξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐνν. λέγουσιν μέχρι τέλους τῆς § 3. — **πελάζω**. πλησιάζω. — **ἐν δψει πάντων** ἐνώπιον δλων. — **ἔκχέαι**, ἀπαρ. ἀρ. τοῦ ἔκχέω ἔκχύνω. — **ἐπιρρώνυμαι** ἐνθαρρύνομαι. — **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω. — **πότον γενέσθαι πᾶσιν** ὅτι ἔπιαν δλοι. — **ἔς καρτερίαν τε καὶ ἄμα στρατηγίαν** καὶ διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν. — **Ἀλεξάνδρου, ἡ γενικὴ συναπτέα εἰς τό : τοῦτο τὸ ἔργον.**

4 - 5. Ξυνηνέχθη (πρβ).. καὶ κεφ. 25, § 4.). — **γάρ**, διασαφητικός. — **τελευτῶντες**, ἐπιρ. — **οὐ γάρ είναι** (ἐκ τοῦ **ἔφασκον**)... **ὅτῳ τεκμηριώσονται** διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸ δόποῖον νὰ ἀναγνωρίσουν (**τεκμηριοῦμαι** καὶ **τεκμαίρομαι** κρίνω ἐκ τινῶν σημείων, συμπεραίνω). — **νευημένη** ἐπισεσωρευμένη (τοῦ ᾧ. νέομαι συσσωρεύομαι). — **οινὸν** βεβαίως. — **ἀνίσταμαι** ὑψώνομαι. — **γήλοφος** βέβαιος σταθερὸς ἀμμόλοφος. — **οὐδέ...** μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας οὔτε εἴχον μελετηθῆ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἴχον ἔξασκηθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ δδῆγοι;) νὰ κανονίζουν τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. μεμελετῆσθαι ἐκ τοῦ **ἔφασκον**). — **πρὸς τὰ ἄστρα** ἡ πρὸς τὸν ἥλιον δῆμηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἡ ἀπὸ τὸν ἥλιον. — **καθάπερ τοῖς ναυταῖς** (ἐνν. **μεμελέτηται**) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναυταῖ εἶναι ἔξησκημένοι νὰ κανονίζουν τὴν πορείαν. — **πρὸς τῶν ἄρκτων κτλ.,** ἡ σειρά : **τοῖς μὲν Φοίνιξι (ναύταις)** πρὸς τὴν δλίγην τῶν ἄρκτων, **τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις** πρὸς τὴν μείζονα οἱ μὲν Φοίνικες δῆμηγούμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν μικρὰν ἄρκτον), οἱ δὲ ἄλλοι ἀνθρώποι ἀπὸ τὴν μεγάλην. — **ξυνέντα,** τοῦ **ξυνίημι** ἐννοῶ. — **ἄμα οἰ μεθ'** ἔαυτοῦ. — **ἀφιππῶμαι** ἀπέρχομαι ἔφιππος. — **διαμησάμενον** τοῦ διαμάσσομαι - ὄμαι ἀνασκαλεύω. — **δ**

κάχληξ τὰ χαλίκια. — καὶ οὕτω μετελθεῖν (ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἔφασκον) καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως ἡκολούθησεν ἐκεῖ. — ἡ ἡιών (γεν. τῆς ἡιώνος) ἡ ἀκτή, ἡ παραλία (ἀττ. ἡών). — ἔνθεν μετὰ ταῦτα. — ἐπὶ τῆς μεσογαίας εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — ποιοῦμαι τὸν στόλον πορεύομαι.

(Ποταὶ αἱ ἄξιαι ἐξάρσεως πράξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἐρήμου διάβασιν;)

(Κεφ. 29)

4. ἡ παρανομία ἡ ἀσέβεια (τὴν ὅποιαν ἀναφέρει ἀμέσως κατωτέρω). — **Κύρος**, ὁ υἱὸς τοῦ Καρβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλούμενος μέγας (ἡ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ἰδρυτὴς τοῦ περσικοῦ κράτους (550 - 529 π.Χ.), τοῦ ὅποιου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ ἔργον του «Κύρου Παιδεία ». — **ὅτι**, αἰτιολ. — **διορύττω** διασκάπτω (ξεσκάβω), καταστρέψω. — **συλάω - συλῶ** διαρπάζω. — **καταλαμβάνω** εὑρίσκω. — **Ἀριστόβουλος**, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — **εἶναι γάρ** (ἐκ τοῦ λέγει) λέγει δηλ. οὕτες ὅτι ἦτο. — **ἐν Πασαργάδαις** αἱ Πασαργάδαι ἡσαν ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς Περσεπόλεως (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ** ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου. — **καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον** καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως. — **πόσα βαθεῖα** ὑψηλὴ χλόη.

5 - 6. **αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ**. — **λίθου τετραπέδου** (γεν. τῆς Ὂλης) = ἐκ τετραπλεύρου λίθου. — **φέρουσαν εἴσω** διὰ τῆς ὅποιας εἰσέρχεται κανεὶς μέσα. — **πύελος** λάρναξ. — **ἴνα** ὅπου. — **ἐπίβλημα** ὑφασμα. — **τῶν Βαβυλωνίων**, οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρώμων καὶ τεγχικώτατα ἐπεξειργασμένων ὑφασμάτων; τὰ ὅποια ἐλέγοντο **Βαβυλωνια** ἐπιβλήματα. — **ὁ καυνάκης**, πληθ. οἱ καυνάκαι τὰ γουναρικά. — **κάνδυς** μανδύας. — **ἡ ἀναξυρίς** περισκελίς. — **ὑακινθινοβαφής** = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα ὑακίνθου (βαθὺ ἐρυθρόν). — **πορφύρας** ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (ἐκ τοῦ κογχυλίου, τὸ ὅποιον ἐπίσης ἐκαλεῖτο πορφύρα, μὲ τὸ ὅποιον ἐβάψοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα). — **ἄλλης** καὶ ἄλλης χρόνας ποικίλων χρωμάτων. — **οἱ στρεπτοὶ** τὰ περιδέ-

ραια. — **ἀκινάκης** περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθύν). — **τὰ ἐνώτια** τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν Ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, περίφημοι διὰ τὴν σοφίαν των καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικήν των ἴκανότητα. — **δῆ** ὡς γνωστόν. — **Καμβύσου**, τοῦ· οὗτοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἔγγονος τοῦ παλαιοτέρου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π.Χ. — **ἐκδέχομαι** παραλαμβάνω διαδοχικῶς. — **φύλακή** φρούρησις. — **ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα** (μέρη) καὶ ώρισμέναι ποσότητες ἀλεύρου καὶ οἴνου. — **τοῦ μνήματος**, γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελές ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπὸ δύψει του. — **δόποτε** ὅτε ἥθελε καταλάβει. — **παρέρχομαι** προσέρχομαι. ἐπισκέπτομαι. — **ἐκπεφορημένος**, τοῦ **ἐκφοροῦμαι** ἐκβάλλομαι. — οἱ δὲ τινὲς δέ. — **λωβῶμαι** κακοποιῶ. — **τὸ πῶμα** τὸ κάλυμμα. — **εὔογκος** κομψός, μικρὸς εἰς ὅγκον. — καὶ ταύτη καὶ ὡς ἐκ τούτου. — **εὔφορος** εὐμετακόμιστος. — **τὰ μέν...** **τὰ δὲ** ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς... ἄλλα δέ... — **παρακόπτω** ἀποκόπτω. — **ξυνθλῶ** συντρίβω, σπάζω. — οὐ **προύχώρει** δὲν ἐπετύγχανε.

10 - 11. κοσμῆσαι ἔξι ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — **κατορθῶ** διορθώνω. — **ἐντείνω** περιβάλλω. — **κατὰ** ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἴσαριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά. — **ἀποτίθημι** τοποθετῶ πάλιν. — **τὴν θυρίδα** δὲ ἀφανίσαι ὅτι δὲ τὴν θυρίδα ἔξηφάνισε (ἐκλεισε). — **ἐμπλάσαντα**, ἀόρ. μτχ. τοῦ **ἐμπλάσσω** ἐπιχρίω. — **σημείον** σῆμα, σφραγίς. — **στρεβλόω - ὡ** βασανίζω. — **ώς κατειπεῖν** διὰ νὰ κατονομάσουν. — **στρεβλούμενοι**, μτχ. ἐναντιωμ. — **οὐδὲ** ἄλλη πῃ οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον. — **ἐπὶ τῷδε** ἔνεκα τούτου.

(Διατὶ δ Ἀλέξανδρος ἤθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κύρου; Διατὶ ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θέᾳ του; Ποῖαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξεγέρσεώς του; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου;)

BIBLION EBDOMON

Κεφάλαιον 28.

1 - 3. τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι,
ἡ 114η Ὀλυμπιάς συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π.Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς,
ἥτοι τὸ τετραετὲς χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ δύο διαδο-
χικῶν τελέσεων ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐλαυβάνετο μέχρι τοῦ Ε' μ.Χ.
αἰῶνος ὡς βάσις χρονολογήσεως · ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἔναρξις αὐτῶν ἀπὸ
τοῦ 777 π.Χ., ἀφ' ὅτου δῆλον. ἤρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος
τῶν ὀλυμπιονικῶν. — ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν, ἄλλη χρο-
νολογικὴ βάσις ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος
τοῦ πρώτου τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὁ διοῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο ἐπώ-
νυμος· ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ
θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τοὺς δύο
τρόπους. — καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτὼ καὶ τοῦ τριακο-
στοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτὼ μῆνας. — δξύτατος τὴν γνώμην
ὅρμητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις. — τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν)
τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων. — ξυνιδεῖν τὸ δέον εἰς τὸ νὰ προτ-
δη τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα. — ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ δν ἐν ὅσῳ
ἥτο ἀκόμη ἀβέβαιον. — τὸ εἰκός ξυμβαλεῖν, εἰς τὸ νὰ συμπεράνη τὸ
πιθανόν. — δαήμων εἰδήμων, ἔμπειρος (ἐκ τῆς βίζης τοῦ δάω = μαν-
θώνω, ἐξ οῦ καὶ τὸ δι-δά-σκ-ω). — τὸν θυμὸν ἐπαίρω ἐξεγείρω τὸ
θάρρος. — τὸ ἀδεέες ἡ ἀφοβία. — ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι (ἐνν.
ἥν) ὅσα ἐπρεπε νὰ πρᾶξῃ φανερῶς. — ὅσα φθάσας ὑφαρπάσαι (ἐνν.
ἥν) τῶν πολεμίων ὅσα ἐπρεπε πρῶτος ν' ἀποσπάσῃ χρυφίως ἀπὸ
τοὺς ἐχθρούς. — πρὶν καὶ δεῖσαι τινα προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις
(ὁ ἀόρ. ἔδεισα, μελλ. δείσω, πρ. δέδοικα ἡ δέδια μὲ σημ. ἐνεστ. =
φοβοῦμαι, τοῦ ἀχρ. δ. δείδω). — τὰ ξυντελεσθέντα αἱ συνθῆκαι. —
τὰ διμολογηθέντα αἱ ὑποσχέσεις. — πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν. — μὴ
ἀλῶναι εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ νὰ μὴ ἐξαπατηθῇ (τοῦ ἀλισκομαί).

[*Ἄγαλύσατε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδιδομένας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον
ἀψετάς ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεών του].*

1 - 2. ἐπλημμελήθη τι διεπράχθη ἀμάρτημά τι εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρω ἐὰν ὁ Ἀλέξανδρος διέπραξε κανὲν ἀμάρτημα. — δι' ὀξύτητα ἔνεκα τοῦ ὄρμητικου χαρακτῆρός του. — ἐσ τὸ ὑπερογκότερον ὑπερβολικώτερον. — προάγομαι παρασύρομαι. — βαρβαρίζω μιμοῦμαι τὰ βαρβαρικὰ ἔθιμα. — τίθεμαι (= ἡγοῦμαι) θεωρῶ. — μὴ ἀνεπιεικῶς δικαίως. — τὸ διηνεκές τῆς εὐτυχίας τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του. — καὶ τοὺς... ξυνόντας (τοῦ ἔννειμι) καὶ ἐκείνους οἱ ὄποιοι συγαναστρέψονται. — οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ καὶ ὅχι διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν. — ἀλλὰ μεταγνῶναι γε κτλ. ἢ σειρά: ἀλλ' οἶδα Ἀλεξάνδρω μόνῳ τῶν πάλαι βασιλέων ὑπάρχαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγνῶναι ἐπὶ τούτοις, ἢ ἐπλημμέλησεν ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος μόνος ἐκ τῶν παλαιῶν βασιλέων εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ σφάλματα, τὰ ὅποια διέπραξεν. — εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες ἂν καὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαμαν κάποιον σφάλμα. — προηγορῶ συνηγορῶ, δικαιολογῶ· οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (τοῦ πλημμελήματος) οὗτοι δὲ (οἱ πολλοὶ) μὲ τὸ νὰ δικαιολογοῦν τὸ σφάλμα των τοῦτο (μὲ τὸ οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οἱ δὲ πολλοί, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἀς παραλειφθῇ). — κακῶς γιγνώσκω πλανῶμαι, ἀπατῶμαι. — ώς... οὐ... τὰ παθήματα φαινόμενα (αἰτιατ. ἀπόλ.) διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται. — τοῖς παθοῦσι τι ἄχαρι εἰς ἐκείνους, οἱ ὄποιοι ἐπαθον κάτι κακόν. — εἰ ξυγχωροίη ἐὰν παραδέχεται. — αὐτῷ τέ τινι... (ώς) ὑπολειπομένην (αἰτιατ. ἀπόλ.) καὶ διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δράσαντα) οἰοσδήποτε καὶ ἀν εἶναι οὗτος (= τινὶ) ἀπομένει.

3 - 4. ἐσ θεόν τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἀνέφερεν ἀπέδιδε τὴν καταγωγὴν του εἰς θεόν· ἐννοεῖ τὸν θεόν τῶν Αἴγυπτίων "Αμμωνα (τὸν Δία), διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκεφθεὶς τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκηρύχθη υἱὸς τοῦ Διὸς" "Αμμωνος. — σόφισμα ἐπινόησις. — τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα διὰ νὰ προκαλῇ περισσότερον σεβασμόν. — Μίνως, ΑΙακός, "Ραδάμανθυς, οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ "Ἄδου, θεωρούμενοι ώς υἱοὶ τοῦ Διός· ἐκ τούτων ὁ Μίνως εἶναι ὁ περίφημος διὰ τὴν δικαιοσύνην του μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀκμάσας περὶ τὸ 1300 π.Χ. ὁ ΑΙακός υἱὸς τοῦ Διός καὶ τῆς Αἰγίνης ἐθεωρεῖτο ὁ εὐσεβέστε-

ρος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ραδάμανθυς**, ἀδελφὸς τοῦ Μίνωας, ὁ ὄποιος φυγὼν ἐκ Κρήτης ἐβασίλευσεν εἰς τὰς νῆσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. — **οὐδὲμιᾶς αὐτῶν** ὕβρει προστίθεται δὲν θεωρεῖται ως ἀλαζονεία ἐκ μέρους των. — ὁ **Θησεύς**, ἔθεωρεῖτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἴθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροιζῆνος Πιτθέως). — ὁ **Ιων** ἐκ τοῦ ὄποιον προῆλθον οἱ Ιωνες, ἥτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης (θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως). — **ώς, αἰτιολ.** — **σκευὴ** ἐνδυμασία. — **ώς ἀποστροφήν τινα αὐτῷ** ἵνα αὐτὸς ἔχῃ κάποιαν προφύλαξιν. — **δξύτης** ὄρμητικότης, παραφορά. — **ὕβρις** ἀλαζονεία. — **ἐφ'** δὴ διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβώς. — **τοὺς μηλοφόρους**, βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 13, § 1 - 2. — **δμότιμοι**, ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὄποιούς ὁ Ἀλέξανδρος κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγημα τῶν ἑταίρων ἱππέων. — **ἔς τοὺς ἔταιρους**, ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

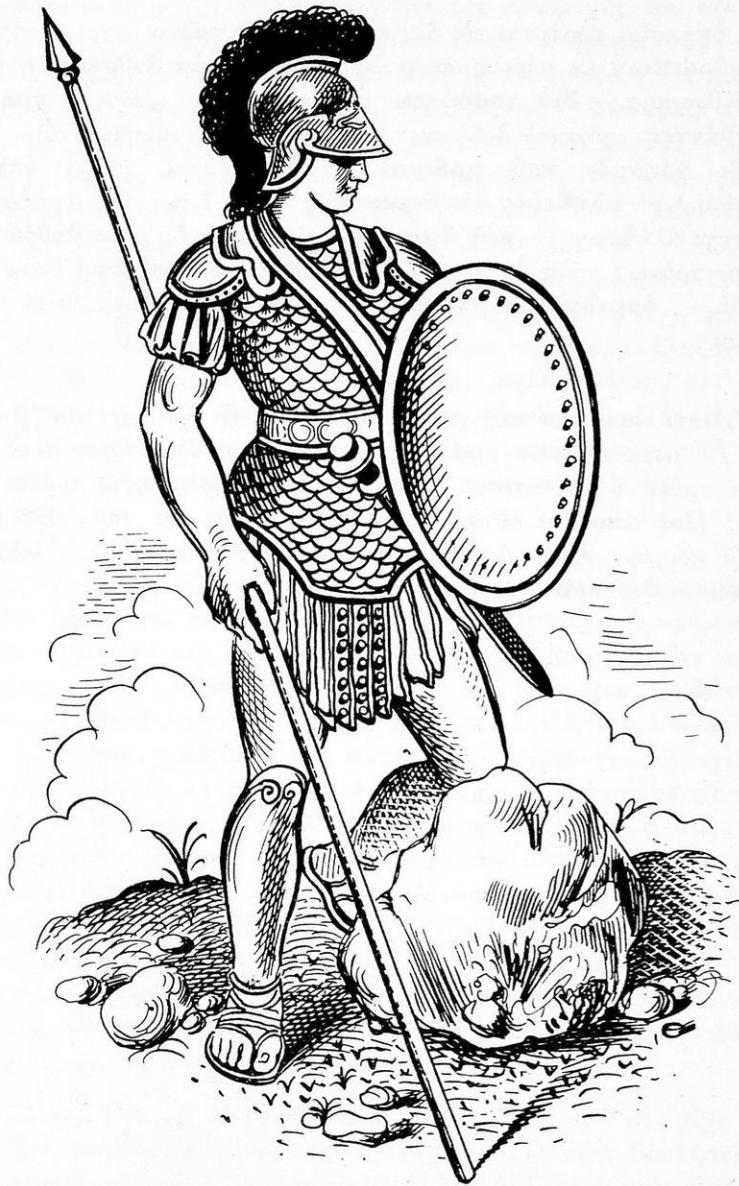
Κεφάλαιον 30.

1. μὴ μόνον κτλ., ἡ σειρά: μὴ κακίζετω προφερόμενος μόνον ὅσα ἄξια ἔστι κακίζεσθαι ἀς μὴ τὸν κατηγορῆ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἄξια κατηγορίας. — **ἔς ἐν χωρίον** ξυναγαγῶν συγκεφαλαιώσας εἰς ἔν. — **ἐκλογίζομαι** ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι. — **ὅστις...** ὅντινα... ἔς ὅσον (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ ἐκλογίζεσθω) = **ποῖος...** ποῖον... πόσον. — **ὅστις τ' ὧν αὐτός...** κακίζει πόσον ἀσήμαντος εἶναι αὐτός, ὁ ὄποιος κατηγορεῖ. — **ὅποιᾳ τύχῃ κεχρημένος** εἰς ποίαν ταπεινὴν θέσιν εὑρίσκεται. — **ὅντινα γενόμενον** ἐκεῖνον ἐνῷ ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος. — **ἀναμφιλογώτατα χωρὶς** καμμίαν διαμφισβήτησιν. — **ἐπὶ πᾶν** ἐξικόμενον (τὸν Ἀλέξανδρον) τῷ αὐτοῦ δνόματι καὶ ὅτι (ὁ Ἀλέξανδρος) ἔφθασε παντοῦ μὲ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ ὄνομά του). — **σμικρότερός τε ἀν αὐτὸς** ἐνῷ αὐτὸς (ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ ταπεινός. — **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι** ἀσχολοῦμαι μὲ ταπεινὰ πράγματα. — **ἐν κόσμῳ τίθεμαι τακτοποιῶ.**

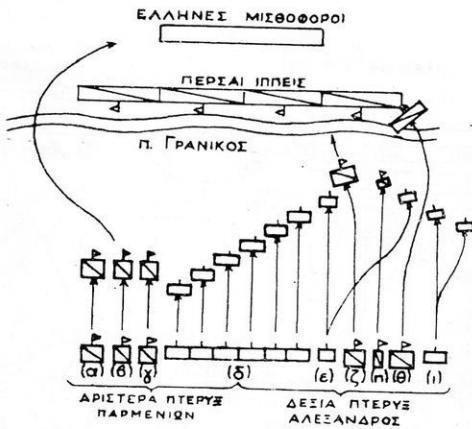
2 - 3. ώς διότι. οὐ πεφοιτήκει (= ἐπεφοιτήκει) δὲν εἶχε φθάσει. — **ἔξω τοῦ θείου** φῦναι ὅτι ἐγενήθη ἄνευ θείας βουλήσεως. — **ἐπισημαίνω** φανερώνω. — **φάσματα** ἄλλα ἄλλοις γενθμεναί διά-

φοροι ὀπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους. — έξι τοῦτο μέχρι σήμερον. — ἔξι ἀνθρώπων ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — οὐκ ἀνθρωπίνη οὖσα ὑπεράνθρωπος. — διὰ τοσούτου μετὰ τοσοῦτον χρόνον. — χρησμοὶ χρησθέντες χρησμοὶ δοθέντες (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ δὲ χρῶ = δίδω χρησμόν, παθ. χρῶμαι = χρησμῷδοῦμαι, λέγομαι ὑπὸ τοῦ μαντείου). — ἀληθείας τε ἔνεκα τῆς ἐμῆς ἔνεκα τῆς ἀγάπης μου πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — καὶ ἅμα ὡφελείας τῆς ἐξ τοὺς ἀνθρώπους καὶ συγχρόνως πρὸς ὡφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. — ἐφ' ὅτῳ ἔνεκα τούτου δέ. — δρμῶμαι παρακινοῦμαι. — ἄνευ θεοῦ χωρὶς θείαν παρακίνησιν

(Διατὶ κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νῦν κρίνωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του; Πῶς κρίνει τοῦτο ὁ Ἀρριανός; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροῦληφία τοῦ συγγραφέως; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ κόσμῳ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος;)

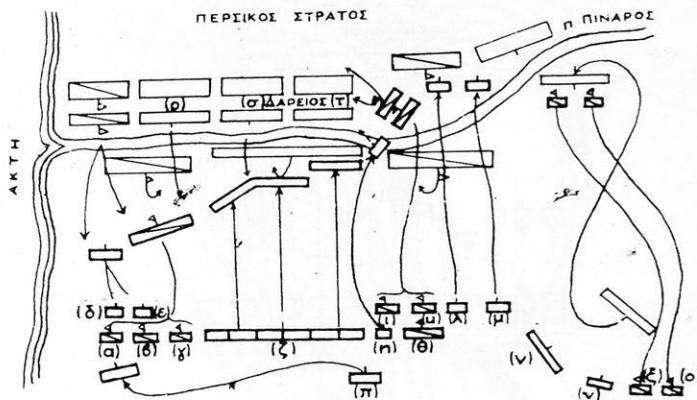

Εἰκὼν 1. Τύπος ὁπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δειχνύον τὰς θέσεις τῶν στρατιῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάϊος - Ιούνιος 334 π.Χ.)

- α. Θεσσαλοὶ ἵππεῖς.
- β. Σύμμαχοι ἵππεῖς.
- γ. Θρᾷκες ἵππεῖς.
- δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεάγρου καὶ Φιλίππου.
- ε. Ὑπασπισταί.
- ζ. Ἐταῖροι ἵππεῖς.
- η. Ἰλη τοῦ Σωκράτους.
- θ. Σαρισοφόροι καὶ Παίονες ἵππεῖς.
- ι. Τοξόται καὶ Ἀγριᾶνες ἀκοντισταί.

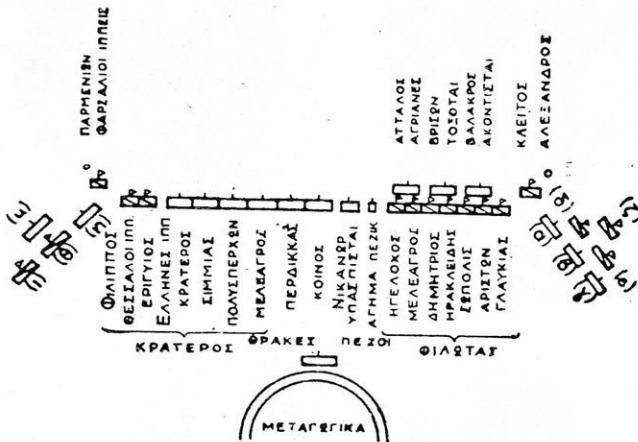

Είκ ών 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἰσσοῦ (333 π.Χ.).

α. Θεσαλοὶ ἵππεῖς.	λ. Ἀντίοχος.
β. Πελοποννήσιοι ἵππεῖς.	μ. "Ατταλος.
γ. Σύμμαχοι ἵππεῖς.	ν. Ἀγριανες καὶ "Ελληνες μισθιφόροι
δ. Κρήτες τοξόται.	ξ. Περοίδας.
ε. Θράκες τοξόται.	ο. Παντόρδανος.
ζ. Φάραγξ.	π. "Ελληνες μισθιφόροι ἐν ἐφεδρείᾳ.
η. Υπασπισταί.	ρ. Κάρδακες.
θ. Ἐταῖροι ἵππεῖς.	σ. "Ελληνες,
ι. Πρωτόμαχος.	τ. Κάρδακες.
κ. Ἀρίστων.	

ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Ο ΔΑΡΕΙΟΙ

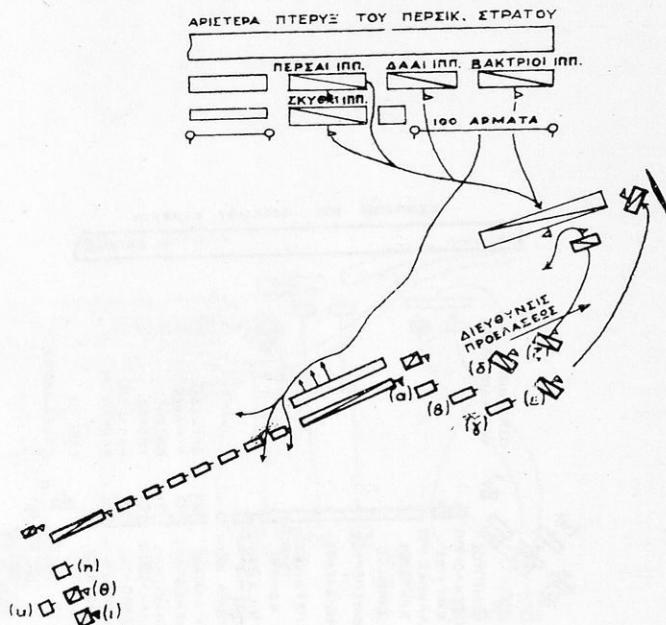

Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων (1. Οκτωβρίου 331 π.Χ.) δεικνύον τὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρους στρατήγούς.

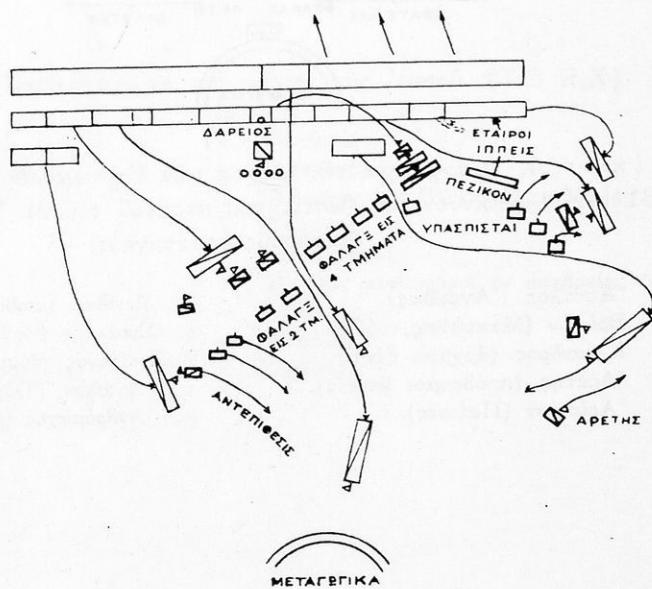
α. "Ατταλος ("Αγριάνες).	ζ. Μενίδας (μισθιοφόροι ιππεῖς).
β. Βρίσων (Μακεδόνες τοξόται).	η. Σιτάλχης (Θρακες πεζοί).
γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι).	θ. Κοιράνος (σύμμαχοι ιππεῖς).
δ. "Αρέτης (πρόδρομοι ιππεῖς).	ι. "Αγάθων ("Οδρύσαι ιππεῖς).
ε. "Αρίστων (Παιώνες).	κ. "Ανδρόμαχος (μισθιοφόροι ιππεῖς).

Εικ. ων 5. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων δεκανύοντος πρὸς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Μ. Ἀλεξανδρου κατὰ τοῦ δέκρου ἀριστεροῦ τοῦ περσικοῦ στρατεύματος (πρώτη φάσις τῆς μάχης).

Σημείωσις: Επεξηγήσεις τῶν γραμμάτων βλ. εἰς εἰκόνα 4.

Εικ. ων 6. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων μήλων δεκανύοντος τὴν τακτικὴν τῶν διεισδύνσεων τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξανδρου (δευτέρη φάσις τῆς μάχης).

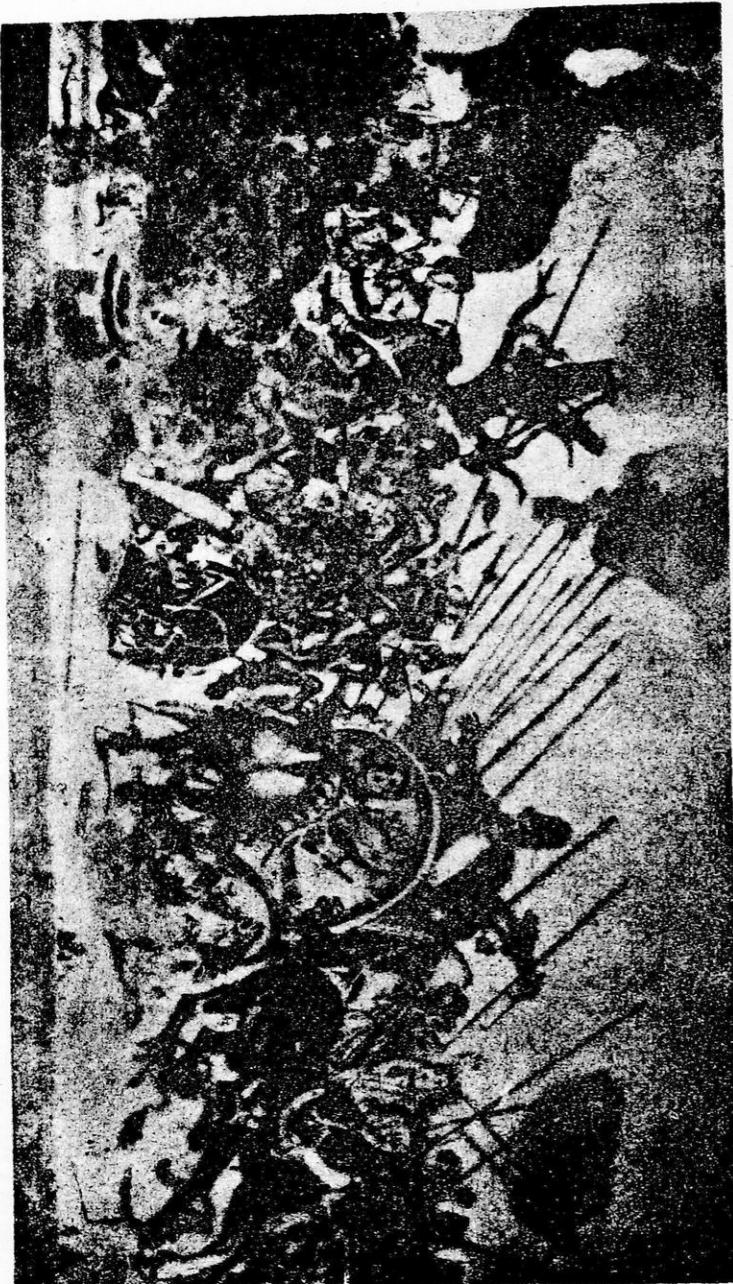

Αργυρουν τετράδραχμον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Χρυσοῦς στατήρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

E ix ἀ ν 7. Νομίσματα Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰς όντα 8. 'Η μάχη τῆς Ισσοῦ.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ
(Ψηφιδωτὸν τῆς Πομπήας)

Εἰς τὴν εἰκόνα φαίνεται ἀριστερὰ ζευππος ὁ Λλέξανδρος, καθ' ἣν στρυμῶν ἀναβὰς κατὰ τοὺς Δαρέον, ὁ ὄπενος μὲ ζωγράς χειρονομίας ὕπτει ἀπεγκωσμένος βούθειαν ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτόν.

024000029868

Έκδοσις ΙΖ' (IV) - Αντίτ. 60.000 - Σύμβασις : 2555 /5 - 4 - 75

'Εκτύπωσις : E. XATZARA - Βιβλιοδεσία : Άφοι Χατζηχρυσού

